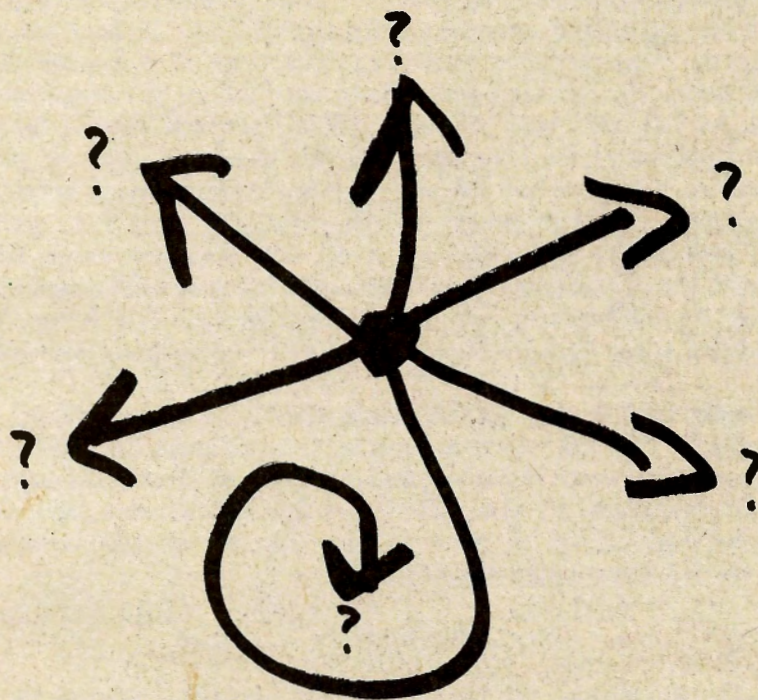

Hvilken vei skal AKP(m-l) gå?

Debatthefte foran AKP(m-l)s
landsmøte høsten 1990.

AKP

MARXIST-LENINISTENE

POSTBOKS 211, 0103 OSLO 1

KONTORADRESSE: GØTEBORG GT. 8, 0566 OSLO 5, TLF.: (02) 38 42 50

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (www.akp.no) 2017

Innledning

Det som foregår nå er en omfattende diskusjon om partiets framtid. Som det vil framgå av lista over problemstillinger på de neste sidene, så er det delte meninger på svært mange områder.

Partiets framtid avhenger sjølsagt av hva som blir resultatet av diskusjonene. Men det avhenger også av hvordan diskusjonene blir ført. Vi synes diskusjonsstilen i partiet er i et godt spor nå med en fin stil og god atmosfære. En diskusjon der vi låser oss og ikke lytter til hverandre, vil føre til at mange gode forslag og muligheter til å komme fram til større enighet, forsvinner på veien. En diskusjon som skaper bitterhet og personlige motsetninger vil gjøre det vanskeligere for folk med ulike meninger å jobbe sammen etterpå, også med ting vi er enige om. En diskusjon som føres i en atmosfære av "vinner jeg ikke, så går jeg", skaper mistillit mellom kamerater. Vi som nå står på ulike standpunkter i debatten, er ganske sikkert enige om langt mere enn vi er uenige om. Det kan være nyttig å se diskusjonene våre i det perspektivet. Vi er antagelig også enige om at det ikke finnes ett enkelt svar på partiets og bevegelsens problemer. Alle svarene finner vi neppe fram til førstkommande landsmøte.

Det har tatt mange år å bygge opp den revolusjonære bevegelsen i Norge. Vi oppfordrer alle kamerater til å bidra til at partidebatten styrker denne bevegelsen, ikke fører til at den svekkes og splittes.

Dette heftet er laget etter forslag fra en konferanse av AKPs distriktstyreledere for å styrke debatten i partilaga. Vi har prøvd å lage en sammenfatning av det vi mener er de viktigste debattene foran landsmøtet. Heftet er lagd ut i fra en disposisjon som ble laget av konferansen for distriktstyreledere. Vi som undertegner her har sammen lagd oversikten over problemer og motsigelser som står på de neste to sidene. Stoffet om vedtektene er redigert av vedtektskomiteen. Resten av heftet er redigert av Aksel.

29/8 1990

Åge Blummenfelt, Anne Katrine Fuglem, Torill Nustad, Aksel Nærstad, Per Overrein, Eli Aaby

Viktige problemstillinger og motsigelser

Nedenfor har vi forsøkt å sette opp det vi mener er de viktigste og en del andre problemstillinger og motsigelser som er i diskusjonene foran AKP(m-l)s landsmøte høsten 1990. Frist for forslag som vil bli sendt ut til partiavdelingene før landsmøtet, er den 10. oktober.

* Kommunistisk?

Sentralstyrets innstilling er at partiet fortsatt skal være et revolusjonært kommunistisk parti. Andre syn er at partiet skal betegne seg som revolusjonært eller sosialistisk. Et standpunkt er også at partiet skal ha i programmet at det langsiktige målet er det klasseløse kommunistiske samfunnet, men at det ikke skal kalle seg et kommunistisk parti. I programforslaget brukes betegnelsen økokommunistisk.

* Partimodell

Dette omfatter både mange spørsmål som dreier seg om program, vedtekter og type parti. Se innleggene i heftet etter denne gjennomgangen.

Synspunktene spriker fra ønsker om et parti mer likt slik AKP fungerte på 70-tallet til et bredt rødt masseparti. Det er mange varianter på denne "skalaen." Spørsmål som diskuteres er bl.a.

- Hvilke krav til aktivitet skal stilles til medlemmene?
- Hvor langt skal flertallet kunne binde et mindretall, spørsmålet om krav til enhet utad o.l.
- Om partiet skal ha hemmelige landsmøter som nå, åpne landsmøter eller landsmøter lukket for pressen, men ellers kjent. Samme problemstillinger rundt andre typer partrimøter.
- Om partiet skal ha som linje å ha en del hemmelige medlemmer, bare kjente medlemmer eller om det skal være opp til hver enkelt om hun/han vil stå fram som medlem, og om alle i ledelsene skal være offentlig kjent.
- Om det skal være forbud mot fraksjoner, og om hvordan og hvilke konsekvenser det får å utvikle mer kontakt på tvers i organisasjonen.

* Forholdet mellom AKP og RV

Det finnes tre hovedsyn, men samtidig er det stor sprik innenfor de ulike hovedsynene.

- Opprettholde RV som en allianse mellom AKP og uavhengige sosialister.
- Utvikle RV til en medlemsorganisasjon uten formell tilknytning til AKP (noen ser det som en permanent

modell, andre som første ledd på en samlingsprosess).

- AKP og RV bør slås sammen til en organisasjon (Her er det ulike syn på hva slags parti det skal være - se avsnittet over).

* Hva betyr det å være et arbeiderparti?

Det er enighet om at partiets arbeiderinnretning må styrkes, men hvordan? I Klassekampen har det vært innlegg som sier at AKP ikke lenger er et arbeiderparti, innlegg som mener det trengs store endringer og innlegg som forsvarer at AKP i dag er et arbeiderparti. Det er uenighet om partiets kvinnepolitikk har styrka arbeiderinnrettinga eller ikke. Og det er uenigheter om hva som er arbeiderinnretning.

* Det teoretiske grunnlaget til partiet

"AKP bruker den rike, marxistiske teorien som en rettesnor for handling" står det i sentralstyrets programforslag. Sentralstyret foreslår å stryke (m-l) fra navnet. Det står ikke noe om marxismen-leninismen eller maoismen i forslaget. Andre syn er at det bør stå i programmet at partiet bygger på marxismen-leninismen (evt også maoismen), at det ligger i analysene i programmet uten at det bør skrives, eller at programmet bør distansere seg fra m-l-m. Begrepene "proletariatets diktatur", og "marxistiske klassikere" brukes ikke i programmet. Burde de det? Det diskuteres om "oppløs familien" skal være en del av partiets grunnlag.

* Synet på historia til den kommunistiske bevegelsen

Partiet har tidligere forsvart deler av det den internasjonale kommunistiske bevegelsen har stått for og gjort, som det i dag går i mot. Det er også enighet om at partiet har hatt et galt forhold til historia og opprådt "som om vi deltok". Hva betyr det at andre som ikke nå er med, tidligere har fremma slik kritikk i AKP? Sentralstyret har lagt fram en forslag til uttalelse. Det er fremma forslag og arbeides med forslag som går lengre i sin kritikk av bl.a. Stalin, Komintern og av AKPs tilknytning til den internasjonale kommunistiske tradisjonen.

Noen flere problemstillinger og motsigelser

* Hva slags parti trenger kvinnene?

Det er like mange ulike syn blant kvinnene som mennene om de sentrale spørsmåla i partidebatten. Men hvordan AKP skal videreutvikles som et kvinneparti, er en problemstilling som trenger særskilt oppmerksomhet. Er erfaringene fra kvinneopprøret tatt vare på i vedtektsforslagene? Gjennom syrer kvinnepolitikken programmet? Hvordan skal kvinnepolitikken fortsatt være et sentralt område for partiet?

* Skal AKP(m-l) skifte navn?

Sentralstyret har foreslått å stryke (m-l) slik at partiet heter Arbeidernes kommunistparti - AKP. Det er reist forslag om at partiet etter en sammenslåing med RV bør hete RV. Andre navn er lufta, men det foreligger til nå ingen forslag om navneskifte på dette landsmøtet utover å stryke (m-l).

* Vektlegginga av parlamentarisk arbeid

Hvilken plass skal det parlamentariske arbeidet ha i partiet, hvilken betydning har det, og hvordan skal det drives? Et syn er at partiet må legge hovedvekta på massekampen og at det parlamentariske må være en støtte til den. Et annet at hovedvekten bør rettes inn på parlamentarisk arbeid. Noen mener at det det bør legges mer vekt på det enn i dag, men at utenomparlamentarisk fremdeles bør være viktigst. Noen mener vi har en passe vektlegging i dag. Og noen mener at det får for stor plass i dag.

* Forholdet reform/ revolusjon og dagskamp/ strategi

Hvilken betydning og hvilke begrensninger har reformkampen og dagskampen i dag for mulighetene for revolusjon og bygging av sosialisme? Hvordan kan dagskampen tjene strategien og kampen for et annet samfunn, og hva betyr strategien for hvordan og hvilke kamper vi fører i dag? Kampen for kvinnelønna er et eksempel der dette er aktuelle problemstillinger. Bør partiet stille seg som oppgave å utvikle et mer konkret sosialismeprogram?

* Synet på historia til AKP(m-l)

Det er ulike syn på en lang rekke spørsmål i partiets historie. Det er også mange ulike syn på om eller hvor nødvendig det er å oppsummere og komme til enighet på en del partiet har stått for og gjort, og om det er mulig. Sentralstyret har foreslått at det nå ikke vedtas noe om dette utover det som står i forslaget til uttalelse om "Den kommunistiske tradisjonen".

* Synet på revolusjon

"Arbeiderklassen i Norge har som i andre land interesse av en fredlig omveltning. Samtidig viser alle historiske erfaringer at borgerskapet er forberedt på å knuse rettferdige sosiale opprør med vold og fascisme. En sosialistisk revolusjon kan aldri seire uten at borgerskapet avvæpnes og folket væpnes." står det i forslaget til prinsippprogram. Det er ulike syn på mulighetene for ikke-voldelig revolusjon, og på hvordan en revolusjonær omveltning skal beskrives. Det er også noen som mener det er galt å kalle partiet revolusjonært.

* Klassesdefinisjoner

Det er ulike syn på hvem som tilhører arbeiderklassen, og på hvordan de intellektuelles klassetilhørighet er (se kapittel 3 i programforslaget).

* Hva betyr en økologiforståelse for programmet?

Programforslaget har som mål å innarbeide et økologisk perspektiv. Er det enighet om det, og har det lyktes? Hva betyr økokrisa for partiets arbeid?

* Innhold og profil i Klassekampen

Det er ulike syn på den redaksjonelle linja til avisa. Det dreier seg om den har et riktig forhold mellom tyngre og lettere stoff, nyheter og bakgrunnstoff. Det er uenigheter om hva som er ei arbeideravis.

* Kontingentnivå

Partiet har et kontingentnivå på linje med fagforeninger og betydelig høyere enn andre partier. Et syn er at det er nødvendig for et lite kommunistisk parti for å ha en viss handlingsmulighet. Et annet syn er at partiet kan klare seg med mindre inntekter og at kontingenten hindrer rekruttering. Det er ikke reist konkrete forslag om lavere kontingent, men forslag om ca halvering av kontingenten er reist i debatter.

* Hvem skal sitte i ledelsen for partiet?

Skal partiet ha et sentralstyre som nå eller landsstyre med representanter fra alle fylkene? Det er reist forslag om 50 prosent arbeiderkvotering i tillegg til kvinnekvotering. Noen mener mesteparten av den nåværende partiledelsen bør byttes ut, andre at det bør skje en del fornying, men også at store deler av ledelsen bør fortsette. Spørsmålet om å få flere yngre folk i ledelsen er reist av flere.

Ulike "helhetssyn" på partiet

Et parti av ny type av Siri Jensen

Vi trenger et revolusjonært, kommunistisk parti - som er drivkraft i en åpen diskusjon i arbeiderklassen og de ulike folkelige bevegelsene om alternativene til dette kapitalistiske samfunnet. Et parti som også er del av en internasjonal diskusjon om strategi, og som slåss for å bryte med et eurosentrisk perspektiv med Europa som verdens navle og målestokk for utvikling.

Målet, det klasseløse samfunnet, kommunismen, er nødvendig for å gi retning til hva vi slåss for. Ikke en vilken som helst revolusjon, men en revolusjon der arbeiderklassen og dens allierte tar makta og hindrer borgerskapet i å komme tilbake. I en lang historisk prosess der arbeiderklassen har som mål å avskaffe seg sjøl og alle andre klasser og gjøre slutt på all undertrykking. Der kampen mot kvinneundertrykkinga spiller en avgjørende rolle.

Samtidig må vi si klart at vi ikke har ferdige svar på hvordan et slikt samfunn ser ut, og at mange av svarene vi tidligere har gitt har vist seg ikke å holde.

Vi trenger et parti av en ny type, i dypere forstand enn Lenins. Både Kominternmodellen og AKP har for mye til felles med vanlige borgerlige partier.

Hva slags parti vi skal ha er nært knytta til strategien, og derfor uklart. Men valget står ikke mellom et tradisjonelt kommunistisk parti og et "mer vanlig parti". Et vanlig norsk parti er en del av partisystemet under kapitalismen, bygd bl.a. for å suge opp, ansvarliggjøre og passivisere folkelig motstand. Vi vil det stikk motsatte, være drivkraft i arbeidsfolks egen kamp mot makta, utvikle aktivitet og bevissthet; et klasse, kvinne og sør-parti. Men vi blir prega av systemet. Utgangspunktet for diskusjonen om forandringer av AKP må være at vi skal bli mer anderledes. Hverken fagforeningsvedtekter eller andre partier kan stå som noe forbilde.

* Først, erfaringene fra kommunistiske partier gjør det nødvendig å sikre at det skal være mulig å være i opposisjon til ledelsen og vinne fram. Dette er et viktig forebyggende tiltak, men løser ikke spørsmålet om et anderledes parti. For samtidig mener jeg det er helt nødvendig for et parti som skal være drivkraft i folks kamp at laga er det

grunnleggende, ikke mer eller mindre organiserte fraksjoner.

* "Grunnlaget for en felles strategi for en demokratisk massebevegelse er en felles oppfatning av virkeligheten," sa Kristen Nygård på sommerleiren. Grunnlaget for et parti som skal spille en rolle i å forandre verden må være en felles, anderledes virkelighetsoppfatning enn de herskendes og et felles politisk- /teoretisk grunnlag. Dette må bygges opp på nytt over tid og være en sentral del av arbeidet for neste lm- periode. Ikke gjort en gang for alle. Dette er også grunnlaget for reelt demokrati.

* AKPs oppdeling i ulike "partier" er en avspeiling av virkelige motsigelser i arbeiderklassen og i samfunnet og at AKP har røtter i de ulike, tildels sprikende oppbruddene. Slik dette spontant utvikler seg fører det til en nedprioritering av felles arbeiderklassespørsmål. Ideologien i de ulike strømningene styrker spriket i partiet samtidig som vi til en viss grad preget bevegelsene.

Dette må løses gjennom

- at de viktigste classespørsmåla blir sentrale for hele partiet, EF-medlemskap, kamp mot rasering av offentlig sektor.
- at vi tar opp kampen om ideologien og jobber for å styrke klasseinnrettinga i de ulike bevegelsene og enheten mellom dem
- og for at arbeiderklassen og fagbevegelsen på grunn- planet tar opp utfordringene som de ulike bevegelsene reiser.
- en strategi som gir de ulike bevegelsene sin plass i den felles kampen mot makta.

Svaret på at arbeiderklassen er mindre enhetlig er etter min mening ikke et løsere parti, men å klare å kombinere en felles plattform, felles politiske målsettinger, felles klasseinnretting med en relativt stor grad av sjølstendighet, både lokalt og på de ulike områdene vi jobber. Både mer enhetlig og mer ulikt.

Opp mot dette vil hele tida stå behov for partier som konsentrerer seg om deler; arbeiderparti av menn i kjerneproletariatet, kvinneparti, kanskje også miljøparti.

Organisatorisk kreves kombinasjon av mer kontakt på tvers og sjølstendighet innafor ulike arbeidsfelt og

strammere felles prioritering gjennom lag og distrikter.

* Og det krever en annen holdning til motsigelser, både til å leve med dem og løse dem. Dette er faktisk en del av partiets oppgave med å skape enhet i arbeiderklassen og allianser mot makta. Det krever åpen meningsbryting og klare regler for hvordan saker blir avgjort av flertallet, samtidig som mindretallet føler seg rettferdig behandla. Men det krever først og fremst brudd med restene av en partikultur som ser all uenighet som kamp mellom en borgerlig og en proletær linje der den ene sida har absolutt rett og den andre sida må nedkjempes. Motsigelser er også uttrykk for ulikt ståsted og ulike erfaringer som bare kan løses på grunnlag av respekt for hverandre og gjennom å utvikle politiske linjer som tar hensyn til ulikhetene.

* Et annerledes parti må slåss for å ha et annet forhold mellom ledelse og medlemmer. Mot at politikken blir en vare som ledelsen produserer og medlemmene "kjøper" eller ikke. Diskusjonen om "hverdagslivsspektivet" må også få konsekvenser for partiet. Vi må ta på alvor hvordan partiet fungerer for medlemmene i hverdagen; de vet hva det er av ledelsens planer som når dem og konsekvensene for deres arbeid. Nye medlemmer blir skuffet over at diskusjonene i partiet ikke har sammenheng med deres hverdag. Og at deres erfaringer ikke blir oppfatta som viktige. Heller ikke dette problemet løses ved et løsere parti med mindre krav til medlemmene, eller ved idag å kaste ut de minst aktive. Men heller ved videreføring av metodene fra bøllekurs og stå sammen-kurs. Krafta i kvinneopprøret ligger mye i at kvinnene oppfatter politikken som direkte knytta til egne liv, at deres erfaringer gjør dem viktige.

* Et anderledes parti må tørre å la ungdommen få makt til å forme partiet til en ny generasjon, ikke forme ungdommen til kopier av partiet.

* Et mer anderledes parti står ikke i motsetning til et mer åpent parti. Med et stort flertall åpne medlemmer, med mer åpen kommunikasjon i partiet, og med mer kontakt på tvers. Vi skal først og fremst være anderledes gjennom vår praksis i kampen, ikke gjennom sikkerhetsritualer.

Samtidig mener jeg at et revolusjonært parti med dagens utvikling i Norge og Europa, ikke kan la være

å ta alvorlig på overvåking og mulighetene for trakassering og forfølgelse både fra myndigheter og brune grupperinger. Oljearbeiderstreiken, trakassering av innvandrere og oppretting av nye fascistiske grupper er aktuelle eksempler. AKP trenger en politisk og praktisk diskusjon om hva slags sikkerhetspolitikk som er nødvendig og realistisk i dagens situasjon. Til da bør vi beholde endel minimumstiltak og ikke legge hele organisasjonen åpen.

Et parti som konsekvent bryter med det borger

lige partisystemet skapes ikke over natta. Jeg støtter i hovedsak sentralstyrets vedtektsforslag. Samtidig mener jeg at sentrale spørsmål ligger utenfor vedtektene.

ST sier i en uttalelse at "Målet for det kommende landsmøtet må være å fornye partiets plattform og organisasjon for å gi AKP et best mulig utgangspunkt foran 90 års politiske kamper." Det er også mitt syn at utviklinga av partiet er det avgjørende, og bruker derfor plassen til det.

Jeg oppfatter ikke forslaget om sammenslåing av AKP og RV, der resultatet skal bli noe midt i mellom som også skal være egna til å følge opp RVs posisjon ved valg, som noe skritt i den retning jeg har skissert her.

Overrein har tvertimot argumentert for et parti som "framstår som et "normalt" parti, men som skiller seg fra andre i program, målsetting og krav til aktivitet."

Valg spiller en viktig politisk rolle i Norge. RV har gode muligheter mange steder, større enn om vi i dag stiller med det AKP jeg ønsker. Ikke av prinsipielle, men av historiske årsaker. Samtidig er jeg skeptisk til RV som uavhengig medlemsorganisasjon slik situasjonen er i og utenfor partiet, det vil ta krefter både fra en styrking av partiet og fra oppbygginga av en brei motstandsbevegelse mot EF. En anti-EF-front vil kunne bli en prøve på hvilke muligheter som faktisk fins for brei politisk organisering av folk.

Mulighetene for allianser ved valg kan endre seg raskt. Vi lever i en tid med store forandringer. Foreløpig vil jeg derfor gå inn for å beholde RV-modellen slik den er nå fram til etter valget i 91.

Siri Jensen

AKP - ET PARTI FOR 90-ÅRA? av Torill Nustad

I debatten om AKPs framtid har både spørsmålet om AKP som arbeiderparti og forholdet mellom RV og AKP stått sentralt. Det AKP jeg kjenner har ikke svikta arbeiderklassen. Det er heller ikke reformistisk valgparti. Om jeg kan si det samme om 2 eller 4 år er jeg usikker på.

AKP har overlevd som parti bl.a. fordi medlemmene har hatt en felles virkelighetsoppfatning og et felles analyseredskap i marxismen. Den dialektiske materialismen gjør kapitalismens galskap og råskap forståelig. Vi lever i en verden hvor millioner av barn dør hvert år fordi foreldra ikke kan betale borgerskapets blodpriser for mat og medisiner. Vi lever i et klassesamfunn hvor borgerskapet har makt. Dette er det etterhvert mange som er enig med AKP i.

AKP skiller seg fra reformismen i synet på statens klassekarakter og nødvendigheta av revolusjon. Det er bare AKP som mener at arbeiderklassen må frigjøre seg ved å ta makta i samfunnet. Reformistene sloss mot de onde utslaga av kapitalismen. Vi er mot kapitalismen som system og for et kommunistisk klasseløst samfunn. Fra nødvendighetens til frihetens rike.

Denne friheten kan ikke vinnes ved parlamentariske valg. Derfor må AKP legge hovedvekta på den utenomparlamentariske kampen. I kampen for sosialismen og kommunismen trenger vi både et revolusjonært parti og enhetsfronten. AKPs styrke har bl.a. vært å anvende marxismen til sjølstendige analyser og en praksis for å forandre verden. Partiets kvinnepolitikk er et godt eksempel på dette. AKPs arbeiderpolitikk ble mer helhetlig og visjonær når kvinnene i arbeiderklassen ble synliggjort og våre krav reist. AKP har innsett at en splitta arbeiderklasse ikke kan frigjøre seg. AKP er blitt beskyldt for å splitte arbeiderklassen ved å reise kampen mot mannsundertrykkinga. En enhetlig og klassebevisst arbeiderklasse er etter mitt syn umulig å oppnå før arbeiderklassens menn også må sloss mot kvinneundertrykking. Mannssjåvinisme representerer en form for klassesamarbeidspolitik. AKPs kvinnepolitikk er også en videreutvikling av marxismen.

Kvinnebevegelsen har spilt og spiller en viktig rolle i å utvikle en felles plattform i kampen mot kapitalismen på tvers av yrkesgrupper, fagbevegelser og klasser. I Nord-Norge har kvinnekonferansen på Sørøya og Nordkalottkonferansen i Honningsvåg spilt en slik rolle. Vår oppgave som kommunister må være å vise kapitalismens sanne natur og propagandere for en grunnleggende samfunnsomveltning.

De siste års tariffoppgjør har styrka opposisjonen i

fagbevegelsene. Mange er frustrert og forbanna på DNA/LO-ledelsens politikk. Ved siste valg stemte mange av disse SV. Nå er det røster i partiet for å omdanne AKP slik at vi kan fange opp større deler av venstresida. Den svenske "Arbetslistan" blir nevnt som et eksempel til etterfølgelse. Noen vil slå sammen RV og AKP for å få dette til.

AKP har på mange måter utvikla seg til et sektorparti, med mange partier innafor partiet. Dette hr gjort at medlemmer av AKP er ledere i dagskampen på mange forskjellige områder. Det er bra! Men det hr også ført til at vi i altfor stor grad er blitt redusert til et dagskampparti.

Fylkeslistene for miljø og solidaritet var et forsøk på å samle de forskjellige dagskampområdene i en valgfront. Men fordi FMS ikke hadde en felles virkelighetsoppfatning, ikke et felles analyseredskap så blei FMS redusert til de gode meningers parti. Skillet mellom FMS og SV blei ubetydelige. Dette frykter jeg vil skje også med AKP hvis vi omdanner AKP til et åpent parti for venstresida.

HAR det skjedd endringer i kapitalismen som gjør AKP overflødig? Eller gjorde vi en tabbe i 73 da vi oppretta AKP? HAR kommunismen utspilt sin rolle som frigjøringsideologi? Jeg mener nei? De sosialistiske eksperimenta har imidlertid spilt fallitt. Vi må ikke være redde for å oppsummere og kritisere disse eksperimenta for å trekke lærdommer av dem. På sikt tror jeg "sosialismens sammenbrudd" i Sovjet, øst-Europa og Kina gjør det mulig å gjenreise visjoner om sosialisme og kommunisme.

Sosialismen er ikke lenger bare et spørsmål om å produsere for å tilfredsstille materielle behov. Vi har lært at det er like viktig at produksjonen skjer på en økologisk forsvarlig måte. Vi har også lært at planøkonomi bare kan fungere over tid i et demokratisk samfunn hvor lokalsamfunn, grupper og enkeltpersoner har innflytelse over sin egen livssituasjon.

Jeg tror vi fortsatt trenger et revolusjonært kommunistparti. Vi må holde fast ved marxismen som analyseredskap, men kvitte oss med dogmatiske utslag som klassikerbegrepet. Jeg ser ingen grunn til å holde fat ved begrepet proletariatets diktatur. Samtidig er jeg imot å omdanne AKP til et diffust revolusjonært alternativ.

AKP blei i sin tid tvunget il å opprette RV for å stille til valg. RV har vært og er en viktig støtte-spiller og ressurs for AKP. MANGE AKP-ere er blitt dyktige RV-politikere. Media som i stor grad for-

holder seg det offisielle parlamentariske systemet, synliggjør RV. Slik usynliggjør AKP seg sjøl og blir usynliggjort av andre. Det er idag et kunstig skille mellom det parlamentariske og det utenom-parlamentariske arbeidet til AKP. Dette skillet har utvikla seg mer eller mindre spontant over mange år. Det organisatoriske skillet mellom RV og AKP gjør det også vanskeligere å trekke veksler på det arbeidet AKPs medlemmer gjør i fronter og masseorganisasjoner. RV har de siste 10 åra mer og mer utvikla seg i retning av et sjølstendig reform-istisk parti.

AKP har til nå vært et vitalt revolusjonært parti. Vi har spilt en viktig rolle i arbeidet med å frigjøre fagbevegelsen fra DNA-ledelsens klamme grep. Vi har vært drivkrefter i å bygge den nye kvinne-

bevegelsen, i det internasjonale solidaritetsarbeidet, kulturkampen osv. Mitt mål er å omdanne AKP slik at partiet også i framtida er et alternativ for mange. Da tror jeg RV og det parlamentariske arbeidet må være den del av AKP. Jeg tror ikke at en slik sammenslåing mellom RV og AKP vil gjøre AKP til et stort parti. Men jeg tror en slik sammenslåing vil gjøre det enklere å forholde seg til den revolusjonære bevegelsen i Norge.

AKP må igjen få en felles virkelighetsoppfatning (som ikke betyr at vi er enige i alle spørsmål). Det er en forutsetning for å kunne utvikle nye felles visjoner om framtida.

Torill Nustad

BYGG RV av Alf Henriksen

RV ble stiftet i 1973 fordi AKP(m-l) ikke fikk lov til å stille til valg under eget navn pga protester fra NKP. Første gang RV stilte lister ved et lokalvalg, i 1975, ble resultatet 4 kommunestyrerepresentanter - i Oslo, Odda, Tromsø og Trondheim. Siden dengang har det vært framgang ved hverteneste lokalvalg, i 79, 83 og 87. I 1987 gjorde vi vårt hittil beste valg med 1,3% av stemmene ved fylkestingsvalget og 54 representanter i kommunestyre og fylkesting. Gitt at vi stiller til valg på et revolusjonært grunnlag iverdens 3. rikeste land med et stort høyresosialdemokratisk oget mellomstort venstresosialdemokratisk parti som politiske konkurrenter, er dette etter min mening et svært bra resultat. Gitt at dette skjer samtidig med at de maoistiske partiene i Vest-Europa sviner hen og dør og gitt at dette skjer samtidig med at AKP(m-l) svekkes og mister svært mange medlemmer og svært mye av sin politiske karisma fra 70-åra, så er dette etter min mening et svært bra resultat. Og gitt at dette skjer i en politisk periode hvor ei sværtkraftig høyrebølge skyller over Vest-Europa og sosialismen som begrep synes å miste all tiltrekningskraft blant de nye

oppvoksende generasjoner, så er dette etter min mening et svært bra resultat.

Som kjerringa mot strømmen greier vi å klippe oss gjennom kraftige politiske motstrømmer og vokse oss om ikke feite, så iallefall større.

I en situasjon hvor de politiske fyrtårna i Kina og Albania slokner, greier vi å utarbeide en troverdig alternativ politikk for norske forhold og vi makter å opparbeide tillit imange norske lokalsamfunn.

Men samtidig skjer dette ikke helt uten motstand fra dogmatiske grupper i AKP(m-l). Mange i AKP ser på parlamentarisk arbeid som mindreverdige politisk aktivitet, andre ser på RV som et politisk misfoster, atter andre ser på RV som en farlig konkurrent for AKP og endelig vil noen allerhelst legge ned RV og stille reine AKP-lister.

Mange av oss på grunnplanet, i kommunene og i kommunestyrene, ser derimot på RV som en politisk juvel og sloss for åverne og beskytte denne. Vi sloss for å gjøre RV mer attraktiv for personer uten medlemskap i AKP(m-l), vi sloss for å utvide det interne demokrati i RV, vi sloss mot AKPs særrettigheter i RV og vi sloss for å gjøre RV til en revolusjonær,

parlamentarisk allianse hvor medlemmene har vanlige demokratiske rettigheter.

Horten RV spiller en ikke ubetydelig rolle i denne kampen for å gjøre RV til en mer spiselig revolusjonær parlamentarisk allianse og etterhvert vinner vi noen delseire, flere og flere av AKPs særrettigheter fjernes fra RVs vedtekter og det åpnes for individuelt, lokalt medlemskap i enkelte RV-grupper. I Horten vedtar vi lokale vedtekter og innfører lokalt medlemskap med lokal kontingent ved årsmøtet i 1987 og samme høst gjør RV sitt hittil beste valg med 54 representanter og 1,3% av stemmene.

Men så, etter valget i 87 fatter sentralkomiteen et helt uforståelig og uspiselig vedtak om å endre valglinja og satse på de nå så berømte og beryktede Fylkeslistene for Miljø og Solidaritet. Vedtaket fattes uten tilfredsstillende demokratisk behandling verken i AKP eller RV, men presses gjennom både i RV og AKP. I Horten RV og AKP argumenter vi steinhardt mot skifte av valglinje og går inn for videre utbygging av den revolusjonære valgalliansen RV.

Få dager før valget går undertegnede ut i AKP og RVs halvåpne medlemsblad "Opprør" og argumenter mot FMS-linja og for å opprettholde og styrke RV. Undertegnede foreslår at det straks må igangsettes en grundig, demokratisk diskusjon om valglinja i 1991, at valglinja må vedtas av et ekstraordinært landsmøte i RV våren/forsommeren 1990 og at et slikt landsmøte også må vedta politisk og organisatorisk framdriftsplan slik at de politiske og organisatoriske forberedelsene til lokalvalget i 1991 kan bli fullgode.

Så kommer valget og valgresultatet og etter en lang demokratisk prosess avholder RV sitt ekstraordinære landsmøte i mai 90 og vedtar flg hva gjelder RVs utvikling og forholdet mellom RV og AKP:

1. LM går inn for at RVs LM i 91 skal realitetsbehandle om RV skal bli en sjølstendig medlemsorganisasjon uten organisatorisk tilknytning til AKP, om det bør settes igang en prosess med sikte på en sammenslåing mellom RV og AKP, eller om RV bør fortsette som en allianse mellom AKP og uavhengige sosialister.

2. LM foretok en avstemning over ulike modeller for RVs utvikling for å se hvilken oppslutning de ulike synene har på det nåværende tidspunktet.

a. RV bør opprettholdes som ren allianse mellom AKP og uavhengige sosialister; 19 STEMMER.

b. RV bør bli en sjølstendig medlemsorganisasjon; 27 STEMMER.

c. Det bør settes igang en prosess med sikte på å slå sammen RV og AKP til et revolusjonært parti; 27 STEMMER.

d. 4 stemmer var avholdne.

Diskusjonen før avsteminga var åpen, varm og kameratslig og jeg håper at denne demokratiske, kreative prosessen vil fortsette via AKPs landsmøte og fram til RVs ordinære LM i 91.

Sjøl argumenterte og stemte jeg for å utvikle RV til ensjølstendig medlemsorganisasjon uten formell tilknytning til AKP.

Bygg Rød Valgallianse.

Den politiske situasjonen skriker etter ei sterkere venstre -sie og ei opptrapping av kampen mot våre tre store høyre- partier; DNA, Høyre og Frp - men jeg kan ikke se at nedlegging av RV (sammenslåing RV og AKP) eller videreføring av den nå- værende udemokratiske RV-modellen er riktige virkemiddel i denne kampen.

Det er tvingende nødvendig at den utenom-parlamentariske kampen trappes kraftig opp og at den revolusjonære bevegelsen jobber svært aktivt i tverrpolitiske allianser MOT EF, miljørasering, rasisme, nedbygging av velferdsstaten og FOR kvinnefrigjøring, en fri og uavhengig fagbevegelse etc.

Denne kampen er langt viktigere enn kampen i de parlamentariske organer og er det materielle grunnlaget for en parlamentarisk allianse på et høyere nivå enn dagens RV.

Derfor trenger vi et avdogmatisert, demokratisk, marxistisk og revolusjonært AKP, men vi trenger også en revolusjonær, parlamentarisk allianse som kan jobbe i og omkring de parlamentariske organer.

Rød Valgallianse er med alle sine svakheter og mangler en slik parlamentarisk allianse som har slått rot og vist evnetil å vokse og blomstre i en rekke kommuner og fylkesting.

Denne alliansen må bygges videre ut. Opprørske grupper og enkeltpersoner må søkes trukket inn i RV. Politikken må videreutvikles, samspillet mellom det parlamentariske og det utenom-parlamentariske og samspillet mellom RV og AKPs arbeid må styrkes, det må legges større vekt på å bygge kortsiktige og langsiktige allianser i og utafor de parlamentariske organer og RV må selvfølgelig bli en sjølstendig og demokratisk valgallianse hvor AKP ikke lenger har noen formelle særretter.

Et slikt "nytt" RV har etter min mening et ikke ubetydelig vekstpotensiale. Landsmøtet i AKP og landsmøtet i RV bør derfor gå inn for å bygge ut RV til en landsomfattende, demokratisk og revolusjonær valgallianse og landsmøtet i AKP bør gå inn for å omdanne AKP til et demokratisk, marxistisk og revolusjonært parti som driver parlamentarisk arbeid innafor den parlamentariske alliansen RV.

Slik vil vi etter min mening kunne føre videre det beste i AKP og det beste i RV og slik vil vi kunne legge det organisatoriske grunnlaget for en styrket og mer troverdig revolusjonær bevegelse.

Horten, den 27.8.90

Alf Henriksen

NYE UTFORDRINGER I 90-ÅRA av Per Overrein

Venstresida i hele Europa preges nå av sammenbruddet for de øst-europeiske regimene og massakren på Tienanmen-plassen. Det mest brennende spørsmålet er hvordan arbeiderklassen og den vesteuropeiske venstresida skal møte kapitalens offensiv. Tidligere ideologiske skillelinjer har blitt trengt i bakgrunnen.

I Tyskland ser vi nå forsøk på å danne et felles venstrealternativ foran det kommende forbundsvalg. I Sverige har vi fått Arbetarlistan. I begge disse alliansene deltar ulike marxistiske strømninger. Dette er et konkret uttrykk for at de ideologiske skillelinjene på venstresida ikke er så store som før. Ingen gruppering eller retning kan si "vi hadde rett" eller gi den endelige løsningen på hvordan en demokratisk sosialisme skal bygges opp. Det foregår en sjølransakingsprosess der både ideologiske og organisatoriske spørsmål er oppe til debatt.

Øst-Europas sammenbrudd og Tienanmen har vist at den marxistiske venstresida må ut av den ideologiske tvangstrøya og fri seg fra tradisjonene disse regimene representerer.

De frie markedskreftenes seiersgang vil bli møtt med kraftig motstand og opprør. Spørsmålet for oss er ikke om ungdommen og arbeiderklassen vil gjøre opprør, men under hvilke ideologiske faner og flagg det vil skje. Den revolusjonære venstresida må klare å fange opp den grunnplansbaserte aktivismen, representert ved solidaritet med 3. verden, miljøbevegelsen og kvinnebevegelsen. Men ingen opprørsbevegelse i Europa av noen størrelse vil ta i bruk symbolene eller hente inspirasjon og sine framtidsvisjoner fra Sovjet på 30-tallet eller etterkrigstidas øst-europeiske regimer.

Da SUF(ml) og AKP oppsto knyttet bevegelsen seg til den revolusjonære tradisjonen, representert ved Den første internasjonale, Den andre internasjonale fram til bruddet og den russiske og kinesiske revolusjonen.

Men SUF(ml)/AKP gikk lenger enn det. Bevegelsen knytta seg til kommunismen, slik den ble tolket og praktisert av Stalin og det statsbærende sovjetiske kommunistpartiet fram til 1956. ML-bevegelsen tok de "fem store" som vignett for å markere denne lojaliteten og tilhørigheten. Dette var noe langt mer enn å knytte seg til en revolusjonær tradisjon. Samtidig knytta AKP seg til det statsbærende kinesiske kommunistpartiet og var lojal mot dette partiets fortolkning av sin egen historie.

På den ene sida representerte AKP noe av det beste

i norsk opprørs- og klassekamptradisjon; på den andre sida var partiets historiske forbilder statsbærende partier, som f.eks. i tilfellet Sovjet, brutalt undertrykte sin egen befolkning og satte sosialismen i miskreditt.

Det er et sjølbedrag å si at det først er i ettertid vi kan oppsummere denne tradisjonens svakheter. Det har hele tiden vært revolusjonære sosialister som har kritisert denne tradisjonen. Fra Rosa Luxemburg sin kritikk av Lenins partimodell, gjennom 20- og 30-tallets kommunistiske opposisjonsgrupper, som f.eks. Mot Dag, til anti-stalinistisk kritikk på 60 og 70-tallet.

For ml-bevegelsen var det en alvorlig svakhet at den ikke var i stand til å hente inspirasjon fra denne typen kritikk og at den ikke åpnet seg for dialog med anti-stalinistiske marxister.

For AKP er det i dag farlig å undervurdere hvor viktig det er å avklare partiets holdning til vår egen tradisjon. AKP har et særegent ansvar for hvordan de ideologiske kampene på 70-tallet ble formet. Bevegelsen bidro til å skjerpe uenighetene på et grunnlag vi i dag ser var feil.

AKPs holdning til andre marxister har i store deler av vår historie vært et sorgens kapittel. Teorien og praksisen har vært at de eneste revolusjonære har vært i AKP. Partiet samarbeidet med andre i fronter og på enkeltsaker, men holdninga var at partiets ledelse skulle ha monopol på hva som var rett marxisme. Denne holdninga til uenighet, som kvinneopprøret i AKP retta seg mot, er et ektefødt barn av partikulturen som vokste fram i Sovjet på 30-tallet. Den har skjøvet mange ut og vekk fra partiet og er den dag i dag et hinder for enhet og gjensidig tillit på norsk venstreside.

For AKP må en kritisk oppsummering av tradisjonen gå hånd i hånd med arbeidet for reorganisering og enhet på norsk venstreside. En endret holdning til andre marxister er en logisk følge av oppgjøret med stalinismen. En slik holdning er ikke det samme som å nedlegge den politiske og ideologiske kampen. I mange spørsmål hadde AKP også rett, som f.eks. i synet på det nasjonale spørsmålet.

En forutsetning for ny framgang for den revolusjonære bevegelsen er et avklart forhold til historia og tradisjonen. Mange som deltok i de ideologiske stridene på 70-tallet og begynnelsen av 80-tallet er fremdeles politiske aktive. Å tro at vi skal nå ut til nye generasjoner av aktivister uten å gi en utstrakt

hånd til de gamle er naivt. Det er det samme som å tro at vi kan bygge et parti på enkeltsaker uten felles ideologisk plattform og historisk identitet.

Framveksten av nye opprørsbevegelser, sammenbruddet for den tradisjonelle "kommunismen" og nye ideologiske skillelinjer har skapt et helt nytt grunnlag for enhet og samarbeid på venstresida. Samtidig rykker kapitalen fram sine posisjoner, mens arbeiderklassen og folkelige krefter er på defensiven. Dette skjerper behovet for enhet og samarbeid.

Denne nye situasjonen stiller AKP og RV overfor nye utfordringer. For å opprettholde og styrke den revolusjonære tradisjonen er det nødvendig å bygge nye allianser, både med opprørsbevegelsene og andre venstrekrefter som står oss nær.

En sammenslåing av AKP og RV er et helt konkret svar på noen av den revolusjonæres bevegelses organisatoriske problemer. En sammenslåing vil bidra til å skape større enhet mellom det parlamentariske og ikke-parlamentariske arbeidet og forhindre unødvendig dobbelt-organisering. Men forslaget må også inneholde en invitasjon til å andre marxister og revolusjonære om å bli med i partiet. Gjennom en slik prosess kan det skapes et slagkraftig parti for 90-åra. Et breiere revolusjonært parti vil i neste omgang ha et bedre utgangspunkt for å bygge virkelige allianser mellom ulike bevegelser og politiske strømninger. Et reelt "FMS", en regnbuekoalisjon, kan komme raskere enn mange tror.

PER OVERREIN

Hva må gjøres på AKP(ml) sitt landsmøte? av Bjarne Lavik, Åge Blummenfelt, Nikolai Østgaard

Alt tyder på at behovet for en revolusjonær parti vil bare øke i årene som kommer.

Vi tror dette må være et revolusjonært arbeider- og kvinneparti som skapes ved å slå sammen RV og AKP og i samarbeid med andre revolusjonære og sosialister.

Vi tror ikke AKP(ml) kan være dette partiet ganske enkelt fordi partiet er knyttet til en tradisjon og til politiske systemer som har spillt fullstendig falitt.

Men for å presisere: mye av AKP(ml) sine erfaringer og politikk blir helt avgjørende i det nye revolusjonære partiet.

Vi tror ikke på et dagskamp-arbeiderparti likt Arbetarlisten i Sverige. Klasseinnretning til tross, et slikt parti vil være for snevert og mangle det helhetsperspektivet som trengs.

AKP(ml) sitt landsmøte må først vedta å arbeide for en sammenslåing, invitere RV til å bli med på dette, for så å starte en prosess der flest mulig trekkes med i danningen av det nye partiet.

Landsmøtet må deretter vedta program og vedtekter som vil være AKP sine forslag i den videre prosessen.

Programmet må:

- bygge på Marx sin kritikk av kapitalismen og Lenin sin kritikk av imperialismen,
- gå inn for reformkamp og at kapitalismen må styrt-
es,
- slå fast at partiet er et klassekampparti, men

at kvinnekampen har en mye større plass enn marxismen har gitt den,

-gi miljøkampen en mye mer grunnleggende betydning enn marxister har gjort,

-presisere flerpartisystem, frie valg, organisasjonsfrihet og ytringsfrihet under sosialismen.

Vedtektene må inneholde:

-alle som betaler kontingent og er enig i programmet kan bli medlem,

-alle skal så langt mulig delta i en grunnorganisasjon,

-innflytelse og ressurser skal spres utover i organisasjonen i større grad enn nå, f.eks. kontingent og andre inntekter etter en nøkkel 60% sentralt og 40% i distriktene,

-lagene opptar medlemmer/ekskluderer medlemmer,

-fylkesstyret tilsvarende for lag,

-landsstyret tilsvarende for distriktsorganisasjoner,

-landsmøtet som er høyeste organ velger daglig ledelse (sentralstyre) og landsstyre (sentralstyre pluss representanter for alle distriktsorganisasjoner),

-kontakt på tvers i partiet er tillatt for å utveksle informasjon/synspunkter,

-kontingentsystem og kontingentstørrelse forenkles/-settes ned.

Bergen 30. august 1990

Bjarne Lavik, Åge Blummenfelt, Nikolai Østgaard

AKP må utvikles med lærdommer fra kvinneopprøret av Eli Aaby

Utgangspunktet mitt er at jeg ønsker at AKP skal utvikle seg videre, både politisk og organisatorisk, langs de linjene som kvinneopprøret i AKP på 80-tallet streka opp. Kvinnepolitikken til AKP er livskraftig og har stor oppslutning, desverre har den hittil ikke prega diskusjonene om AKPs framtid. Kvinneopprøret var uttrykk for politiske linjer som både kvinner og menn var enige eller uenige i.

Politisk plattform

AKP's politiske grunnlag må ha teoretisk forankring i marxismen, også slik den er utvikla av Lenin og Mao.

Teoriene og linjene må hele tida settes under debatt og hele tida prøves ut og utvikles gjennom aktiv deltakelse i den politiske kampen. Dette er i tråd med det beste i AKP's egen tradisjon, bruken av masselinja.

Jeg mener at AKP fortsatt skal kalle seg kommunistisk, fordi jeg mener at vi skal ha kommunismen som det strategiske målet for arbeidet vårt.

AKP har ikke lenger felles gode svar på spørsmåla om åssen vi tenker oss sosialismen og seinere kommunismen. Etter landsmøtet må det bli en viktig, **samlende** oppgave for AKP å utvikle strategisk teori og politikk. Arbeidet med "Ut av det brennende huset" - prosjektet, utviklinga av kvinnepolitikk og marxistisk miljøpolitikk viser at vi er på sporet av gode og troverdige svar.

I arbeidet med å utvikle kvinnepolitikken studerte vi "Kapitalen" av Marx, vi leste Engels og Lenin, nyere kvinneforskning både fra Norge og resten av verden, vi kasta oss over "tvilsomme" amerikanske bøker og tørr statistikk. Fordomsfriheten i forhold til hva vi studerte av nyere teori mener jeg AKP må tilegne seg også når det gjelder de gamle "klassikerne" samtidige. Vi må kvitte oss med det dogmatiske "klassikerbegrepet".

Vi la stor vekt på andres og egne erfaringer også da vi utvikla kvinnepolitikken. Folks kunnskap og erfaringer er viktige, vi lærte i praksis at for at vi skal kunne ha nytte av dem må vi stole på folk, og vi må ta oss den tida det tar å omdanne arbeiderklassens kunnskap om virkeligheten til politiske linjer.

Krava vi stiller i dagskampen må være slik at de forandrer samfunnet og folks tanker slik at de bryter med kapitalismen. Metodene vi bruker må ha som mål både å gi resultater nå, og å utvikle enheten i arbeiderklassen og mellom arbeiderklassen og dens allierte.

Kvinneopprøret trenger et parti som gir kvinnepolitikken plass, både i praktisk arbeid og programmer. Kvinnekampen og kjønnsmotsigelsen må stå på

dagsorden hele tida, den kan ikke vente til det blir andre tider. AKP har tatt standpunkt for at særegen kvinneorganisering er riktig, arbeidet i kvinnebevegelsen må fortsatt være en viktig del av partiets arbeid.

Et demokratisk parti - vedtekter

AKPs oppgaver er annerledes enn oppgavene til alle de andre politiske partiene i Norge. AKP har ikke som mål at partiet skal få makta i samfunnet. Partiets oppgaver er å sammenfatte folks erfaringer, spre dem organisert og utvikle og utløse arbeiderklassens skaperkraft og kampkraft. Målet med dette er å styrte staten og legge grunnlaget for at det kan bygges et kvalitativt annet samfunn. Vi kan lære av vedtektene til andre organisasjoner, men ikke kopiere dem. Vi må organisere oss på andre måter enn fronter og andre partier. Vi må definere politisk arbeid og politiske resultater på en annen måte enn de parlamentariske partiene.

Det viktigste politiske arbeidet til partiet er det laga som utfører. Konklusjonene fra diskusjoner og aksjoner i laga må være forpliktende for ledelsen. Diskusjonene må oppsummeres, politisk valgte organ må kunne fatte vedtak som er bindene for hele organisasjonen. I et aktivistparti er det viktig med frivillig disiplin.

Vedtekter som ser demokratiske ut på papiret vil fungere udemokratiske hvis ikke stilen og tilliten medlemmene i mellom er slik at det er åpent for spørsmål, kritikk og ros. Hvis vi vil bort fra kommandometoder o.l. så er nøkkelpunktet at vi innarbeider en respekt for arbeiderklassens kunnskap og erfaringer, og stoler på at medlemmene tar standpunkt og handler utifra vedtak. Vi må ta hensyn til at demokrati tar tid. En slik respekt for medlemmenes tanker, følelser og handlinger vil skille AKP s indre liv fra andre organisasjoner i norsk samfunnsliv.

Kvinner trenger et parti der det forplikter å være med, der alle må ta ansvar for å følge opp ting og sette vedtak ut i livet. Uforpliktende prat tjener hverken kvinnekampen eller klassekampen. Vedtektene må samtidig sikre at vi faktisk får gjort det som er AKPs oppgaver i samfunnet: organisere opprør og utvikle politikk.

Jeg er for at medlemmene skal ha kontakt med hverandre på tvers i partiet. Jeg er mot fraksjonsfrihet i partiet. AKPerne må fraksjonere i andre organisasjoner, men ikke i sin egen!

AKP er et speil av samfunnet vi lever i og forholder oss til. Det er idealistisk å tru at vi kan vedtekstfeste bort undertrykking av arbeidere, kvinner, homofile og medlemmer fra andre nasjoner enn den norske. Undertrykkinga er så massiv i samfunnet

at den slår inn i vårt eget parti. Vi må slåss mot undertrykking innad. Vi må være uforsonlig mot undertrykking, men ikke uforsonlig mot folk.

Arbeiderinnretting

Arbeiderklassens kvinner trenger flere grunnleggende forandringer i samfunnet for å bli frigjort enn arbeiderklassens menn. Dette gjør kvinner mere radikale i dag, og gjør kvinnene i arbeiderklassen til en av de to ledende kreftene i klassekampen.

Kvinnefrigjøring forutsetter et samfunn der hverken arbeidskrafta eller seksualiteten er vare, og der privateiendommen og arbeidsdelinga mellom kjønnene er avskaffa. Et samfunn hvor "fra enhver etter evne til enhver etter behov" er rådende praksis. Et slikt samfunn kan ikke bli en realitet hvis kvinnene fortsatt er dobbeltarbeidende, hvis kvinneforakten i pornoen blir spredd, hvis kvinnene fortsatt stenges ute fra viktige yrker, organisasjoner eller fora der vedtak fattes. Et slikt samfunn er ikke mulig hvis ikke kvinnekampen og klassekampen fortsetter under sosialismen.

To spiss teorien, arbeidet med Kvinnes Tariffaksjon, aktiv støtte til kvinner i harde arbeidskamper som Hillesland kvinnene og Aker vaskerne, Svanen og Evaco, antipornokampen og utviklinga av kvinners perspektiv i det internasjonale solidaritetsarbeidet, alt dette har bidratt til å styrke AKP som arbeiderparti.

Den seksuelle og seksualiserte undertrykkinga splitter arbeiderklassen etter kjønnsmotsigelsen, og svekker enheten i kampen mot borgerskapet. Fagbevegelsen forsømmer dette området, arbeiderpartiet AKP må ha en arbeiderklasseinnretting som skiller seg fra sosialdemokratiets. AKP's arbeid-

er innretting må ta utgangspunkt i arbeiderklassens virkelige behov, og vi må ta utgangspunkt i vår analyse av hvem som er arbeiderklassen.

Hvis AKP skal bli et parti for arbeiderkvinner må partiet hele tida vie kjønnsmotsigelsen og kvinnepolitikken plass i arbeidet sitt. AKP må ikke godta kvinneundertrykking i dagens samfunn sjøl om vi mener at kvinner ikke kan bli frigjort før under kommunismen.

Jeg mener vi skal bygge ut AKP. Et revolusjonært aktivistisk kommunist parti trenger nye medlemmer. Folk lærer utrolig mye av å være organisert i AKP. Allikevel trur jeg at AKP kommer til å være et lite parti i åra framover, fordi jeg mener vi skal fortsette å ta "upopulære" standpunkter. Det er ikke "populært" å slåss mot sex-trakassering, for homofiles rettigheter, mot DNA's maktmisbruk i fagbevegelsen eller mot rasisme. Det var ikke populært å være for palestinerne sak i 60 åra, heller ikke å slåss for internasjonal solidaritet i 8.marskomiteene i 70 åra.

AKP - RV

Hvilket standpunkt jeg skal ta til sammenslåing av AKP og RV blir avhengig av hva som er ment å komme ut av prosessen. Særlig i kvinne- og miljøbevegelsen finnes det sterke utenom - og anti-parlamentariske stømminger som er progressive og demokratiske. AKP må være et alternativ for disse, også i valgår. Det krever at vi bryter med borgerskapets premisser for parlamentarisk arbeid. Dette vil i flere år gi liten oppslutning i parlamentariske valg. Erfaringene fra sist valg gjør at vi bl.a. må avklare om vi deltar i valg for å gi progressive et alternativ, eller for å få posisjoner.

Eli Aaby

Nytt parti og program av Terje Skog

Jeg har tidligere, i KK, skrevet noen linjer om hvorfor jeg mener AKP bør danne nytt parti. Jeg skal begrunne standpunktet litt nærmere. Mesteparten av det jeg skriver har sikkert vært framme før. Det får stå sin prøve. En god ting kan ikke bli gjentatt for ofte.

Mitt utgangspunkt er at det fins en rekke krefter utenfor partiet som egentlig hører hjemme sammen med oss i samme bevegelse. Det er skusling med krefter når vi ikke jobber i samme parti. Noe av mitt poeng er at disse folka ikke på harde møkka vil gå inn i AKP fordi vi har gjort en rekke grove feil

- vi bærer på en historisk ballast, - og fordi vi fortsatt gjør noen av de samme feilene. Noen stikkord om hvilke feil jeg syns har vært de grovste:

- ikke vært et parti for arbeidsfolk og norske forhold. Disse to sakene hører sammen. Vi har mer vært et parti for spesielt interesserte. Kina, Albania, Stalin osv, osv har vært viktigere enn å meisle ut en politikk om den norske kapitalismen. Å studere Kapitalen var viktigere enn å studere norsk økonomi. (Med dette mener jeg ikke at Kapitalen er uinteressant, misforstå meg rett.) Dette er et uttrykk

for at det er de intellektuelle som har makta. Det de syns er mest interessant blir også kjørt fram som det viktigste.

- sannhetsministeriet og glidende overganger (jfr. innleggene i KK fra Roald Helgheim).

- anvendelsen av demokratisk sentralisme (jeg er ikke sikker på om demokratisk sentralisme er feil, eller om det er AKP's tolking). I alle fall har demokratiet blitt undertrykt. Kontakter på tvers er ikke farlig.

- sikkerhetsspørsmålet har mildt sagt vært en smule overdrevet. (Nå er vi i ferd med å begå den motsatte feilen.)

Mye av sjukdommen er nå kurert - det indre livet er mer åpent og demokratisk, og dogmatismen er på vei vekk. Men viruset sitter igjen. Det gir seg utslag bl.a. i fortsatt glidende overganger. Men min viktigste innvending går mot uviljen til å lage norsk politikk for arbeidsfolk.

Etter disse kritiske linjene er det nødvendig med en presisering: AKP er ikke møkk. Det har vært og er det beste alternativet blant politiske partier i Norge. Jeg tror at de objektive forholdene ligger til rette for å lage noe skikkelig lurt i landet - en bevegelse som kan bli stor både i antall og kraft. AKP kan bli den viktigste krafta i det arbeidet.

Med en annen stil og politikk ville vi ikke vært mye større enn i dag. De objektive forholdene vi har jobbet under - oppgangstider og stadig bedre levestandard fram til slutten av 70-tallet, med påfølgende høyrebølge - tilsier det. Den radikale forskjellen ville ligge i at vi nå kunne rekrutere framfor å oppleve tilbakegang. Når vi ikke har framgang under de rådende forhold i dagens Norge kan ikke det skyldes andre enn oss sjøl. Marxismens analyse av kapitalismens udugelighet blir til de grader bekräftet for tida. Utfordringen og mulighetene ligger der. Det er spørsmål om å gjøre de rette grepene.

Skal vi lage et nytt parti og folk utafor våre egne rekker mobiliseres, må det gjøres gjennom en prosess. Feil må innrømmes og beklages. I tillegg må folk få trua på at vi reelt skal lage noe annet enn AKP, det må få en annen plattform og nye folk i ledelsen. AKP må ikke komme med en ferdig tygd pakke og si at andre får kun lov å slutte seg til.

Her er det på tide med noen begrensninger, ellers havner vi ut i intet. Hvem som helst skal ikke få være med, noen krav må stilles. De som blir med i prosessen må ha denne felles plattformen:

- dagens kapitalistiske samfunnssystem må på skrap-haugen. Det gjøres gjennom massemobilisering og revolusjon, ikke gjennom valg. Valgarbeid er viktig, men endrer ikke samfunnet.

- i det nye partiet skal arbeidsfolk ha makta.

- skarp avgrensning til DNA, som er et høyreparti. Samtidig har partiet en rekke sosialdemokratiske medlemmer det er riktig å samarbeide med i konkrete saker.

- kamp mot den økonomiske omfordelingspolitikken prioriteres. Vektleggingen på kvinnepolitikk skal fortsette med spesiell innretting på arbeiderkvinnene.

- i det nye programmet, som skal stakes ut i prosessen, skal det legges vekt på hvordan et nytt alternativt samfunn skal fungere økonomisk og demokratisk.

Folk som er enige i disse punktene er ikke jeg redd for å være i samme parti med. Da er uenigheter om komintern, Lenin kontra Rosa Luxemburg osv. underordnet. Slike spørsmål må det være tillatt å ha forskjellige meninger om. Partiet behøver ikke ta stilling til slike saker. Vi kan heller ha litt færre bastante standpunkter og heller prioritere det som er viktig. Er vi revolusjonære nok til ikke på død og liv å bevare det bestående?

Jeg har noen synspunkter på hva et nytt program skal innholde, men velger å la det ligge foreløpig. Til syvende og sist er det ikke de programatiske deklarasjonene som kommer til å avgjøre oppslutningen. Det er praksis. Nå for tida er kampen mot borger-skapets økonomiske politikk det desidert viktigste. Det gir grunnlag for store avsløringer og utvikling av revolusjonær bevissthet. Det må kjøres mye mer Torstein Dahle-opplegg, og DeFacto må brukes langt mer planmessig. I tillegg må det meisles ut forslag på hvordan et nytt samfunn konkret kan fungere. Folk trenger visjoner.

Dette er i hovedsak et oppgulp av Per Overein sitt forslag. Jeg kan ikke noe for at vi mener det samme. Er det ingen forskjeller? I så fall bare marginalt. Jeg innbiller meg at jeg i større grad enn Per vektlegger å trekke med folk utenfra, spesielt arbeidsfolk. Per snakker mer enn meg om en teknisk sammenslåing av AKP og RV. Jeg vil ha arbeiderklassen mer på banen. Et sånt nytt parti skal ikke først og fremst gjøres for å styrke valgarbeidet. Men folk på Stortinget skal vi ha.

29.08.90 Terje Skog

PRINSIPPROGRAM TIL DEBATT!

Utkastet til nytt prinsippprogram for AKP ble sendt ut i juni og endel lag har allerede begynt debatten. Men de fleste planlegger diskusjonsmøter i løpet av september. De første rapportene tyder på at forslaget har blitt godt mottatt, samtidig som det kommer opp en rekke større og mindre forslag til forbedringer og endringer. Dette er positivt. For å stimulere disse diskusjonene skal jeg peke på endel viktige punkter i programbehandlingen som partiets medlemmer bevisst bør ta stilling til.

1) Programforslaget har på endel sentrale punkter endret eller fjernet programteser og begreper som vi tidligere har brukt, til dels vurdert som sentrale. Ikke minst har den politiske symbolverdien vært stor. Partiets erfaringer viser at «glidende overganger» ikke er spesielt klokt og derfor må slike endringer diskuteres - også i lag der en eventuelt føler at «alle er enig»

«Proletariatets diktatur»

Et slikt punkt er tesen om «proletariatets diktatur», eller «proletariatets demokratiske diktatur» som det heter i 1988-programmet. Det nye programutkastet har fjernet begrepet. I sentralstyrets forslag til uttalelse om «den kommunistiske tradisjonen» er dette begrunnet med at partimonopolisering og byråkratisering i land etter land har kompromittert det og gjort det ubrukelig i dagens politiske kamp. Et annet argument er at det som teoretisk begrep gjør klasseundertrykkinga av borgerskapet til det eneste viktige elementet i den sosialistiske statens karakter i en hel historisk epoke. Utvidelsen av demokratiet blir sekundært.

Samtidig opprettholder det nye programutkastet tesen at sosialismen i lang tid etter en revolusjon «vil være en ustabil samfunnsform». «En sosialistisk revolusjon forutsetter et opprør som opphever den kapitalistiske privat-eiendommen, tar makta fra borgerskapet, undertrykker det som klasse og etablerer nye, sosialistiske produksjonsforhold.» Samt at «arbeiderklassen og dens allierte må bygge opp sine egne statsorganer,...» Utkastet tar også opp behovet for å organisere arbeiderklassen for å «utøve makt som klasse», og nødvendigheten av en strategi som bygger ned arbeidsdelinga og staten. (Utkastet s. 10).

«Væpna revolusjon»

En annet debattpunkt gjelder tesen som popu-

lært, om en nå kan bruke det uttrykket, har vært forkortet til »væpna revolusjon». Programformuleringen i 1988-programmet (s. 28) er denne: «Borgerskapet vil bruke alle middel, også militærmakt, for å knuse revolusjonen. Derfor må folket vera budd på å gjennomføre revolusjonen med våpenmakt og forsvare sosialismen med våpen.» Dette programpunktet er i det nye utkastet (5.1, s. 11) erstattet av: «Arbeiderklassen i Norge har som i andre land interesse av en fredelig omveltning. Samtidig viser alle historiske erfaringer at borgerskapet er forberedt på å knuse rettferdige sosiale opprør med vold og fascisme. En sosialistisk revolusjon vil aldri kunne seire uten at borgerskapet avvæpnes og folket væpnes.» Dels får dette fram at arbeiderklassen har interesse av å unngå borgerkrig og voldsbruk. Mulighetene for fredelige omveltninger i bestemte historiske situasjoner blir ikke, som før, nærmest «prinsipielt» avvist. Men slike mulige unntak fra regelen endrer uansett ikke nødvendigheten av å oppløse borgerskapets væpnede styrker og opprette en voldsmakt som forsvarer sosialismen.

Verdensanskuelse?

Et tredje viktig punkt gjelder partiets teoretiske grunnlag. I 1988-programmet heter det at «det felles politiske grunnlaget for den kommunistiske verdensrørsle er marxismen-leninismen-maoismen (eller Mao Zedongs tenkning). Denne teorien er i første rekke utforma av Marx, Engels, Lenin, Stalin og Mao Zedong.» (Pkt. 6.1, s. 36). I det nye programutkastet (Pkt. 6.0, s. 13) heter det at «AKP bruker den rike, marxistiske teorien som en rettesnor for handling», samt at partiet »bekjemper reformismens og revisjonismens illusjoner om at sosialismen og et solidarisk verdenssamfunn kan tuftes på kapitalismens og imperialismens institusjoner.» Et flertall i sentralstyret mente at det i dag ikke er mulig eller ønskelig å framstille marxismen-leninismen som noen verdensanskuelse, en felles ideologisk-politisk plattform for en kommunistisk verdensbevegelse og slo fast at «vår tilslutning til f.eks. viktige punkter i Lenins videreutvikling av den marxistiske teorien kommer konkret til uttrykk i programforslaget».

Ved siden av disse tre områdene inneholder utkastet sjølsagt en rekke større og mindre revi-

sjoner, inkludert forkortinger og forsøk på en mer «norsk» språkbruk. Bl.a. er hele kapitlet om «Den internasjonale kommunistiske rørs- la» fjernet, disse spørsmålene behandles i forslaget til uttalelse om »den kommunistiske tradisjonen». Teorien om «tre verdener» er heller ikke beholdt. Etter mitt syn var denne tredeling et nyttig redskap i søttiåra og inn på åttitallet. De store endringene i Sovjet, Øst-Europa, Det nye Stor-Tyskland og Japans vekst gjør ganske enkelt at det internasjonale bildet i dag er mer motsetningsfylt og komplisert.

Et kommunistisk samfunn

2) På svært mange sentrale punkter representerer programmet både kontinuitet- og en viss fornyelse sammenlignet med 1988- programmet. Utkastet slår fast at partiets strategiske mål er et kommunistisk, klasseløst miljøsamfunnsamfunn. Dette klargjør teoriens røtter i den kommunistiske tradisjonen etter Marx, samtidig som begrepet er forsøkt fornyet for å få fram det perspektivet som den internasjonale, økologiske krisa gir for framtidens samfunn. En alternativ formulering kunne være «et kommunistisk, klasseløst samfunn i økologisk balanse». Ordet «økokommunisme» er også brukt på en slik måte. Ettersom det i partidebatten har vært reist forslag om å kutte kommunismen fra programmet er det viktig at lagsdiskusjonene får fram folks syn på dette. Samtidig må det være en målsetting at den økologiske bevisstheten trenger gjennom både i samfunnsanalysen og formuleringa av partiets strategi og langsiktige målsetting.

Klasseanalysen er stort sett beholdt, men med mer vekt på tendensen til endring og differensiering i arbeiderklassens sammensetning. Småborgerskapet er ikke lenger analysert som en, enhetlig klasse, men som flere småborgerlige klasser og sjikt. Analysen av de intellektuelle er også utdypet, bl.a. tendensen til at de øvre sjiktene forsøker å konstituere seg som en egen akademikerklasse med spesielle arbeidslederoppgaver og privilegier.

Forny strategien!

3) Et av de feltene der partiet har størst behov for fornyelse gjelder strategien i kampen for sosialismen. Mange spørsmål kan sjølsagt ikke løses i en kort og hektisk landsmøteprosess, men vi bør da også være ferdig med den tida da vi trodde at et prinsippprogram ga «endelige» svar på slike spørsmål.

Et av de viktigste problemene kan formuleres slik: Hva er forbindelsen mellom de utallige dagskampene vi utkjemper her og nå og sosialismen/kommunismen? Tidligere har vi nøyd oss med å henvise mest til to ting: Dagskampen gir erfaringer som, riktig oppsummert, kan utvikle revolusjonær bevissthet. Og gjennom kampen kan vi fremme organiseringa av det revolusjonære partiet og ulike klasseorganisasjoner.

Etter mitt syn er dette viktig, men utilstrekkelig. Dels er det behov for oss å klargjøre bedre hvilke objektive og materielle forhold som fremmer eller svekker behovet og muligheten for sosialisme. Men dette må også lede til en klarere tenkning om forholdet mellom reformkamp og revolusjon. Hvilke muligheter har arbeiderklassen og folket, *før en sosialistisk revolusjon*, til å styrke sin makt og kjempe for reformer som bryter med «kapitalens logikk» og slik peker mot et sosialistisk samfunn? Hvilke historiske erfaringer finnes med hensyn til innskrenkning av kapitalens styringsrett og begresning av de spontane markedskraftenes makt? Minefeltene er mange og veien til reformismen er kanskje kort, men alternativet er at visjonene forblir fjerne målsettinger og dagskampen forblir nødvendige, men defensive delkamper uten perspektiv og indre sammenheng.

Sigurd Allern

Forslag til landsmøtet

Nedenfor følger en oversikt over de forslaga som er kommet til landsmøtet pr 29/8 1990, og hva som kommer fra sentralstyret. Frist for forslag som blir sendt ut til partiavdelingene, er 10. oktober Forslag som kommer inn etter fristen vil bli lagt fram på landsmøtet. Delegatene kan sjølsagt også fremme forslag direkte på landsmøtet.

Nytt prinsippprogram

* Sentralstyret har lagt fram et utkast som er trykket i eget hefte. En egen komite arbeider videre med det.

* Gudmund Valderhaug har lagt fram forslag som er trykket i Opprør nr 6/90. Han og noen andre i Bergen arbeider med å korte ned og få inn standpunkter fra det i Sentralstyrets forslag.

* Terje Valen har laget et forslag som er trykket i Opprør nr 6/90.

Vedtekter

* Sentralstyret har lagt fram sitt forslag i heftet sammen med utkastet til prinsippprogram. (Bygger på forslag fra Gunnar Rutle som sto i Opprør nr 4/90)

* Marte Kristiansen har lagt fram et forslag i Opprør nr 4/90.

* Åge Blummenfelt har lagt fram et forslag i Opprør nr 5/90.

En egen komite jobber med vedtektsforslaga.

Forholdet mellom AKP og RV

Ulike modeller og skisser til vedtak er lagt fram i debatten, bl.a. i KK og Opprør, både om en prosess for å slå AKP og RV sammen, for å bygge RV som

en medlemsorganisasjon uten formell tilknytning til AKP, og å beholde forholdet mellom AKP og RV som i dag. Men til nå et bare ett forslag fremmet til landsmøtet.

Forslaget fra Gudmund Valderhaug er:

«Landsmøtet i AKP bør gjere desse vedtaka:

+ Fjerne AKPs særrettar i RV, slik at RV blir ein medlemsorganisasjon.

+ By inn AKP og RV til å diskutere ei eventuell samanslåing til eitt parti.

+ Avstemning om samanslåing i 1992 i begge organisasjonar.»

Uttalelse om «Den kommunistiske tradisjonen»

* Sentralstyret har fremmet et forslag som står i heftet sammen med utkast til prinsippprogram og forslag til vedtekter.

* Per Overrein har levert et endringsforslag som er trykket nedenfor.

Andre forslag

* Det er fremma forslag om 50 prosent arbeiderkvotering i Sentralstyret.

Beretning

Sentralstyrets beretning blir sendt ut til laga i midten av oktober. Det legges opp til en mindre omfattende beretning og behandling av den enn tidligere.

Forslag som har kommet innen fristen, sendes ut til partiavdelingen i midten av oktober.

Endringsforslag til uttalelse om «Den kommunistiske tradisjonen»

Erstatter første setning i annet avsnitt punkt 2:

Men ml-bevegelsen identifiserte seg også med kommunismen slik den var blitt tolket og praktisert av Stalin og det statsbærende sovjetiske partiet fram til 1956. AKP støtta også ukritisk det statsbærende kinesiske kommunistpartiet og var lojale mot dette partiets egen fortolkning av sin historie.

På den ene siden representerte AKP en norsk og opprørske klassekamptradisjon, på den andre siden var partiets historiske forbilder statsbærende partier, f.eks. i tilfellet Stalin, som brutalt undertrykte sin egen befolkning.

Dette avsnittet skal inn for siste setning i punkt 2:

Det har hele tiden vært sosialister som har kritisert denne tradisjonen. Fra Rosa Luxembourgs kritikk av Lenins partimodell, gjennom 20- og 30-tallets kommunistiske opposisjonsgrupper, som f.eks. det norske MOt Dag, til anti stalinistisk kritikk på 60- og 70-tallet. For ml-bevegelsen var det en alvorlig svakhet at den ikke var i stand til å hente inspirasjon fra denne typen kritikk og at den ikke åpnet seg for dialog med anti-stalinistiske marxister.

Inn som første avsnitt i punkt 3:

I Sovjet ble det satt bom for en folkelig og demokratisk sosialistisk utvikling under Stalin. Etter tvangskollektiviseringa fra slutten av 20-tallet ble partiet liggende i konstant krigstilstand med store

delar av bondebefolkninga. Kollektiviseringa åpna for utstrakt bruk av vold og administrative metoder på 30- og 40-tallet. Uavhengige og kritiske røster ble knust.

Den progressive lovgivninga fra tida rett etter Oktoberrevolusjonen som sikret borgerlig ekteskap, fri skilsmisse, legal og gratis abort, som fjernet straffebestemmelser mot homoseksuelle, ble i løpet av tredveåra erstattet med langt mer reaksjonære bestemmelser på alle disse områdene.

Stryk siste setning punkt 6.

Stryk de to siste setningene i punkt 7.

Inn som nytt punkt 8:

Fordi AKP har vært en toneangivende forsvarer av Stalin er det spesielt viktig for partiet å ta et oppgjør med denne tradisjonen. Uten et avklart forhold til denne arven vil partiet ikke være i stand til å aksle de oppgavene som er nødvendige i åra som kommer. For AKP må den kritiske oppsummeringa av den stalinistiske tradisjonen gå hånd i hånd med arbeidet for å skape større enhet på venstresida i Norge. En endret holdning til andre marxister er en logisk følge av oppgjøret med stalinismen.

Per Overrein

Noen tanker om utviklinga av forholdet AKP - RV

Utgangspunktet mitt er at det er behov for å finne andre løsninger på hvordan forholdet mellom AKP og RV skal være framover enn å foreta avstemning på AKPs landsmøte mellom de tre hovedretningene som nå står. Det er stor uenighet i RV og AKP om veien framover. Antagelig er avstemninga på RV-landsmøtet dekkende for oppslutninga om de ulike syna også i AKP. 25 prosent var for å beholde RV som nå, 36 prosent for RV som sjølstendig medlemsorganisasjon, 36 prosent for å slå sammen RV og AKP. Innafor alle syna spriker det mye i oppfatningene og på hvilke premisser en støtter de ulike alternativene. Blant dem som ønsker å slå sammen RV og AKP spriker det mellom dem som vil ha en organisasjon tilnærma lik AKP i dag til dem som vil ha noe tilnærma RV, og alle avskygninger i mellom. Noen ønsker først å bygge RV som en medlemsorganisasjon med flest mulig medlemmer før en sammenslåing med AKP, mens andre ikke vil bygge ut RV først. Liknende sprik i syn og premisser ligger bak også for dem som støtter de andre hovedalternativene.

Hvis en velger en modell nå - uansett hvilken, vil

flertallet ha et annet syn. Oppgaven nå må derfor være å komme fram til ei linje som kan forene ulike syn og vinne oppslutning uten at noen føler seg overkjørt eller at resultatet blir sånn at mange trekker seg ut/ blir passive i protest mot vedtaket, fordi en synes det er håpeløst å nå fram med sitt syn, eller fordi en synes det ble et kompromiss som bare lar problemene ligge.

Jeg mener det må bety at det må legges opp til en prosess som ikke avsluttes på AKPs landsmøte, og som er noe mere enn diskusjoner innad om ulike linjer. Det må gjøres noe i virkeligheten som kan vise mer i praksis hva som vinner fram/ har muligheter i seg. Sjølsagt bør alle fortsette å argumentere for sitt syn for å utvikle argumentasjonen og for å vinne oppslutning, men samtidig har alle et ansvar for å finne fram til en løsning på landsmøtet som forener og ikke splitter.

Aksel Nærstad

KK
18/12-90

De revolusjonæres framtid

AKPs OG RVs framtid er satt på dagsorden, og det er duket for spennende og viktige diskusjoner i den revolusjonære bevegelsen. Manglende oppslutning og slitasje gjennom en årrekke har vært symptomer på at organisasjonene har manglet vitalitet. Årsaken finner vi på flere områder, her følger noen:

a) lavt nivå på ideologisk skolering, og mangel på teoretisk kamp i og utenfor partiet, fra medlemmenes side,

b) for få aktive i den daglige klassekampen i fagforeninger og interesseorganisasjoner, partier har mistet mange av sine røtter blant Ola og Kari,

c) den «klassiske» partimodell og partikultur har åpenbare svakheter, som vi ikke har klart å ta «oppgjør» med,

d) sosialismen i vanlige folks øyne går på nederlag etter nederlag. Istedenfor utvikling av demokrati og velferd, har vi fått se utvikling av klasser, korrupsjon og maktmisbruk i de land som har hatt sosialisme. Sosialismen slik den framstår i dag er ikke noe alternativ.

Det er hele tida snakk om samspill av ovennevnte og andre årsaker, og det vil være vanskelig å måle nøyaktig til enhver tid hva som veier tyngst. Vel verdt er det å legge merke til at også andre politiske retninger har gått og går gjennom kriser. F.eks. har det «klassiske» sosialdemokrati tapt kampen mot høyrekraftene i Arbeiderpartiet (Oddvar Nordli statsministerperiode markerer overgangen). SV har fanget opp noen av de frafalne fra Arbeider-

partiet, og fikk sterk framgang ved valget. Det «klassiske» høyre har tapt i kampen mot FrP. Virkningene blir imidlertid ikke så dramatiske for disse, all den tid at de arbeider på premissene til det borgerlige demokratiet, og ikke ønsker noe systemskifte. Med de ressurser som er tilgjengelig (penger, posisjoner og makt) for disse, vil de, sammen og hver for seg ha tilsig av folk som identifiserer seg med disse bevegelsene. Interessant er det å merke seg at når SV fikk framgang ved valget, skyldtes dette at SV ble miljøpartiet, ikke for partiets sosialistiske politikk, den er praktisk talt forsvunnet.

For AKP og RV blir tegnene på krise tydeligere. Vi er ikke flere enn at det merkes om det blir et aktivt medlem mindre, eller om det oppstår splittelse i en grunnorganisasjon. Når vi setter framtida til den revolusjonære bevegelsen på dagsorden, er det viktig at vi sammen og hver for oss finner ut av hvem som leverer premissene for de enkelte innspill. I debatten synes jeg at det er to tytterpunkter som avspeiles. Det ene er en ren faneflukt, som verken vil ha sosialisme eller kommunisme inn i et nytt prinsipp-program. Noe av det samme finner man blant medlemmer som hevder at samvittighet og følelser skal styre det politiske valget. På den andre sida finner vi medlemmer som er så bundet til dogmer at det å oppgi AKP er ensbetydende med å oppgi en religion, og ende i tafatt troløshet.

Alle som deltar i debatten

må ha klart for seg at de ideene og standpunktene som kommer i denne debatten har hentet impulser fra den påvirkning vi blir utsatt for. Videre må vi ha det klart for oss at det ikke finnes noen marxistisk tese om at AKP skal være drivkraften i kampen for et sosialistisk Norge. Ved stiftelsen i 1973, erklærte AKP seg som den 4. revolusjonære bevegelsen i Norge — etter thranitterne, Arbeiderpartiet og NKP. Det kan hende det blir en 4., 5. og 6. bevegelse før vi ser konturene av et nytt samfunnsystem i Norge. For hvert nytt steg i retning av det nye vil noen falle fra, og noen komme til. Avskallinger og tilsig vil hele tida være en del av utviklinga.

De overordnede mål for å skape en ny revolusjonær bevegelse må etter min oppfatning være:

a) skape et parti som blir et arbeidende verksted, hvor politiske oppfatninger kan slipes til å bli skarpe redskap i daglig klassekamp (debatt, skolering) — dvs. i praksis ta vare på den marxistiske teoriens overleveringer (vår oppgave er å forandre verden),

b) skape et parti med røtter i den daglige klassekampen, hvor medlemmene kan få prøve ut sin politiske kunnskap,

c) et parti som kan fungere som koordinator/premissleverandør for folkelige/revolusjonære bevegelser i framtida,

d) skape et parti som har en visjon om en revolusjonær samfunnsorganisering. Et sosialistisk samfunn hvor partier, fagforeninger og interesseor-

ganisasjoner har organisasjons- og ytringsfrihet, i erkjennelse av at det er folket som skaper historien.

I AKPs og RVs beste tradisjoner finner vi mange av de sistnevnte elementene. Vi finner aktivistene i daglig klassekamp, som nytter det materiale partiet har utviklet gjennom mange år, og som har gjort store sprang framover mht. kvaliteten gjennom 3. verdskonferansen og Kvinnekonferansen m.fl. Konferansen Ut av det brennende huset er et lignende løft. Vi finner de nysgjerrige, som får svar — i det minste — på noen spørsmål, og vi finner skarpskodde intellektuelle som har gitt viktige bidrag til en forståelse av nåtida på marxismens premisser.

I våre verste tradisjoner har vi med oss arv fra våre nære og fjerne slektninger. Tradisjoner som har hindret oss i det praktiske arbeidet mer enn en gang, og som har vært lettjømte argumenter for våre motstandere. Det er denne bagasjen vi må bli kvitt gjennom debatten som nå har startet.

Jeg har ingen illusjoner om at det blir lettere å være revolusjonær i årene som kommer. Tvertom er det sannsynlig at undertrykkinga vil øke betraktelig, for å gjøre det mulig å rive vekk enda mer av grunnlaget for sosial rettferdighet (slik vi kjenner begrepet fra det «klassiske» sosialdemokratiet). For å møte denne utviklinga er det nødvendig at vi kvitter oss med likene i lasten, og får større framdrift.

STEIN KRISTIANSEN

Rødt Venstreparti? KK 8/1 1990

JEG SITTER her med en svar bunke utklipp fra Klassekampen foran meg. Jeg prøver å foreta en oppsummering av debatten så langt, for dermed å klargjøre mine egne synspunkter.

De fleste innleggene inneholder «vettuge» synspunkter, men jeg har ennå ikke funnet et innlegg som dekker mitt syn helt og fullt. Derfor må jeg nok lage det selv. Og dette er mitt foreløpige syn på sakene:

1. Det er mange forskjellige syn på hva slags parti vi trenger, men de fleste er enige i at vi trenger å fornye oss kraftig. De fleste av de som har deltatt i debatten, er folk som ønsker å slåss for et nytt og bedre samfunn. Og vi trenger disse folkene, og de trenger en organisasjon. Derfor må vi ha et parti med stor takthøyde, åpen stil, demokratisk oppbygg med muligheter for fri flyt av informasjon mellom de ulike leddene.

Den som kommer nærmest en slik beskrivelse av partimodellen hittil er Arne

Lauritzen, når han vil rive ned den hierarkiske organisasjonsmodellen og erstatte den med en nettverksorganisasjon.

2. Jeg er også enig i at vi må ta et endelig oppgjør med de negative sidene i den kommunistiske tradisjonen og i partiets egen historie. En slik loftsrydding er det svært mange som har påpekt. Gunnar Furehaug er blant dem som gir en glimrende begrunnelse for dette.

3. For å holde loftet ryddig må vi hindre at «sannhetsministeriet» kan gjenoppstå, og da er jeg stygt «redd» for at vi må forkaste mye av den leninistiske partimodellen. Dette er det punktet som vil skape størst motstand blant noen partiveteraner. «Den har jo vist seg så effektiv denne muligheten til å styre ut fra direktivprinsippet». Da vil jeg minne om at denne modellen har ført rett til helvete (unnskyld uttrykket) i land der den har kommet til makten. Dessuten vil det ik-

ke være nødvendig å styre etter slike metoder, dersom vedtak er demokratisk fattet og vettuge. Vi må huske at Lenins modell ble skapt for illegalt arbeid under krig eller andre forhold med beinhard undertrykkelse. Vi må forholde oss til vår egen virkelighet her i Norge i 1990-årene, og da duger ikke denne modellen. Jeg ønsker i hvert fall ikke å være med i en liten klikk som sitter og venter på krigen, eller en annen revolusjonær situasjon, slik at de kan gripe makta.

4. Vi trenger et parti som kan gå inn i de store kampene som foregår nå, og drive disse framover. Vi trenger et parti som forsvarer arbeidsfolks interesser og deltar i vår daglige kamp mot en enormt mektig fiende. Derfor er jeg også enig i mange av ungdommene som skriver at partiet må mer på banen. Karoline, Petter og Stein mener at dette er hovedproblemet til AKP, sammen med klasse-

arbeiderinnretning og dårlig partikultur er vesentlige momenter som må endres. Dette kan bare endres dersom partiet blir mer åpent for arbeidere, vinner deres tillit og dermed også oppslutning.

I dag er RV et godt innarbeidet partibegrep, med en viss respekt blant mange vanlige arbeidere, mens AKP (m-l) stort sett ikke betyr noe, eller har en veldig negativ klang. Derfor er Per Overreins forslag om å slå sammen RV og AKP til et nytt og bedre parti, meget interessant. Men dette vil ikke være nok uten at innholdet også forandres til noe bedre.

5. Mitt forslag til nytt partinavn er Rødt Venstreparti. Vi beholder RV-begrepet, og hva er vel mer naturlig enn at en (rød) Valgallianse samles til et Rødt (venstre)-parti før neste stortingsvalg.

OLE R. BERG

KK 30/4/1990

Vi må bygge på AKP

I DEBATTEN OM AKPs framtid – eller kanskje det er rettere å si eventuelle framtid, er det snart like mange linjer og ideer som det er medlemmer. Alle advarer mot å grave grøfter, samtidig som de beskylder andre for å være i gang med gravinga. Jeg er redd for at alt for mange har funnet fram, eller er i ferd med å finne fram spaden. Vi er svært opptatt av hva som skiller, men vi må ikke glemme at det tross alt er mer som forener.

Alle er enige om at vi må få til noe nytt. Så er spørsmålet, kan dette skje innfor det nåværende AKP, eller må det nye organiseres helt fra grunnen av. På en måte likner situasjonen den vi hadde før valget i 1989. De aller fleste ville ha noe nytt, men svært mange var misfornøyd med det vi fikk. Derfor er det viktig å bruke tid på å komme fram til hva vi vil ha, slik at flest mulig av oss blir på i dette «nye».

Sjøl mener jeg at vi skal bygge på AKP. Partiet har kvaliteter i seg som er unike – iallfall her i landet. La gå at vi har gjort mange feil, men det bra vi har gjort overskygger feila i stor grad. Og dette mener jeg uavhengig av at jeg sitter i det som enkelte betrakter som en kvisthaug og er over 40 år.

På forrige landsmøte var det brei enighet om at vedtektene

måtte forandres. Seinere har sentralstyret gått inn for store forandringer også i prinsippprogrammet. Klarer vi å få til disse forandringene, vil vi ha et nytt AKP. Det er derfor utifra dette nye AKP vi vil få i løpet av 1990 vi må diskutere, ikke utifra de vedtektene og det prinsippprogrammet vi har nå.

Jeg ser for meg det nye AKP som et parti der vedtektene ikke er laga etter «underordningsprinsippet». Vi må få et parti der vedtektene er i pakt med virkeligheta og den kampen vi skal føre framover, ikke mer eller mindre avskrift av vedtektene til kommunistiske partier i mellomkrigstida. Sjøl går jeg inn for å beholde demokratisk sentralisme. Dette fordi de partiene i Norge som er organisert på det de kaller demokratisk vis (eks. SV og DNA), er mer sentralistiske enn AKP noen gang har vært. Nå kan det dras fram eksempler på både god og dårlig bruk av demokratisk sentralisme. Sjøl skal jeg nøye meg med et godt eksempel, nemlig det at Sentralstyrets Arbeidsutvalg så raskt brøyt med Kina og kjørte dette offensivt ut 5. juni 1989. Vi må gå inn i en diskusjon om åssen vi skal gjøre den demokratiske sentralismen til et tjenelig redskap – ikke forkaste den.

Når det gjelder det religiøse

synet på klassikerne, er dette noe vi må kvitte oss med. Men metoden er ikke å gjøre guder om til djevlar. De fleste som har kasta seg inn i debatten mener vi fortsatt skal være marxister. Jeg håper ikke noen mener vi skal forkaste Lenins analyser av imperialismen. Vi må se på klassikerne som det de er, mennesker som har utvikla teorier om samfunnets muligheter til forandringer. Da kan vi også se at den enkelte har utvikla teorier som vi støtter, sjøl om de ikke omsatte denne teorien i praksis sjøl. Eksempler på dette kan være Stalin om det nasjonale spørsmål og Mao i motsigelsen.

Sjøl vil jeg gå inn for en prosess som gjør at vi får ett kommunistisk parti i Norge. I dette ligger at jeg på sikt vil lage RV og AKP om til et parti. Dette kan skje på flere måter. Vi kan enkelt og mekanisk proklamere en sammenslåing. Vi kan lage AKP om til RV, legge hovedvekt på det parlamentariske arbeidet og fjerne kommunismen som navn på det samfunnet vi ønsker. Eller, vi kan vise hva slags AKP vi ønsker.

Her må vi få med de forandringene vi har gjort tidligere, og vise hva som ligger i de «glidende overgangene», samtidig som de nye forandringene blir offentliggjort og spredd. Så får vi begynne diskusjonen om

dette er noe de som i dag jobber i RV og ønsker og være med i et parti, vil være med på. I dette arbeidet må vi naturligvis trekke med så mange som mulig. På den måten kan vi ta vare på det som er livskraftig i AKP, for det finnes.

For meg vil det være et parti som går inn for et kommunistisk samfunn, men et samfunn som bygger på aktiv deltakelse, ikke proletarietets diktatur. Det må være et parti som bygger på arbeiderklassen og kvinnene og som ser det som et problem at vi har for få medlemmer fra arbeiderklassen og for lite ungdom. Det må være et parti som ikke har guder, men som ser det som sitt ansvar å utvikle teori, både for verden i dag og for framtids-samfunna.

Det må være et parti som har forstått at sjøl om det kommunistiske partiet tidligere omtalt som proletarietets organiserte fortropp har makta, betyr ikke det at folket har makta. En slik forståelse har vi idag og det avspeiler seg i dagens prinsippprogram, men det må utdypes og klargjøres.

Et slikt parti er noe som kan skapes innfor det AKP vi har i dag.

SOLVEIG AAMDAL
(Innlegget er forkorta. red)

Ett parti

18/1 1990

JEG MENER det er nødvendig å få til en sammenslåingsprosess mellom RV og AKP, slik at vi får ett parti.

I diskusjonen er dette synspunktet blitt framstilt som om det betyr at vi mener at problemene og utfordringene til den revolusjonære bevegelsen er løst gjennom denne omorganiseringa. Det er feil, jeg mener på lik linje med f.eks. Siri Jensen at vi trenger politisk jobbing med grunnlaget vårt – videreutvikling av marxismen-leninismen og en del loftsrydding, og jeg mener vi trenger en kraftig styrking av masselinja vår.

Men – jeg mener at det å beholde to organisasjoner, hvor den ene skal drive parlamentarisk arbeid og den andre være et revolusjonært parti med mål om å gå i spissen for en sosialistisk revolusjon i Norge, vil være en svært alvorlig feil som kan komme til å knekke den revolusjonære bevegelsen i Norge, og som i hvert fall vil svekke den kraftig framover.

1. Ved å satse på to organisasjoner – dvs. bygge ut RV breiere som medlemsorganisasjon og beholde og utvikle AKP, vil utviklinga med at det er RV og ikke AKP folk kjenner til, fortsette. Det bra RV-arbeidet representantene gjør, vil fortsette å gjøre RV mer kjent, medlemsoppbygginga vil styrke RV organisatorisk, føre til at RV bygger opp et større apparat. For at AKP skal ha den politiske ledelsen i RV, må vi satse mye folk og krefter på å jobbe i RV – dvs. parlamentarisk innretta. Det vil altså binde mange av AKPs krefter til parlamentarisk arbeid. Samtidig vil AKP forsvinne mer og mer i skyggen av RV. Dette fordi RVs jobbing er ekstern, det er RV som driver med «ordentlig politikk», slik folk med parlamentarisk illusjoner oppfatter det. Og folk med parlamentariske illusjoner – det er stort sett de fleste i Norge. AKP vil bli et enda mer usynlig parti. Det blir vanskeligere å bygge ut og rekruttere. Det vil bli mindre, ikke mer morsomt

å jobbe i AKP. På ganske kort sikt kan AKP falle fra hverandre, og RV vil på litt lengre sikt utvikle seg til et valgparti.

2. To organisasjoner står i veien for å drive en smidig valgtaktikk. Et valg til, hvor RV ikke stiller lister, vil bety nedlegging av RV, enten vi ønsker det eller ikke. Jeg ønsker ikke å legge ned RV. Jeg er for breie allianser til valg når det er grunnlag for det blant folk, og det betyr å skaffe nødvendig styrke bak avgjørende spørsmål.

Jeg kan f.eks. tenke meg at miljøspørsmålet kan bli så skarpt i det neste tiåret, kanskje kan spørsmålet om EF også kreve en slik allianse. Om vi har en organisasjon, kan vi på fritt grunnlag vurdere om det er riktig med en slik allianse. Med to organisasjoner vil alltid alliansespørsmålet dra med seg spørsmålet om nedlegging av RV.

3. Jeg kan foreløpig ikke se noe prinsipielt argument for at et revolusjonært parti ikke kan stille til valg. Vi bør uansett stille til valg

sammen med uorganiserte sosialister. Det gjelder også om vi i 1993 stiller med et nytt sammenslått parti hvor alle fra RV og AKP er blitt med.

4. Et argument mot sammenslåing er at elitepreget ved AKP blir utvannet. Jeg er for at vi skal ha visse krav til medlemskap – kontingent, deltakelse på møter, en viss aktivitet. Men når vi diskuterer kravene til medlemskap, må vi være så ærlige at vi sier at en del medlemmer i dag knapt nok betaler kontingent, de stiller sjelden på møter og er ikke aktive. Vi må vurdere hvilke krav til medlemskap som er nødvendig for å beholde det nye partiet som et revolusjonært parti, men vi må samtidig ikke miste kontakten med virkeligheten og late som om vi kan stille så høye krav vi ønsker. Det blir et kompromiss mellom målene våre og virkeligheten til de medlemmene som skal utvikle og sette politikken ut i livet.

BENTE VOLDER

Forslag før landsmøtet

kk 14/6-90

DET ER mange, som på tross av uenighet på noen områder, absolutt ikke ønsker at AKP skal fortsette i sitt nåværende spor. Vi ber alle disse å ta stilling til om vedlagte punkter kan utgjøre et samlende alternativ foran høstens AKP-landsmøte:

1. AKP skal arbeide for sammenhengsløp av RV og AKP. Andre som måtte være interessert i et slikt nytt parti, skal inviteres til å være med på prosessen.

2. Det nye partiet bør ha et navn som kan forkortes «RV».

3. Partinavnet skal ikke inneholde ordet «kommunisme».

4. Det nye partiet skal ikke lenger bruke følgende begreper for å beskrive sitt grunnlag: «proletariatets diktatur», «leninistisk parti», «demokratisk sentralisme». Disse begrepene er i dag fullstendig ødelagt på grunn av 60 års misbruk. At en del av innholdet i begrepene fortsatt er riktig rokker ikke ved dette. En del av innholdet er også feil, og en grenseoppgang trengs. Dette må skje før det nye sammenlatte partiet stiftes.

5. Partiet tar avstand fra Stalin som sosialistisk leder og teoretiker. At han har gjort og skrevet noe fornuftig rokker ikke ved dette. Partiet vil fra nå av blant annet bruke begrepet «stalinisme» for å karakterisere den despotiske og perverterte utgåven av sosialismen.

6. Partiet skal ikke lenger være et konspirasjonsparti. Ingen innskrenkninger i partiets indre demokrati skal forekomme under henvisning til «sikkerhetsbehov». Hvis deler av et landsmøte skal lukkes, skal dette skje med begrunnelsen at man ønsker fri debatt uten ytre press, og ikke at landsmøtet som sådant er hemmelig.

Noe skal likevel være konfidensielt: F.eks. medlemslister.

Noen vil ønske å være anonyme medlemmer, dette skal respekteres.

7. Alle medlemmer i partiet skal ha rett til å kontakte og diskutere med alle andre medlemmer i partiet, uansett bosted og posisjon i partiet.

8. Partiet skal ha følgende kjennetegn:

- en omgangsform og stil som gjør at arbeidsfolk føler seg hjemme i det.

- AKPs vektlegging av kvinnepolitikk og innretning på arbeiderkvinner skal videreføres. Partiets program må inneholde følgende:

- vanlige arbeidende mennesker skal ta makta i samfunnet.

- en revolusjonær omdanning av samfunnet er nødvendig for å få til dette.

- samfunnet skal bringes i økologisk balanse sjøl om det betyr en kraftig endring av folks levemåte.

- langsiktig mål et samfunn uten klasser hvor folk får etter behov og yter etter evne.

- ingen illusjoner om sosialdemokratiet og reformismen.

- innbitt kamp og avsløringsvirksomhet mot privilegier og maktmisbruk hos politikere og byråkrater.

- mot all imperialismen og storkapital.

- mot rasisme og for internasjonal solidaritet.

9. Det nye partiet skal henvende seg til ungdommen med et program som kombinerer det beste fra den røde sosialistiske tradisjonen og det mest anti-autoritære og aksjonsvillige fra den grønne tradisjonen. «Røde» dogmatikere og autoritære, og «grønne» pratmakere og karrierejegere har ingen plass i dette partiet.

SOLVEIG MIKKELSEN
TROND ANDRESEN
Trondheim

Ikke «kommunist» men revolusjonær

kk 27/12 1989

JON FJONE (29.11.89) er en av mange som skriver interessante innlegg i Klassekampen for tiden. Han spør hva AKP(m-l) legger i ordet revolusjon.

Ledelsen får svare. Sjøl om jeg er mangeårig medlem og sekretær i partiets kulturutvalg – og dermed en del av ledelsen i videre forstand – er det ikke alltid vi er enige. Det er høyt under taket i AKP(m-l) i dag.

Hendelsene i Øst-Europa er for revolusjoner å regne. Teknologisk utvikling, folkemassenes ønsker og internasjonal støtte har tvunget fram en fullstendig endring for millioner av mennesker i løpet av dager. Hvis mennesket er noe mer enn en maskin, så er det revolusjon vi er vitne til i dag.

Men blodig eller væpna er revolusjonen ikke. Bra er det. Bra for dem som står midt oppe i det, og bra som erfaring for menneskeheten.

Men la oss heller ikke glemme erfaringene fra bl.a. Chile i 1973, der den demokratisk valgte marxisten, president Allende ble drept. Der hadde væpna revolusjon vært på sin plass, og sannsynligvis ført til

mindre blod og pinsler. Prinsipielt avstand fra vold er det ingen AKP-er som tar. I likhet med de fleste.

Trengs det vold for å velte et regime og et system som hogger ned og ødelegger Brasils (les jordas) regnskoger, så har også den volden min fulle støtte. I Norge i dag trengs ikke noen revolusjon – isolert sett. Men det imperialistiske pengeveldet på jorda er Norge en del av. Hva gjør vi med det?

Klokka er fem på tolv når det gjelder miljøvern. 40 000 000 (millioner) dør årlig en for tidlig død grunnet sult og underernæring. Det gjør meg til revolusjonær.

Du klager over uklare begreper. For meg har ordet kommunist for mange udemokratiske og autoritære tradisjoner hengende på seg, til at jeg vil kalle meg det. Hvorfor da likevel AKP-er? Fordi partiets praksis og kultur i dager er en helt annen enn den våre motstandere ynder å tillegge oss, og det beste stedet å jobbe for den som ønsker en virkelig radikal forandring på jorda.

NILS A. RAKNERUD

Partiets framtid

Jeg mener at AKP må omdannes til et revolusjonært arbeiderparti som bygger på blant annet Marx analyse av kapitalismen og den revolusjonære arbeiderbevegelsens historie.

Det skal ikke være et kommunistparti som bygger på den demokratiske sentralismen.

Det skal ikke programfeste proletariatets diktatur og væpna revolusjon, men propagandere for en fredelig revolusjon og at det er borgerskapet som avgjør om den skal bli fredelig eller voldelig.

Vårt mål er et samfunn der menneskenes behov og vern om naturen er drivkrafta i samfunnsutviklinga, og der ingen utbyttes eller undertrykkes på grunn av rase, kjønn, religion osv.

Arbeiderklassen skal være drivkrafta i denne utviklinga, i en allianse mellom arbeiderklassens kvinner og menn.

De som støtter partiets grunnlag, kan bli medlemmer, og skal yte etter evne.

VIDAR VAADE

Opplyst
2/90

Hva slags parti?

KK 19/3 1990

I DEN pågående debatten om hva slags parti AKP skal være/bli en del av, hevder de fleste debattantene at det «nye partiet» må være et marxistisk parti.

Marxismen er etter vår mening en kritisk teori, en vitenskap. En vitenskaplig teori kan man kritisere, utvikle og eventuelt motbevise. Det ideologiske målet for marxismen er det klasseløse samfunnet – kommunisme.

Mange diskrediterer kommunismen ut fra historia og spesielt de siste hendelsene i Kina og Øst-Europa. De siste hendelsene og historia til nå gjør det viktig å reise store spørsmål og å være kritisk.

Men blir det ikke litt for lett-vint å bare avskrive kommunismen som mål ved bare å se på feila som er praktisert til nå – og samtidig fortsatt forsvare marxismen? Hvorfor avskrives kommunismebegrepet (som mål og som parti) når vitenskapen den er utleda fra fortsatt forsvares? Vil det ikke uansett navn/-isme alltid være en fare for gal utvikling avhengig av hva som vektlegges (valg av politiske linjer) og at det derfor blir viktigere å se på praksisen/feila, videreutvikle teorien og se på hva som i framtida skal vektlegges, framfor å hive alt ut i starten? Derfor blir spørsmålet: Står vi igjen med en gyldig teori men med et ugyldig mål?

Vi ønsker et klasseløst samfunn – hvor staten er opphevet og dermed grunnlaget for ut-

byttinga av mennesket. Det samfunnet har fått navnet kommunisme – utleda fra Det kommunistiske manifest. Vi har ikke noe bedre «navn» på dette samfunnet vi ønsker oss, derfor kaller vi det fortsatt kommunisme.

Samtidig; det er ikke ordet som er viktig for oss, men innholdet.

For å nå dette klasseløse samfunnet må vi ha en revolusjonær omveltning til sosialisme – overgangssamfunnet hvor arbeiderklassen har makta, hvor klassene består og staten består. Vi oppfatter at mange nå snakker om revolusjonært parti og sosialisme uten lenger å knytte dette til kommunisme. Kan vi ikke få uendelige varianter av partier, fordi sosialismen består av så mange faser og dermed vil et parti som ønsker et samfunn i første fase av sosialismen ha et annet innhold enn et parti som sikter mot slutfasen av sosialismen/overgang til kommunistisk samfunn?

Hva slags redskap må vi ha for å nå et klasseløst samfunn? Dette ønsker vi å fokusere på i diskusjonen; redskapet må smies etter hva det skal utføre og ikke, slik vi oppfatter flere debattanter, etter hvem som vil holde i det.

Grovt skissert:

1. Vi må være en del av den kommunistiske tradisjonen, men slutte å tenke/handle som om teorien er ferdiglagd. Til nå har vi hatt et for religiøst for-

hold til klassikerne.

Opp mot dette må vi si at teori er å systematisere praksis/erfaring.

Det er gjort feil som har diskreditert marxismen som kritisk vitenskap; forandring av teorien for å tilpasse den de løsningene som ble gjort – også kalt den «sosialistiske prinsipper». Dermed ble marxismen mer gjort om til det som kan kalles statlig legitimeringsideologi.

2. Vi må ha et revolusjonært parti. Det betyr: Vi ønsker en fredelig revolusjon. Samtidig må vi forberede oss sjøl og arbeiderklassen på at borgerskapet har makta over statsapparatet/voldsapparatet og de vil møte oss med vold.

Et kommunistisk parti må uttrykke klart at det ønsker en fredelig revolusjon, men må forberede seg på det motsatte.

3. Vi må ha et parti for arbeiderklassen som bygger på arbeiderklassens kamp og uttrykker arbeiderklassens interesser. Spesielt betyr dette å ivareta interessene til de to spissene i arbeiderklassen: Kjernerproletariatet og arbeiderkvinnene. Partiets rolle i dagens samfunn må være å bli et redskap for arbeiderklassen, slik at den blir seg bevisst sin historiske rolle.

Hva med proletariatets diktatur under sosialismen? Ordet «diktatur» er et negativt lada ord – bytt det gjerne ut med noe annet. Men i innhold betyr begrepet arbeiderklassens rett (og «must») til å undertrykke

borgerskapet. Det handler ikke om kommunistpartiets diktatur, og partiets «rett» til å undertrykke. Historia har vist at kommunistpartiene har tilrana seg dette; maktmonopol og store angrep på demokratiet har skjedd som følge av kommunistpartiets misbruk av begrepet.

Da jobber ikke partiet gjennom arbeiderklassen, men er blitt et redskap som undertrykker sin egen klasse. Proletariatets diktatur gir ingen garanti for at utøvelsen av makta skal skje på folks premisser. Den vil være ustabil fordi arbeidsdelinga i samfunnet fortsatt vil være forskjellig (overført fra det kapitalistiske samfunnet). Derfor må vi jobbe for å få til et desentralisert samfunn hvor arbeiderklassen og det arbeidende folkets mulighet til kontroll styrkes, ikke svekkes. Vi må ha en strategi som har sitt ut-spring «nedenfra». Det krever et parti uavhengig av staten, som går i spissen for klassekampen nedenfra, som er et kritisk element i samfunnet, med en kritisk teori. En sterk uavhengig fagbevegelse, en sterk uavhengig kvinnebevegelse. Og kommunistpartiet må under sosialismen som i dag – hele tida slåss for å ha arbeiderklassens tillit.

(I et seinere innlegg vil vi ta opp hva partiet organisatorisk bør legge vekt på).

ASTRI MELHEIM
GOGGI SÆTER

Fundamentet er bra nok

KK 21/3 1990

I DEBATTEN om hva slags parti AKP skal være skreiv vi et innlegg i Klassekampen 19.mars hvor vi la vekt på hva det politiske grunnlaget må være for å nå det klasseløse samfunnet – kommunismen.

I dette innlegget går vi videre tar i noen punkter opp hva det betyr organisatorisk for partiet.

–Partiet må være et aktivistparti med krav til skolering og aktivisme.

–Partiets beslutningsstruktur må være hierarkisk. (Besluttede organ på de forskjellige nivåene er avdelingsmøte, distriktsmøte og landsmøte. Besluttede organ på høyere nivå kan overprøve vedtak fra lavere nivå og kan pålegge organ på lavere nivå oppgaver.)

–Vi trenger en fraksjonsparagraf som har en (1) funksjon: Forhindre grupper i egne rekker som kjemper mot partiets linjer. Samtidig må vi bygge ut nettverk på tvers i organisasjonen for å styrke medlemmene på grunnplanet.

–Grunnorganisasjonen må spille nøkkelrollen i partiet.

–Masselinja må være viktigste arbeidsmetode for partiet. Dette gjelder utvikling av teori og praksis.

– Skal de ulike ledelsesnivå-

ene ha rett til å binde mindretallet til å slåss for ei linje i partiet? Vanlig organisasjonspraksis som at mindretallet bøyer seg for flertallet, bør gjelde som en regel. Men det bør være åpent for at mindretallet skulle kunne bindes (dvs. ikke gå ut med sitt mindretallssyn).

Hvis det blir gjort et slik vedtak, må det legges fram for landsmøte/distriktsmøte.

Vi må ta vare på det beste i prinsippet om demokratisk sentralisme. Vi trenger mye demokrati, og vi trenger sentralisme i gitte tilfeller. Vi må ha demokratisk sentralisme fordi vi ønsker å vektlegge demokratiet. For å få det til å blomstre trenger vi også muligheten for sentralisme, for ikke å havne i et ultrademokrati.

Vi tror at uansett hvilken organisasjonsmodell vi bruker, så kan den misbrukes (makt-konsentrasjon, herskertechnik, harde slag osv). Vi løser ikke problemet ved å endre den. Det er viktigere å se på innholdet; hva får vi av politisk gevinst og hva vil fremme en god partikultur?

Bla. kvinners organisasjonserfaring fra kvinnemiljø, fagforening, ballekurs og ikke minst hva kvinneopprøret i AKP har satt en del fingre på.

–Hva med partiets sikkerhetspolitikk; vi har hemmelige landsmøter. Skal vi fortsette med det? Ja, i den forstand at AKPs landsmøte skal være lukket for omverdenen, men åpent for medlemmene. Det betyr at hver avdeling sender representanter direkte til landsmøtet (delegatnøkkel).

All historisk erfaring tilsier at vi må beskytte oss mot borgerskapet/makta og brune elementer. Vi har opp igjennom tida blitt aktivt overvåka. Vi må beskytte oss mot dette, men vi må ikke ha en sikkerhetspolitikk som «beskytter» oss mot hverandre, mot uenighet innad. Skjer det, så har vi ei sikkerhetslinje på bekostning av demokratiet. Ei tullete linje, fordi vi veit at infiltrasjon er også en metode som vi ikke med all verdens vedtekter vil kunne beskytte oss mot.

Vårt svar må være en organisasjon som er en «knyttneve» utad, men med stor takhøyde innad. En av AKPs styrker har vært at vi har vært enhetlig utad. Det bør vi holde på!

Noen hevder at den modellen vi i dag bygger på med lovmessighet vil føre til «sosialfascisme». Historia har vist oss at avstanden fra sosialisme til fascisme kan være kort. Vi vil

spørre: Hva i den modellen er det som gjør at det blir en lovmessighet? Og hva slags modeller er det i tilfelle som kan brukes (som er utprøvd under kapitalismen, eller noe helt nytt) som kan motvirke dette resultat?

Vi ser ikke noen grunn til å lage et nytt parti eller «hoppe på en ny hest». AKPs fundament er godt nok!

Vi er en del av den kommunistiske tradisjonen. Vi må lære av det som er gjort, se hva slags lik vi har i lasta og lempe dem ut. Vi er en del av historia – på godt og vondt – det kan vi aldri «ta oppgjør med». Men vi kan skrive historia vår, oppsummere slik at vi kan lære for å se framover. Vi må jobbe for igjen å bli et handledyktig AKP, som vil være en glede for de fleste og en mære for noen få!

ASTRI MELHEIM
GOGGI SÆTER

Ny venstreoffensiv i 90-åra?

De byråkratiske samfunnsformasjonene i Øst-Europa ligger i ruiner, og etterkrigstidas politiske kart og forutsetninger i Europa er endret nesten over natta. I hele etterkrigstida har de påståtte sosialistiske regimene i Øst-Europa vært en effektiv buffer mot masseoppslutning for sosialismen — både i øst og i vest. Dette er ikke minst sosialistene i Øst-Europa klar over. Ved den store demonstrasjonen i Øst-Berlin 4. november i fjor la den øst-tyske forfatteren Stefan Heym stor vekt på at 'den faktisk eksisterende sosialismen' i Øst-Europa har bidratt til den manglende oppslutninga om sosialismen også andre steder i verden:

«En tysk demokratisk republikk — men en bedre enn den faktisk eksisterende — er nødvendig. (...) En sosialistisk stat på tysk jord som kan garantere sine innbyggere virkelig frihet og alle de rettigheter som frie borgere er berettiget til, ikke bare av hensyn til de menneskene som bor og holder ut i DDR; en fornuftig fungerende sosialisme er også nødvendig for mennesker utenfor republikken, for overalt i verden lider venstresida av SED-statens fiasko, overalt håner de reaksjonære sosialismen: 'Se bare på denne sosialismen som folket selv flykter fra så fort de kan!' Det er på høy tid å gjøre opp med gammel slendrian og skape en virkelig sosialisme tross alt.»

Sammenbruddet for de øst-europeiske regimene og den voksende krisa i kapitalismen på verdensbasis åpner i dette perspektivet mulighetene for en sosialistisk offensiv også i Vest-Europa. Spørsmålet som reiser seg er hva som skal til for å opprettholde og styrke en sosialistisk kraft med folkelige røtter i Norge.

En ting er sikkert: En venstrekraft i Vest-Europa og i Norge i 90-åra vil måtte se annerledes ut enn i 70-åra. I 90-åra vil den radikale bevegelsen måtte ta utgangspunkt i de nye politiske sakene, f.eks. den økende kvinne- og miljøbevissthet og den vil måtte ta hensyn til de store endringene som har skjedd i arbeiderklassen. En sosialistisk kraft i 90-åra vil også måtte utvikle nye organisa-

toriske arbeidsformer. Mer åpenhet, mer kommunikasjon på tvers og mindre ideologisk enhet vil kanskje være karakteristiske trekk ved den nye situasjonen. Da vil det også bli mulig å organisere langt flere enn de som er med i venstrepartier og -grupper i dag.

Mange av dem som står imot den ræ og åpne kapitalismen setter sin lit til SV. Men SV har også sine åpenbare svakheter. Appellen til arbeiderklassen er bevisst tonet ned og partiet prioriterer det parlamentariske arbeidet over alt annet. Den grunnplansbaserte aktivismen er en saga blott og den marxistiske og sosialistiske ideologien er rensket ut med hard hånd. En kan kanskje også forvente at partiet orienterer seg ytterligere mot høyre for å trekke til seg nye velgere i sentrum.

Derfor vil det være behov for en politisk kraft som representerer den marxistiske og sosialistiske teorien og som kan reise kampen med utgangspunkt i arbeiderklassens interesser. En kraft som representerer klassekamptradisjonen, aktivismen, det internasjonale engasjementet og solidariteten med den tredje verden. Denne politiske krafta vil også måtte representere bevisstheten om at det trengs et fundamentalt annet samfunn enn det kapitalistiske for å frigjøre menneskeheten.

Den sterkeste krafta til venstre for SV er i dag AKP/RV. Denne bevegelsen har representert et tyngdepunkt i ulike klassekamper på 70- og 80-tallet og har også oppnådd en del posisjoner: RV har over 50 representanter i kommunestyre og i fylkesting, AKP/RV har et betydelig antall tillitsmenn i fagbevegelsen og partiet gir ut dagsavisen Klassekampen. I motsetning til f.eks. NKP har AKP/RV representert en levende opposisjonsbevegelse i Norge og har stått i spissen for å kritisere de byråkratiske regimene i Øst-Europa. Sammenbruddet for disse samfunnsformasjonene i øst er derfor en bekreftelse på ml-bevegelsen politiske linje på dette området.

Men hvis vi tenker på mulighetene for å bidra til å skape en ny venstreoffensiv har AKP også endel problemer. Til tross for

mye av det bra arbeidet partiet gjør, ligger AKPs forsvar for Stalin-tradisjonen som en klam hånd over partiet. AKPs prinsippprogram fra 1988 holder fremdeles fram Stalin som en stor teoretisk klassiker, og hans kamper mot ulike «høyre- og venstre»-opposisjonelle på 20- og 30-tallet blir den dag i dag karakterisert som riktige og nødvendige.

AKPs støtte til Stalin er, og har vært, en like effektiv buffer mot oppslutning om partiets helhetlige politikk som regimene i Øst-Europa har vært en hindring for masseoppslutning om sosialismen.

AKP/RV har, bl.a. som følge av dette, oppnådd mer enn lite når det gjelder å vinne støtte for sine strategiske målsettinger. Mange har nok vært enige i AKPeres standpunkter i enkelt saker, men etter hvert ble det færre og færre — også blant AKPerne sjøl — som oppfattet den bakenforliggende ideologien som troverdig, og mange var rett og slett usikre på hva den gikk ut på. Dette har vært en prosess som har pågått i mange år til tross for at partiet i løpet av 80-tallet fundamentalt har endret syn på hvordan sosialismen bør bygges opp. AKP har — ironisk nok, og stikk i strid med festtalene — blitt et parti med mye praksis, men svært lite teori som anvendes for å veilede den. Sammen med byråkratiske strukturer i partiet og gamle motsetninger på venstresida, har disse forholdene til tider gjort AKP til et lite attraktivt alternativ for andre sosialister som har ønsket å delta i organisert politisk arbeid.

Det som nå står på dagsordenen er å bygge et parti med folkelig forankring som kan vokse under de politiske forholdene som eksisterer i dag. Valgforskere snakker om økende polarisering, bl.a. som følge av presset mot velferdsstaten og lønningene, framveksten av «to tredjedelssamfunnet», en aksellerende distriktskrise og et økende miljø- og kvinneengasjement. I fagbevegelsen og arbeiderklassen er det klare strømninger som står i opposisjon til høyresosialdemokratiet. I nye ungdomsgrupper vokser det

fram sosialistiske ideer på grunnlag av den virkeligheten som omgir oss nå. Kampen for velferdsstaten, for en forsvarlig økologisk utvikling og for distrikts-Norge munner uunngåelig ut i krav om mer, og ikke mindre, samfunnsmessig styring. Kampen sjøl viser behovet for en demokratisk styrt planøkonomi i motsetning til den brutale markedsliberalismen.

I en slik situasjon er det et behov for et offensivt, sosialistisk parti som ikke tar utgangspunkt motsetningene fra 70-tallet og 30-tallet, men som kan bidra til å organisere folk på et nytt grunnlag med henblikk på 90-åra. En kraft som kan tilby et helhetlig ideologisk alternativ til kapitalismen, og som kan forene seg med de sosialistiske strømningene som nå utvikler seg i Øst-Europa, f.eks. Forente Venstre i Øst-Tyskland.

Sammenbruddet for den påståtte sosialismen i Øst-Europa åpner nye muligheter for venstresida. Men det vil høyst sannsynlig måtte skje i nye organisatoriske former. Skal det bli mulig å bygge en sterk politisk kraft til venstre for SV vil AKP måtte spille en sentral rolle som pådriver. En forutsetning for å fylle denne rollen er et troverdig oppgjør med rester av Stalin-tradisjonen i politikk og organisasjon, samtidig som en på et bredt grunnlag inviterer andre sosialister til å bli med på å skape en ny venstrekraft. Det ville i praksis være å legge de organisatoriske og politiske forutsetningene for en venstreoffensiv i 90-åra.

CLAUS JERVELL
BJØRGULV BRAANEN

Hold på Lenin

KK 23/4-90

JEG ER takknemlig for Per Overreins saklige og interessante svar på mine 17-7 spørsmål. Mange kunne blitt irriterte over å få en sånn mengde spørsmål å svare på, men Per gjorde det jeg hadde håpet på. Han tok spørsmålene alvorlig og ga nøkterne og gode svar.

Jeg er enig i mye av det Per skriver, og jeg tror at mye kan innarbeides i AKPs program ved kommende landsmøte. Men på noen vesentlige punkter skiller vi lag. Ett av de punktene der jeg er mest uenig med Per er når han går inn for å stryke leninismen fra partiprogrammet. Det nyttige i at Per argumenterer for dette er at det gir meg og eventuelt andre en sjanse til å argumentere mot. Så får diskusjonen vise hvor langt vi faktisk er uenige. Det er også andre punkter i Pers svar jeg er sterkt uenig i, men det får jeg heller komme tilbake til siden.

Per Overrein sier at et eventuelt sammenslått RV/AKP ikke bør programfeste leninismen, fordi dette assosieres med den leninistiske partimodellen. Hele det sosialistiske og kommunistiske begrepsapparatet er dessverre kompromittert av byråkratkapitalistiske og byråkratsosialistiske regimer. Men vi som ønsker sosialisme og kommunisme løser ikke dette problemet med å sky alle begreper de har kompromittert. Vi må avklare innholdet i standpunktene våre, og for meg rommer begrepet leninisme noe langt mer enn den leninistiske partimodellen.

Jeg ser Lenins viktigste bidrag som følger (uprioritert):

1. Filosofisk: Utvikling av materialismen og dialektikken, ikke minst i verket «Empirio-kritismen». Mye av det teoretiske grunnlaget en trenger for å kritisere f.eks. New Age finnes i Lenins dialektiske materialisme. Lenins filosofi skiller seg klart fra den skjematisk filosofien som ble utviklet i Stalin-tida.

2. Politisk økonomi: Ikke minst ruver Lenins verk om imperialismen. Det er høyaktuelt i forhold til det som skjer med EF, Vest-Tyskland, Japan, USA osv. i dag. Lenin gjorde noe som Marx ikke kunne gjøre, og det var et av de viktigste punktene som skilte reformistene i

den 2. internasjonale fra de revolusjonære. Uten denne teorien er det nærmest umulig å analysere finanskapitalens og Verdensbankens rolle i den tredje verden, de globale miljøspørsmål osv. Det var han som først analyserte de multinasjonale selskapenes rolle, finanskapitalens særegne rolle innfor borgerskapet og kapitaleksportens betydning. Lenin hadde også en avansert analyse av kapitalismens framvekst i Russland. Lenins imperialismeteori er marxistisk i hele sitt vesen, men den representerer samtidig en videreutvikling som Marx ikke kunne ha gjort, simpelthen fordi imperialismen ikke var fullt utviklet på hans tid.

3. Kritikk av den borgerlige staten: Sosialdemokratene ser på staten som et klassenøytralt instrument, mens Lenin viser statens klassekarakter. Denne delen av «Staten og revolusjonen» er også høyst aktuell i dag, sjøl om den må videreutvikles. Forskjellen mellom RVs og SVs linje i kommuniststyrene bygger f.eks. på en grunnleggende ulik oppfatning av statens klassekarakter.

4. Partiteorien. Denne må deles i ulike etapper. I diskusjonene med Martov og mensjevikene i 1903 utviklet Lenin teorien om et revolusjonært aktivistparti. Dette er til denne dag et hovedskille mellom sosialdemokratiet og revolusjonære partier. Fra 1912 til 1917 utviklet Lenin partiteorien i retning av å skape et parti som politisk beredte grunnen for revolusjonen og tok sikte på å spille en rolle som fortropp i den. Først i 1921, under krigskommunismen, kom fraksjonsforbudet og først på slutten av 20-tallet kom Stalins utlegning av den leninistiske partiteorien som en ufeilbarlig monolitt. Når man kritiserer den leninistiske partiteorien bør man helst redegjøre for hva av dette man kritiserer. Viktige elementer i den leninske partimodellen skiller seg lite fra de tankene Marx hadde med kommunismenes forbund og den første internasjonale. Det er først i det partiet har tatt makta en kan si at partimodellen utvikler seg annerledes.

5. Teorien om det svakeste ledd, dvs. muligheten for sosialistisk revolusjon i et tilbakeleg-

gende land. Denne teorien er ikke uproblematisk, når man ser den i lys av sosialismens erfaringer. Men den kan ikke avvises uten skikkelig etterprøving, fordi den har slått ei bru mellom den demokratiske og nasjonale revolusjonen i den tredje verden og revolusjonen i Vesten. Denne brua er enda viktigere i dag.

6. Teorier og retningslinjer for sosialistisk økonomi. Lenin ga en hel rekke anvisninger for hvordan en sosialistisk planøkonomi kan bygges opp, han begynte å drøfte forholdet mellom plan og marked på en udogmatisk måte osv. Jeg tror ikke at de groveste feilene i sovjetisk økonomi ble gjort i denne perioden, men i den perioden som fulgte etterpå.

7. Klassealliansen mellom arbeidere og bønder. Dette er helt sentralt i den leninistiske revolusjonsstrategien og i Lenins ideer om grunnlaget for det sosialistiske samfunnet. Sjøl om klasseforholdene har endret seg, er det ingen grunn til å forlate dette prinsippet. I Norge vil det uten tvil spille en viktig rolle. Dette har vært et klassisk angrepspunkt fra trotskistisk side mot marxismen-leninismen, og jeg synes det vitner om liten årvåkenhet at Per Overrein ikke nevner denne klassealliansen i det hele tatt. For poenget er vel ikke å gjøre en eventuell sammenslutning av RV og AKP mer spiselig for trotskistene.

8. Teorier om proletariatets diktatur. Disse teoriene hos Lenin er mer problematiske i dag, ikke minst fordi de spriker innbyrdes. Det er stor forskjell på Lenins ideer om dette i «Staten og revolusjonen» fra 1917 og det han skriver under borgerkrigen og krigskommunismen. Vi kan ikke si at det finnes en fullverdig leninistisk statsteori for et sosialistisk samfunn. I dag er sjølve begrepet blitt så kompromittert at det ikke lenger formidler det som var grunnleggende i tenkninga til Marx og Lenin, nemlig ideen om arbeiderklassens herredømme over produksjon og samfunns- liv.

9. Retningslinjer for den internasjonale kommunistiske bevegelsen. Lenin skal ha hovedæren for å ha skapt Komintern. Det var et storslagent forsøk på å samle de revolusjonære kreftene i hele verden

i et stormløp mot kapitalen. Men han må også bære ansvaret for den uriktige ideen om et verdensparti og for å ha grunnlagt noe som i praksis ble et redskap i Moskvass hender mot partier i andre land. Denne delen av Lenins lære må forkastes, men forkastes på en dialektisk og analytisk måte.

10. Det nasjonale spørsmålet. Lenin slo fast nasjonenes rett til sjølbestemmelse. Han fikk dette inn i den sovjetiske grunnloven. Han sto på det i forhold til f.eks. irenes kamp eller Norges løsrivelse fra Sverige. Det er all grunn til å opprettholde Lenins lære på dette punktet også.

En ting vi ikke behøver å lære direkte av Lenin er den polemiske stilen hans. Som oftest hadde Lenin dekning for å være så krass som han var, men ikke alltid. I noen tilfeller hadde han stått seg på å være åpnere og mer diskuterende, f.eks. i diskusjonen med Rosa Luxemburg. Men størst skade har det gjort at Lenins elever, som kanskje ikke har tilegna seg så mye av hans teorier og metoder, i det minste har tilegna seg hans skjellsord. Denne skråsikkerheten og utskjellende debattstilen har satt ideene i miskreditt. Men sjøl om Lenin bærer noe av ansvaret for at det har blitt slik, får vi som har lært oss disse uotene ta hovedansvaret. Vi bør også ta på oss ansvaret for at Lenin har blitt kanonisert. Riktignok var det Stalin som sto for dette, men gamle Josef har vært død lenge, og det bør kunne gå an å nærme seg en stor teoretiker som Lenin noe mer i hans egen dialektiske ånd så lenge etter hans død. Derfor må dette ikke tolkes som noe innlegg for å bevare Lenins skrifter som hellige dogmer. Lenin bør konfronteres både med seg sjøl, med virkeligheten og med senere marxistisk tenkning. Men på tross av sine feil er Lenin en like ruvende skikkelse i marxistisk teori og praksis som Marx sjøl. En marxisme av i dag som ikke åpent vedkjenner seg Lenin, risikerer etter min mening å bli en liberal salongmarxisme.

PÅL STEIGAN

Hva må forandres?

NORSKE kommunister trenger en organisasjon og et politisk verksted. Det AKP som ut fra et selvstendig marxistisk grunnsyn har utvikla teorier som forener kvinnekampen med klassekampen, økologi med marxisme, som har skapt og opprettholder ei revolusjonær dagsavis, som har skolert tusenvis av tidligere og nåværende medlemmer, som har knytta til seg hundrevis av arbeiderklassens tillitsvalgte, som har intellektuelle arbeidere og arbeidende intellektuelle i sine rekker, som har stått i spissen for store og små kamper i over 20 år, som har reist krav som peker ut over det kapitalistiske systemets rammer og enda utretta mye, mye mer, må beholdes.

Både dagskampen og kampen for sosialismen trenger en sårn organisasjon i Norge. Men mer enn det: Vi trenger en organisasjon som uttrykkelig har det klasseløse samfunnet som mål. Dette må fortsatt være utgangspunktet. Men på to vesentlige punkter må parti- et forandres. Det gjelder tillem- pinga av demokratisk sentralis- me som prinsipp for hvordan organisasjonen skal fungere in- tern, og dernest hvordan dette får konsekvenser for partiets ledende rolle overfor massebe- vegelsene.

Etter mitt syn er demokra- tisk sentralisme slik AKP hittil har forstått det et prinsipp som skal sikre makt til organisasjo- nen. En kommunistisk organi- sasjon består eller tar sikte på å bestå av ledere. Mange med- lemmer i AKP er ledere i mas- seorganisasjoner og andre or- ganisasjoner eller sitter i andre maktposisjoner. Den demokra- tiske sentralismen sikrer at medlemmene (ved å være un- derordna et senter) overfører denne makta til partiets ledel- se. Dette betyr altså at den makta som er gitt folk ut fra tillit i masseorganisasjoner blir gitt videre til et senter utenfor masseorganisasjonen. I de til- fellene vil har et flertall med- lemmer (tenk for eksempel Sa- morg. som en mulighet) vil av- gjørelsen om hva dette rep- resentative organet skal mene om enhver sak i prinsippet lig- ge hos partiets ledelse. Dette innebærer at partiet i prinsipp kan overprøve demokratiet i fo- reninga eller fronten. Jeg men- ner det er opplagt at en organi- sasjon som kjemper for demo- krati i fagbevegelsen, i studen- torganisasjoner og fronter, og som i tillegg har programfesta en demokratisk sosialisme ikke kan gi seg sjøl slike full- makter.

Problemet med demokratisk sentralisme er ikke at flertallet bestemmer organisasjonens politikk. Essensen i demokra- tisk sentralisme er at flertallet har rett til å bestemme hva hele organisasjonen, hvert lavere organ og hvert medlem skal gjøre og si. Det er et system der en (så lenge en er medlem) gir fra seg retten til å handle sjølvstendig, men utføre de ord-

rer som blir gitt. Mange vil nok hevde at dette er den vulgære varianten, henvise til Mao om kadaverdisiplin og plikten til å vurdere ethvert direktiv, vår egen praksis osv. Men om en leser vedtektene til Kinas Kom- munistiske Parti eller våre egne vedtekter så står det in- genting om rett til å reservere seg, ikke utføre ordrer e.l. Der- som dette ble vedtektsfestet (og en fortsatt kalte det demo- kratisk sentralisme), ville ikke jeg ha noe imot demokratisk sentralisme. Poenget er at de- mokratisk sentralisme uten den uinnskrenka makta til le- delsen til å gi ordrer, vil være et demokratisk ledelsesprinsipp. Ledelsen ville lede i kraft av den evne den har til å argumen- tere for sine standpunkter over- for organisasjonen.

En annen sak er at det opp- står et behov for enhetlig opp- treden i viktige kampsituasjo- ner. Enhetlig opptreden er imidlertid ikke avhengig av et sentralistisk organisasjon- sprinsipp. Dersom det er opp- nådd enhet (eller rår en stor grad av enhet) er det ikke nød- vendig å gi ordrer (direktiver) da blir ledelsens paroler fulgt frivillig av de som er enig.

Sentralisme oppstår ofte spontant i kampsituasjoner. Her kan det innveses at en spontant oppstått ledelse ofte er noe av det mest udemokra- tiske som finnes. Men det betyr bare at en demokratisk organi- sasjon er helt nødvendig. Eller for å si det på en annen måte: Demokrati er en forutsetning for enhet. Sentralisme (i betyd- ningen mindretallet underord- ner seg flertallet) er en funk- sjon (resultat) av enhet.

Dersom en vil sikre at kom- munistpartiet har makt som organisasjon, hvor de som sitter i ledelsen i partiet til enhver tid har den utøvende makta (eller kan bestemme hvem som skal ha den) så er demokratisk sen- tralisme skreddersydd. Jeg kun- ne peke på hvor dette har ført de øst-europeiske kommunist- partiene, men det er nok å peke på den rollen DNA har i forhold til norsk fagbevegelse.

Konklusjonen må bli at kom- munistpartiet ikke må søke makt som organisasjon, men arbeide for innflytelse gjennom den oppslutning og tillit organi- sasjonens medlemmer får gjøn- nom sitt arbeid i de folkelige bevegelsene. I den grad AKP (og med dette medlemmene) klarer å utvikle fornuftige og troverdige svar på politiske spørsmål, vil organisasjonen få oppslutning i kraft av sin poli- tikk og sin evne til å sette den ut i livet.

Denne typen organisasjon vil rekruttere mer i kraft av kade- rens behov for organisasjon og samordning, enn av organisa- sjonens behov for kader.

Et slikt AKP vil ikke være et parti i vanlig norsk parlamenta- risk tradisjon, men likevel en kommunistisk kaderorganisa- sjon.

TOR-OTTO TOLLEFSEN

Hva er problemet, AKP?

DE FLESTE er enige når vi sier det er krise i AKP. Enk- elte folk er frustrerte etter valgfiaskoen, etter hendel- sene på den himmelske freds plass, og det ser fak- tisk ut som om det er noen som er frustrerte etter det gledelige som har skjedd, og skjjer, i Øst-Europa også.

Samtidig er det sånn at angrepa mot folk er krafti- gere enn noen gang. Kapita- len er på en voldsom offensiv og Oslo kommune legger fram et budsjett som er det verste noen gang der- som vi ser bort fra 1940-45. AKP(m-l) sin eksistens- berettigelse er mer nå enn noen gang før i partiets hi- storie. Vi trengs mer enn noen gang og det er ingen andre som kan fylle den rol- len, vi burde og kunne ha hatt.

Og hva skjer?

AKP(m-l) sin ledelse går ut og sier at vi må glemme mye av det vi har drivi med, og at vi må tenke nytt. Vi går inn i oss sjøl nå som vi trengs mer enn noen gang i klassekampen for å kjempe mot de angrepa som rettes mot arbeidsfolk, kvinner unge og gamle. Det er dette som etter vår mening er kri- sa i AKP(m-l). Vi er ikke på banen. Vi vurderte sterkt å ha som tittel på dette inn- legget «Ut av de lune møtene», «Ut av den lune sofaen» eller noe i den du- ren, for det er ganske dekkende for hva vi mener AKP(m-l) må gjøre nå. Vi kan ikke se at det skulle væ- re noen grunn for oss til å ta oppgjør med ideologien vår. Vi mener at de nødven- dige ideologiske oppgjør blei tatt tidlig på 80-tallet. Da tok vi oppgjør med ett- partistaten, partiets sær- stilling og mange andre av de svarte tradisjonene i den kommunistiske beve- gelsens historie.

Vi mener at Marx sine analyser av kapitalismen faktisk holder mål, noe samfunnsutviklinga i Nor- ge og resten av verden er et bevis på. Vi mener at vår partimodell også holder mål for et parti av den typen AKP(m-l) skulle ha vært, nemlig et parti som stod i spissen for folks kamp mot de voldsomme angrepa som rettes mot oss. Hoved- grunnlaget for at vi skal få et annet samfunn er at folk reiser seg til kamp mot ka- pitalismen.

Grunnlaget for at AKP(m-l) skal ha livets rett er at AKP(m-l) og resten av ml-bevegelsen deltar aktivt i dagskampen mot kapital- ismen. Vi mener det er et viktig mål at kommunister og et kommunistparti fører an i dagskampen fordi vi

har et mål om at denne kampen fører til en omstyr- ting av det kapitalistiske samfunnet, i motsetning til sosialdemokratene som ik- ke har dette målet. Hvis vi ønsker å bety noe i kampen mot kapitalismen er vi nødt til å delta i folks kamp, for det er arbeiderklassen som har kamperfaringene og erfaringer fra hvordan kapitalismen rammer folk.

Derfor er det også viktig at arbeiderne har den reelle makta i partiet.

Pål Steigan sa i sin bok «På den himmelske freds plass» at AKP(m-l) er et parti som er skapt for å kjempe. Det er til et kjem- pende parti vår partimo- dell, den leninistiske partimodellen, er lagd. Så sånn sett har de som mener at partimodellen ikke pas- ser dagens AKP(m-l) rett. Men vi mener det er fordi vi dessverre ikke kan se at AKP er noe kjempende par- ti.

Så er det noen som sier at vi må bli mer folkelige, vi må bli et åpent parti. Vi er for at AKP(m-l) skal bli et parti for flere typer folk i Norge, men vi tror at hver- ken sikkerhetspolitikken eller navnet er problemet, tvert imot.

Problemet er etter vår mening blant annet at vi har en avis som har gitt opp å være en avis for arbeids- folk, at vi har en partikultur der intellektuelle domine- rer diskusjonene. Hvis det skulle være en navneend- ring, som noen snakker om, så måtte det være å fjerne A-en i AKP. For de som ikke veit det står AKP for Ar- beidernes Kommunistpar- ti. Men vi mener prinsipielt at vi må forandre partiet og ikke navnet. Dersom vi skal finne på et nytt navn blir vi bare enda mer latterlige i folks øyne.

Det folk vil ha, og det folk trenger, er et kommunist- parti som gjør noe, ikke et parti som i sin frustrasjon slipper det meste det har i hendene og begynner å ten- ke på meninga med livet, og lurar på hvordan vi skal fin- ne opp lyset på nytt. Det vi har inntrykk av at ledelsen har gjort er å utlyse idekon- kurranse der det er lov til å si alt. Kom med konkrete synspunkter, kjære partile- delse, kom med analyser og forslag til hvordan vi skal møte kapitalens angrep. Det AKP(m-l) trenger er å komme på banen, for det haster virkelig.

KAROLINE STENSDAL
PETTER THORESEN
STEIN OLSEN
(Medlemmer av
Rød Ungdom.)

Skal AKP overleve?

KK 14/6 1990

PARTIET har for tiden problemer; det er noe som ikke fungerer. Jeg har hittil registrert 17 problemstillinger i diskusjonen om årsakene til det. Jeg skal ikke her bruke tiden på å katalogisere dem, men mange av dem trekker etter min mening i den samme retningen, noe jeg vil forsøke å belyse.

AKP som vi kjenner det, ble dannet rundt en politisk visjon, som jeg i det følgende bare vil kalle MLM-visjonen. Denne visjonen dannet det felles grunnlaget for medlemmene, og avgjorde ofte hvordan løsninger på forskjellige politiske områder ble utformet. Det var da naturlig med en organisasjonsform som sentraliserte makt, kunnskap og informasjon. Man hadde så og si et tolkningssenter hvor politikken ble utformet. Det var en organisasjonsform som var rasjonell for raskt å få fram politiske løsninger på mange forskjellige områder som var harmonisert med MLM-visjonen. Men etter hvert har årene gått, og MLM-visjonen har forandret innhold og nok også gått i oppløsning på mange områder. (Jfr. for eksempel en hjørnestein som kulturrevolusjonen i Kina). Men fremdeles har partiet den samme organisasjonsformen som tidligere. Og når de rasjonelle fordelene ved organisasjonsformen har forsvunnet sitter man igjen med de uheldige konsekvensene, f.eks. fornemmelsen av partiere, manglende ansvarsdeling, manglende muligheter for lokal utvikling av politikk osv.

Denne krampeholdinga på en foreldet organisasjonsform tror jeg er en vesentlig del av årsaken til partiets problemer.

Hva er situasjonene nå? Partiet består av mange forskjellige folk, med svært forskjellig virkelighet og problemer. Dette har jeg gått inn på i et tidligere innlegg. For meg ser det ut til at MLM-visjonenes innflytelse er sterkt redusert. Det er og har vært en sterk voksende tendens blant medlemmene til å ta utgangspunkt i sin egen virkelighet, og de behov det skaper, i den politiske tenkinga. (Et eksempel på dette er kvinneopprøret). Dette er etter mitt skjønn naturlig og positivt og utgjør et mer stabilt grunnlag for aktivitet enn MLM-visjonen. Mange fornemmer dette og forskjellige svar har kommet fram i debatten til nå. Jeg vil bruke tid til å kommentere noen få av disse innleggene. Fredag 9/3-90 har Kjersti Ericsson en lengre kronikk i Klassekampen, som senere har fått støtte fra forskjellige andre deltagere i debatten, senest Eli Aaby 21/5-90. Hennes problemstilling reflekteres i overskriften: «Hva slags parti trenger kvinnene?» Hun tar for seg fellestrekk ved en god del kvinners situasjon, og ønsker å tilpasse partiet til å dekke disse. Siri Jensen hadde to innlegg i Klassekampen under tittelen «Hva slags parti trenger vi?». Hun skisserer et parti hvor: «Hele partiet må løpende bry seg om og diskutere situasjonen i arbeiderklassen... da blir også de som har best greie

på dette, viktige og synlige i partiet, viktige å velge til ledelsen osv». Etter mitt skjønn aksepterer hun de forskjellige gruppens ulike behov for hvordan partiet skal være, men antyder at arbeiderklassen bør være i ledelsen. Flere andre innlegg kretser rundt de samme problemstillingene. Mange kritiserer den demokratiske sentralismen eller måten den har vært praktisert på i AKP. Forslaget om å slå sammen AKP og RV tror jeg også er mye motivert ut i fra denne problemstillingen. Politisk skjer det ikke så mye ved dette forslaget, men det rammer organisasjonsstrukturen med full tyngde, så på meg virker det som de fleste innsatser i organisasjonsformen vår er blitt et viktig hinder for videreutvikling, men svarene på hva som må gjøres har til nå vært svært sprikende. Ikke bare av politiske grunner, men også av geografiske grunner. Det kunne vært på sin plass med en analyse av dette problemet konkret, men det får jeg heller komme tilbake til.

Denne krampeholdinga på en organisasjonsform som harmonerte med et parti bygd på MLM-visjonen har gitt mange skadevirkninger. Den kanskje verste er at både utviklingen av politikk og analyser har blitt hemmet. De som har arbeidet med de forskjellige sakene har ikke fått gode vilkår til å utvikle egne analyser ut i fra egne erfaringer. Politiske problemer har tvertimot blitt pumpet inn i sentralen og derfra

inn i et utvalg eller ut i sanden. Det har ført til at den selvstendige politiske analyse har tørket inn, i stedet har vi fått en kommentarsentral av stadig mindre interesse.

Den andre skadelige konsekvensen jeg har lyst til å trekke fram er svekkelsen av den konkrete kampen. Hvordan kan f.eks. faglig interesserte utvikle sin kamp hvis de ikke får lov å prate med andre enn dem de er organisert i lag med. Det må være en dårlig løsning. Utviklingen av det Klassekampen lørdag 19/5 omtaler som Faglig Forum er et etter mitt skjønn naturlig og sunt utslag av dette.

Hovedpoenget mitt er at dersom AKP skal overleve som parti må disse problemene løses, og jeg tror siste frist er førstkommende landsmøte. Vi trenger ikke en løsning hvor en gruppe dominerer resten av partiet. Vi trenger å se at fundamentet for vårt parti har forandret seg fra å ligge i MLM-visjonen til å ligge i forskjellige gruppers «materielle interesser», og at utviklingen av partiet i framtida vil henge sammen med utviklingen av kampen og analysene som gjøres på disse ulike avsnittene. Det tilsier et parti som tilrettelegger for og hjelper de forskjellige gruppene i denne utviklingen, og ikke som i dag et parti som slites og brytes ned av interessekonflikter mellom disse gruppene og det misforståtte ønsket om å «lede kaderen og massene».

TOLLEF HOVIG

Framtid for RV?

8/2 1990

DEBATTEN om RV/AKPs framtid fortsetter. Ledelsen i AKP vil beholde AKP og RV i sine nåværende former. Mange andre argumenterer for at tida er inne for å organisere ett sosialistisk parti til venstre for SV.

Vi har nylig startet på et nytt tiår, og enorme utfordringer ligger foran oss i årene framover. Det er derfor for jævlig at 70-tallets dogmetenkning i organisasjons- og politiske spørsmål skal være med å lamme bevegelsen.

Dette året er sannsynligvis det siste året RV/AKP har noen innflytelse på venstresida i Norge – dersom man snarest ikke er istand til å konkludere debatten og organisere seg for politisk kamp i 90-åra.

Det vil vise seg at det blir

meget vanskelig å få stilt RV-lister i noen kommuner til valget i 1991, dersom AKP/RV-ledelsen fremdeles krampholder sine standpunkter om at RV skal underlegges AKP, og at RV og AKP skal oppretholdes i sine nåværende former.

For å få målrettet debatten om RV/AKPs framtid, vil vi foreslå følgende framgangsmåte:

1. RV inviterer til landskonferanse seinest 15.mai i år. Til denne konferansen inviteres alle AKP-lag, RV-grupper, AMG-ere, NKP-ere, SV-ere og alle andre som har interesse av å bygge ut et marxistisk alternativ til venstre for SV. Målet med en slik konferanse må være å diskutere hvilken vei den sosialistiske bevegelsen kan samles om, og hvordan man kan organisere ett marxistisk

parti. Møtet må også velge ei arbeidsgruppe som kan samordne de politiske diskusjonene/beslutningene landskonferansen vedtar, og utarbeide en politisk og organisatorisk plattform som grunnlag for videre diskusjon rundt i landet.

2. Høsten 1990/vinteren 1991 innkaller RV til ny landskonferanse. Målet med denne konferansen må være å vedta en politisk plattform, vedta nye vedtekter for en demokratisk og selvstendig organisasjon, fjerne alle AKPs særrettigheter, skifte navn (bort fra alliansebegrepet), og velge ledelse og vedta en strategi/plattform for lokalvalgene i 1991.

3. AKP og eventuelt andre deltakende grupper legges

ned, og medlemmene går med full tyngde inn i arbeidet for å gjøre det «nye RV» til et aktivt og levende sosialistisk parti for 90-års utfordringer.

Tida er knapp, men når folkemassene i Øst-Europa på få dager er i stand til å velte gjennommilitariserte byråkratier, så burde det vel være mulig i en liten bevegelse som RV/AKP i løpet av et år å skape noe nytt som vi selv og andre har tro på.

Hvis da ikke rådende krefter i AKP/RV har som mål å lide samme gammelmannsdød som NKP?

Styret i Hammerfest RV
ALVIN VASELI
ANN-ELISABETH OPLAND
MATS ALBINSSON

Ny strategi?

KK 18/4 1990

ALLE ER enige om at AKP ikke kan fortsette som nå. Tilsynelatende er mange også enige om ei organisatorisk løsning på problemene: Slå sammen RV og AKP. Metamorfose – og Fugl Fønix flyr igjen.

Men noen går inn for dette for å bli kvitt RV, andre for å bli kvitt AKP. Spriket i partiet nå oppleves av noen som frigjøring, av andre som oppløsning.

Men et felles utgangspunkt i debatten ser imidlertid ut til å være at det er riktig å bruke krefter på et revolusjonært parti i Norge, i 1990.

En slik strategidebatt må sjølsagt også bli en diskusjon om det som skjer i den europeiske virkeligheta vår nå. Mens prosessen i Øst-Europa ennå var ung, inspirerte den enkelte til å trekke slutninger for våre norske oppgaver og muligheter. I øst-omveltningene så de et historisk dementi av leninismen og maoismens betoning av partiets rolle. Ideen om partiet som fortropp ble bytta ut med visjonen om det breie, åpne massepartiet. Og partiet som «generalstab» må nødvendigvis bli både urealistisk og prinsipielt feil når de virkelige revolusjonene klarer seg med spontane massebevegelser og byr på tilnærmet fredelig overgang. Men Gorbatsjovs tropper patruljerer nå i Litauen, DDR og Ungarn har hatt sine valg. Omveltningssprosessen i Øst-Europa har nådd et nytt veiskille.

Lærdommene fra øst trer kanskje fram som litt mer banale og begrensna nå: Vi har sett

at de gamle produksjonsforholda måtte sprenges, at de for lengst var blitt ei tvangstrøye som forkrøpla økonomien. Vi har på nytt sett at folkemasse-ene er drivkrafta i historia, at opprøret kommer når det ikke går å styre på den gamle måten lenger (bl.a. fordi sovjetiske tanks ikke lenger var garantist for noe som helst i disse landa). Men revolusjoner i betydninga at utbyttersamfunnet blir avskaffa har vi ikke sett i øst nå. Tvertom har vi fått demonstrert hva som kan skje når herskerklassen manøvrerer for å få til kompromisser som gjør at de kan beholde makta, helt eller delt, eller i det minste beholde privilegiene om de mister makt.

Husak, Honecker og Ceaucescu ble forlatt av sine egne, ekskludert, fengsla eller skutt. Stasi-folk har mista kontorplass, og det sikre er ikke lenger sikkert for noen. Men det gamle statsapparatet styrer fortsatt i Bulgaria, Ungarn, inntil videre i DDR, og stort sett er det også inntatt i Polen, Tsjekkoslovakia og Romania. Og nye posisjoner bygges ut. I Polen sitter gamle partipamper nå som ledere i 3500 nye spekulasjonsbedrifter som tapper den polske økonomien. Og de øst-europeiske omveltningene har ikke bare vært forskåna fra motstand fra omverdenen – de har fått aktiv støtte utofra. Verken DDR, Tsjekkoslovakia eller Romania har stått overfor Nicaraguas, Kampuchéas eller andre folkelige revolusjoners problemer, med fiendtlige omgivelser som satser alt på å

knuse farlige eksempler. Tvert i mot. Kreml deltok i planlegginga av det rumenske opprøret, Vest-Tyskland jobber i DDR, og Norge bidrar med sitt, kapital, teknologi og ideologi er klare for austerled.

Som omveltning betrakta er det som skjer i slekt med oppgjøret med den alderstynga iberiske fascismen på 70-tallet, med den styrte avviklinga av franco-systemet i Spania og Portugals nellikrevolusjon. Vi har å gjøre med en tilsynelatende åpen situasjon, ei voldsom utviding av demokratiet, men tyngdekrafta i prosessen er moderniseringa av kapitalismen, ikke avskaffing av utbyttinga.

På tross av dette har ikke prosessen vært fredeligere enn at polske unntakstilstander, køller og geværer mot folket i Leipzig og Praha, og harde kamper i Romania har vært milepæler underveis. Mens Kreml har vært opptatt med nedslaktinger hjemme i Tbilisi, Baku, Dusjanbe, og for tida er travle i Vilnius.

Øst-revolusjonene har jo forøvrig hatt sine generalstabber. Kommandosenteret i den rumenske revolusjonen har flytta tyngdepunktet fra TV-huset til regjeringsbygget. DDRs virkelige generalstab har lenge vært lokalisert til Bonn.

Får disse erfaringene noen konsekvenser for vår hjemlige strategidebatt? Gjør de f.eks. hovedlinjene i AKPs strategitenkning uaktuelle? Nepp. Og mange sier da også at et parti av mer «leninistisk» type er nødvendig i ei tid med omvelt-

ninger, men en umulighet i de norske 90-åra.

Kanskje det. Kanskje det er for få som mener noe annet. Men alle debattantene er enige om at ikke bare *revolusjonært*, men også *marxistisk* fortsatt er honnørord. Og *kommunismen* blir f.eks. av Per Overrein satt opp som langsiktig målsetting også for det nye partiet. Men er hensikten med «Trøndelagsmodellen» å skape en ny type kommunistparti eller å skape et nytt parti som også rommer kommunister? I tilfelle det siste: Hva er f.eks. argumentene mot å gå samla inn i SV, tilby sammenslåing av Klassekampen og Ny Tid, jobbe for at mange revolusjonære blir nominert ved kommunevalget i 1991, og så ved neste stortingsvalg presse SV mot venstre: En talsmann på Tinget og ut av det tomme rommet?

Det kan være greit å få en grenseoppgang her. Og det kunne være nyttig å få en kommentar til nære erfaringer som svenske SKPs eksperiment fra 1986: Det vedtok ei «omprøving» av det politiske grunnlaget sitt og den tradisjonen partiet var en del av, skifta navn (til «Solidaritetspartiet») for å starte på nytt. Hvorfor har ingen sett dem siden?

Navn er altså viktig, men ikke avgjørende i noen retning. Oppgaven er der, mulighetene vokser for et sjølstendig revolusjonært parti. Quo vadis?

JON BØRGE HANSEN
(Innlegget er forkorta. red)

Oppgave 4/90

Partimodellen

Situasjonen i verden i dag krever en styrking av den revolusjonære bevegelsen. Vi trenger et AKP i Norge som fører den samme kampen som de undertrykte folkene i den 3. verden fører. Et slikt parti må stå solid plantet på det som i dag er vår marxist-leninistiske plattform. Dette betyr ikke at vi mener partiet i dag ikke trenger korrigering av sin partiteori og praksis. Vi vil kort oppsummere de områder der vi mener dette er påkrevet:

Partiet må styrke sin klasseinnretning med et kvinne- og internasjonalt perspektiv.

Leninismen/demokratisk sentralisme: Deler av den leninistiske partiteorien, som for eksempel teorien om partiet som det statsbærende element, må revideres. Partiet må ha en åpen hold-

ning til senere marxistiske teoretikere. Om merkelappen (m-l) bør henge ved navnet bør derfor diskuteres. Som prinsipp må den demokratiske sentralismen opprettholdes. Motsigelsen mellom demokrati og sentralisme må løses på en bedre måte enn hittil.

Sikkerhetspolitikk/fraksjonisme: Et parti av AKPs type må holde deler av sin organisasjon og aktivitet skjult, og sikre seg mot at fraksjoner river partiet i filler. Det er påkrevet med en fullstendig oppsummering av den sikkerhetspolitikken som er blitt drevet. Deretter må vi frigjøre oss fra sikkerhetstiltak som mer er tilpasset et parti i krigssituasjon, og ta vare på tiltak vi finner nødvendige. Det samme gjelder praktiseringen av fraksjonsforbudet. Valgtaktikken:

Hvordan partiet stiller seg til valgallianser er et taktisk spørsmål. I dag ser det ut som RV er det beste alternativet. På sikt bør vi jobbe for breie valgallianser. Utan en styrking av partiet vil vi ikke greie å få gjennomslag for våre linjer i en valgkamp.

Det er i dag for lite storm rundt AKP og våre linjer i masseorganisasjonene. «Å bli angrepet av fienden er en god ting...» (fritt etter Mao). Vi vil til slutt distansere oss fra de kameratene som vil gjøre om AKP til et mer «vanlig» parti. Disse står for ei linje som vil føre til likvidering av AKP som et revolusjonært parti, og vil bare gjøre det til et nytt parti av SV-typen.

PARTILAG I STAVANGER

Hva slags parti? Av Peder Martin Lysestøl

Mye tyder på at en epoke i sosialismens historia er i ferd med å avsluttes disse årene. Partier med 70-100 år lang historie oppløses. Andre partier gjennomfører viktige endringer av program, vedtekter og ledelse. Knappt noen partier i verden fortsetter som før etter sammenbruddet for byråkratkommunismen i Øst-Europa og opprøret mot partidiktaturet i Kina. Både partier som har stått på Sovjets side i Den store Polemikken fra 60-tallet og "Maoistiske" partier er rammet.

AKP har vært en del av bevegelsen med merkelappen kommunistisk. Endringene i AKP kan bare forstås om de sees i en slik internasjonal og historisk sammenheng. Det er få som mener AKP er så kompromitert at partiet må legges ned som kommunistisk parti. Det er også svært få som mener partiet kan fortsette som før og håpe på gode konjunkturer. Men, hva slags endringer må til? Dette er ikke først og fremst et spørsmål om taktikk, om å finne endringer som kan gjøre oss "spiselige" i dag. Først og fremst er dette et strategisk spørsmål: Hvilke endringer må til, for at AKP i årene framover skal bli et sterkt revolusjonært arbeiderparti som både er i stand til å spille en aktiv rolle i kampene under kapitalismen og som er i stand til å utvikle et program for et sosialistisk samfunn.

Krisa i kommunismen, og i AKP er først og fremst ideologisk. Spørsmål som disse står nå for kritisk prøving hos partimedlemmer og progresive i de aller fleste partiene verden over:

A. Er sosialismen mulig? I så fall hva slags sosialisme?

B. Er marxismen en verdensanskuelse som holder mot virkeligheten?

C. Hva slags partimodell tjener kampen best?

Hvilke muligheter har partiet til å komme ut av den ideologiske krisa? Hvilke tiltak må vi ta?

Sammenbrudd for gamle modeller.

Hva var det som ga AKP den ideologiske vitaliteten på 70-tallet og som ga partiet betydelig innflytelse på venstresida?

Etter min mening finner vi en viktig del av svaret i forhold utafor Norge i den ideologiske "modellen"- (MLM), vi knytta oss til.

Kulturrevolusjonen, Vietnamkrigen og andre viktige opprør i den 3. verden, grep tak i den raskt voksende studentbevegelsen. KKP's kritikk av "den moderne revisjonismen" hadde svært stor betydning for retningen vi tok. På 70-tallet utviklet vi vår sosialistiske "modell", med Kina som positivt eksempel og Sovjet som negativt eksempel. Sovjetsosialismen forkastet vi, men det fantes en annen vei, den kinesiske.

Med dette mener jeg ikke å si at AKP har vært et rent avskrivningsbyrå av kinesiske partidokumenter. Vår styrke har vært at i analysene av kapitalismen, og særlig av norske forhold, så har vi sjøl, i hovedsak, utviklet svarene. At vi også aktivt har deltatt i den norske klassekampen, har gitt oss viktige røtter til folket. Men, i ideologiske spørsmål, sosialismemodellen, i analysene av den internasjonale situasjonen, i synet på partiet, har vi hatt en "modell" vi har hatt enorm tro på, marxisme-leninisme-maoismen. (Se partiprogrammet fra 1988 s.36)

Styrken ved å ha en ferdig modell var at den ga oss klare svar som mobiliserte oss til handling. (Og svarene var også svært ofte riktige) Svakheten ved modellene viser seg nå: Svarene var i stor grad godtatt ukritisk av oss, de ble i liten grad utsatt for kritisk prøving, feil svar ble ikke avslørt.

Situasjonen for partiet fra stiftelsen og utover på 70-tallet var:

- Vi slutta oss til en modell som ga greie svar.

- Den internasjonale situasjonen var gunstig, både den 3. verden og Kina hadde høy prestisje.

I dag er situasjonen motsatt: Vi har ingen ferdig modell lenger. Den internasjonale situasjonen er problematisk.

De ytre betingelsene for å komme ut av krisa er etter min mening svært ugunstige. De indre betingelsene, et parti i pasivitet og ideologisk krise, gir oss heller ikke det beste utgangspunktet.

Men, vi har en styrke: 20 år med politisk erfaring. Et parti som i dag er modent nok til sjøl å utvikle en ideologisk og politisk plattform. Etter min mening stiller dette oss overfor en svært vanskelig oppgave, men den er mulig! Men ingen må tro at krisa i partiet nå kan løses på kort sikt og at "tryllekunstner" kan gi oss raske gevinster. Ingen lettvinde løsninger kan igjen sikre oss det ideologiske hegemoniet på venstresida.

Viktige programatiske endringer.

Forslaget til Prinsippprogram og Vedtekter legger opp til viktige programatiske endringer. Det er av avgjørende betydning at dette ikke bare blir "rituelle bevegelser", men endringer som direkte forandrer partiets politikk. Etter min mening er dette nå det aller viktigste som skjer i partiet; det viktigste tiltaket som skal være med å gjenreise partiet på en ny plattform. Det er en fare for at debatten om taktiske og organisatoriske forandringer overskygger programarbeidet slik at det nye programmet ikke blir partimedlemmenes eiendom. Det er helt avgjørende at medlemmene både blir kjent med de nye standpunktene og blir klar over hvilke endringer som er gjort. Partiet har aldri siden stiftelsen gjort så

viktige programatiske forandringer. Mange av forslagene som nå er kommet inn i programmet, er lansert av enkeltpersoner i partiet for mange år siden. Det er liten tvil om at på viktige områder har vi, den gamle kjerna i partiet, vært mest trofast mot modellen og minst lydhør for forandringer. Det er derfor kanskje særlig viktig at "tradisjonistene" i partiet blir klar over hvorfor de på mange områder har vært uvillig til å gjøre programatiske endringer.

Det nye programmet er ryggraden i partiets nye ideologiske plattform. Viktige endringer er foreslått både i synet på

- revolusjon

- sosialismen og kommunismen

- partiets rolle

- sosialistiske land

- klassikere, for å nevne noen av de store spørsmåla. Mange av endringene er slik at vi før ikke ville nølt med å stemple forslaget som revisjonistisk. Programforslaget er det viktigste redskapet vi har i arbeidet med å meisle ut en ny ideologisk plattform.

AKP/RV- (Overrein-modellen).

Hovedårsaken til at jeg mener partiet også må foreta organisatoriske endringer er strategisk begrunna. Sammenslåing av AKP og RV vil være den beste måten å samle de små kreftene vi har, vil gjøre det lettest å markedsføre partiets nye plattform, og vil

gi oss størst slagkraft i den politiske kampen. Slik den politiske situasjonen i Norge er, vil parlamentarisk arbeid være en viktig del av det politiske arbeidet. Etter min mening blir AKPs krefter i dag svært dårlig utnyttet i det parlamentariske arbeidet. Dette vil en sammenslåing gjøre lettere. Jeg tror også et mer åpent parti på en ny plattform, vil være et bedre redskap å drive alliansepolitikk med.

I tillegg til disse mer langsiktige årsakene er det også av taktisk betydning å foreta endringer som synes. Vi må så klart som mulig vise for venstresida at vi er et parti på en ny plattform. Dette krever bl.a. at mange nye folk må inn i ledelsen. Dette bør bl.a. være folk som lenge har vært kjent for å være kritisk til mye i den gamle modellen. En sammenslåing av AKP og RV kan også gjøre det nødvendig å skifte navn. Dette må sjølsagt veies opp mot det vi taper på et slikt tiltak.

Partiet står nå foran viktige og avgjørende forandringer. Dersom ingen tiltak tas, vil borgerskapet trolig få rett i at "kommunismen er død". Men dette betyr ikke at vi nå kan kaste alt på båten og tro på gode tider ved raskt å finne en ny "modell" som skal føre oss til "nye seire". Vi trenger tid på disse forandringene. Og, dersom taktiske tiltak får overskygge de mer strategiske spørsmåla, er jeg redd det hele ender opp som et luftslott ingen egentlig tror på.

Peder M. Lysæstøl.

Dei glidande overgangane

DISKUSJONEN om å slå saman AKP og RV og eventuelt organisere eit nytt marxistisk parti reiser heilt sentrale spørsmål om korleis vi skal frigjøre oss frå arven frå Komintern. Samstundes kan denne diskusjonen lett bli eit blindspor. Dei politiske spørsmåla kan kome i skyggen av dei organisatoriske. Dessutan kan ikkje organisatoriske nyskapingar vere noko «strakstiltak». Men det vi treng meir enn noko anna er ein debatt om kva AKP kan gjere raskt, dvs. på landsmøtet til hausten, for å kome ut av partikrisa.

AKP er ikkje noko alternativ for radikal ungdom i dag. Samstundes har delar av AKPs politikk støtte langt utanfor våre rekker. Utviklinga – nasjonalt og internasjonalt – det siste tiåret har bekrefta dei fleste av analysene våre. Partikrisa gjeld altså ikkje den aktuelle politikken vår, den trengs meir – og har meir støtte – no enn før.

Kva er så bakgrunnen for partikrisa? AKP hadde i 1975 eit «fasttømra» ideologisk grunnsyn, der den sosialistiske eittpartistaten, partiteorien frå Komintern, støtta til Stalins Sovjet og kontrarevolusjonen i 1956 var sentrale element. Vi har i dag endra syn på desse spørsmåla. Det er bra.

Problemet er måten vi har forandra syn på. Sjølv når det gjeld sosialismesynet vårt, der vi hadde ein lang debatt der mange deltok, vart det ikkje tatt noko skikkeleg oppgjør med dei gamle standpunktet. Vudregeln har vore at vi glidd frå eit syn til eit anna nokon grundig og kritisk

gjennomgang av det vi meinte før. Desse glidande overgangane har skapt ideologisk forvirring, det gamle grunnlaget har blitt erstatta med eit tomrom.

Hendingane i Kina og Aust-Europa utløyste difor ei «eksistensiell krise» i partiet. Måla for opprøra var m.a. standpunkt vi hevda for 15 år sidan, og som vi ikkje har tatt noko skikkeleg oppgjør med. I AKPs prinsippprogram blir Stalin rekna som ein marxistisk «klassikar», sjølv om Stalins politikk er ute. Med slike innebygde motseiingar i programmet er det ikkje rart at mange spør seg om kva vi eigentleg meiner.

Dei glidande overgangane er etter mitt syn ein hovudårsak til partikrisa. Vi har ikkje noko ideologisk fotfeste. Og dei manglande oppgjøra med fortidas feil gjer at AKP ikkje framstår som truverdig for mange som elles ville ha søkt til partiet. Dersom AKP skal overleve, må vi gjere den jobben vi har lurt oss unna til no.

Det første oppgjeret er synet på Stalins Sovjet. Det burde i dag vere stor semje i partiet om at Stalins praktiske politikk kørde sosialismen i grøfta, gjennom ein samfunnsmodell som la makta i hendene på byråkratiet og brutalt knuste all opposisjon. Stalin har som marxistisk teoretikar heller ikkje bidratt med noko som er verd å ta med seg vidare.

Mitt poeng er ikkje å snu opp ned på ei velkjent sentrering. Stalins politikk var eit produkt av bestemte historiske vilkår. Det interessante er å forstå kvifor utviklinga tok Stalins veg. Samstundes

må vi slå fast at Stalins veg og Stalins metodar har gjort uboteleg skade på sosialismens sak, og at vi tar skarp avstand frå dei. (Trotskistane si løysing med å skifte Gud og Djevel må avvisast. Vi skal ikkje konvertere til ein ny religion, men forstå fortida).

AKPs landsmøte til hausten må difor ta grundig avstand frå stalinismen. Samstundes bør landsmøtet vedta at AKP skal gå gjennom sosialismens historie frå 1917 fram til i dag, Sovjet, Aust-Europa og Kina, grundig og kritisk. Det nyttar ikkje lenger med glidande overgangar, vi – medlemene i partiet – må ta skaffe oss eit skikkeleg grunnlag for å ta dei nødvendige oppgjøra.

Dette kan skaffe oss fast grunn under beina att. Og det vil vere eit signal til folk utanfor om at AKP omsider tek skeie i ei anna hand, og ikkje som siste landsmøte vedtar demokrati og pluralisme under sosialismen og støtte til Stalin i samme programmet.

Det andre oppgjeret dreier seg om partiteorien. Vi må kvitte oss med ein organisasjonspraksis som byggjer på eit menneskesyn som ikkje er i samsvar med marxismen. Ideen om å velje dei «beste marxistane» til å leie partiet med bortimot uinnskrensa fullmakter byggjer på ei elitetenking som har lite med vitskap å gjere. Ein slik praksis favoriserer sjølsagt intellektuelle, og heng nært saman med dei ideane statspartia i Aust-Europa begrunna sine maktmonopol med: Fordi marxismen er ein vitskap må arbeidarklassen (og partimedlemene) leiast av dei som har den vitskaplege inn-

sikten.

Etter mitt syn er dette hovudproblemet med den partimodellen vi har praktisert. Disiplinkravet eller høvet til å binde eit mindretal er nødvendige i ein revolusjonær organisasjon som skal kunne handle. Men då må leiinga vere representativ og saksbehandlinga demokratisk.

AKPs landsmøte må ta eit oppgjør med den elitetenkinga som har prega organisasjonsmåten vår til no. Vedtektene må endrast slik at partileiinga skal representere medlemene, t.d. gjennom at ein viss del av sentralstyret blir vald av distriktpartia og ikkje av landsmøtet.

AKP sitt syn på Stalin-tida og partimodellen er to av dei viktigaste hindringane for at vi skal bli truverdige for mange av dei som reknar seg som marxistar, men ikkje vil bli med i AKP. Sjølv om mykje har endra seg i AKP det siste tiåret, har endringane vore lite synlege for folk flest. AKP blir oppfatta – med urette! – som stalinistisk, men dette er vår eigen feil. Skikkelege oppgjør med denne arven frå Komintern er ein føresetnad for at partiet skal ha ei framtid – aleine eller som del av ein ny organisasjon.

GUDMUND VALDERHAUG

Hva er revolusjonær arbeiderpolitikk?

KK 23/8 - 90

Terje Skog argumenterer i Klassekampen 30. mai for å danne et nytt arbeiderparti som «i langt større grad enn dagens AKP får en politikk for arbeidsfolk.» Når dette kravet reises må det enten være fordi AKP har neglisjert å utvikle en arbeiderpolitikk eller fordi enkelte er uenige i AKPs arbeiderpolitikk. Etter mitt syn har partiet, tross feil og mangler, klart å videreutvikle seg som arbeiderparti både i teori og praksis. Kampen for en fri og uavhengig fagbevegelse, kampen for seks timers normalarbeidsdag med full lønnskompensasjon og kampen for kvinnelønna er tre eksempler på dette. Samtidig er dette tre spørsmål det er uenighet om i AKP.

Kampen for en fri og uavhengig fagbevegelse er viktig både i dagskampen og i kampen for å gjøre arbeiderklassen bevisst sin rolle som revolusjonær klasse. I første rekke er dette en kamp for å gjøre klassemarkepolitikken til DNA/LO-ledelsen til en mindretallsstrømning i fagbevegelsen både i og utafor LO. Vi har et godt utgangspunkt etter årets tariffoppgjør hvor flertallet stemte nei. Hvorfor er nei flertallet så viktig? Ikke bare fordi kronetillegget var lite, men fordi LO-ledelsen ved dette tariffoppgjøret har adoptert NHO og Fremskrittspartiets lønnspolitikk. I privat sektor skal lønningene knyttes til bedriftenes overskudd og konkurranseevne. I bransje med «dårlig lønnsevne» anbefaler LO-ledelsen arbeiderne å takke nei til lønnsøkning. I offentlig sektor skal lønningene være avhengig av den enkelte kommunes økonomi. Det nye lønssystemet oppmuntrer til individuelle lønnsforhandlinger og jobb i samme kommune/fylke, eller på samme arbeidsplass, ha forskjellig lønn. Dette er splitt og herskpolitikk av verste sort.

I tillegg har LO-ledelsen sagt seg villig til å forhandle om å forlenge arbeidstida for de som idag har matpauisen som en del av arbeidstida. Dette skal skje ved neste års tariffrevisjon. Mini-oppgjør sendes som kjent ikke ut til avstemning blant medlemmene.

Denne lønnspolitikken er det LO-ledelsen ønsker å tvinge på oss. Det til tross for at den samla fagbevegelse foran dette oppgjøret krevde en kraftig heving av kvinnelønna og lavlønnsгарантиer.

Håkon Høst oppsummerer tariffoppgjøret slik i Klassekampen 23.6: «Nei-sida må samle kreftene og se hvil-

ket enkelt krav som nå og i framtida vil bety mest for å slå høl på den moderasjonspolitikken man er enige om å bekjempe. Og som samtidig forhindrer LO og NHO i å innføre en permanent lønnslovtilstand i Norge. Arbeidsgiverne og LO-ledelsen er ikke i tvil, andre bør heller ikke være det. Det gjelder den lokale forhandlingsretten. Medlemmene har stemt nei til begrensninger i denne, og man bør ikke tillate LO-ledelsen å komme tilbake med det en gang til.»

At den lokale forhandlingsretten nå er redusert til en formalitet er viktig. Men for det store flertallet fagorganiserte er det avgjørende at LO slåss for en solidarisk lønnspolitikk, hvor hovedparten av lønnsstill-egga tas ut sentralt og med en individuell lavlønnsгаранти. En tariffpolitikk hvor lønnskampen oppsplittes på bedrifts- og kommunenivå er usolidarisk og undergraver enheta i fagbevegelsen.

Deler av opposisjonen i fagbevegelsen vurderer sitt medlemskap i LO. Utmeldinger av LO i en situasjon hvor flertallet av medlemmene stemmer nei til LO-ledelsens tariffpolitikk kan ikke være riktig: Opposisjonen i fagbevegelsen må reise diskusjoner om tariffpolitikken i de enkelte forbunda og stille seg som målsetting å vinne forbundslandsmøtene for en solidarisk lønnspolitikk og få valgt ledere som jobber for medlemmenes interesser.

De enkelte forbunda må utvikles til demokratiske kampporbund. INNN hvor jeg er organisert, har dette til en viss grad skjedd. Kravet om sekstimersdagen er båret fram av kvinner i fagbevegelsen og i kvinnebevegelsen. Seks timers normalarbeidsdag gjør det mulig for de fleste kvinner å ha full jobb og lønn. Det gir oss større overskudd til å leve et rikere liv. Kravet er offensivt og vil bety en omfordeling av verdskapinga til fordel for arbeidsfolk.

De fleste og største kvinneforbunda har landsmøtevedtak som støtter kravet om sekstimersdagen. Men på AKPs arbeiderkonferanse for snart 2 år siden var et av strids-spørsmåla om sekstimersdagen fremdeles et aktuelt krav. En del av mennene argumenterte med at så lenge arbeiderklassen er i en defensiv situasjon er offensive krav som sekstimers normalarbeidsdag uaktuell politikk. LO-kongressen et år seinere vedtok mot LO-ledelsens innstilling å beholde kravet om sekstimers ar-

beidsdag i handlingsprogrammet. Åra for dette skal kvinner i fagbevegelsen ha. Kvinner som nekter å være så realistiske at visjonene legges på is.

AKP som parti har de siste åra ikke hatt planer for hvordan denne kampen skal føres. Det viktigste årsaken til det mener jeg er motsigelsene i partiet om dette er aktuell faglig politikk.

Den svenske «arbetarlistan» har sagt nei til sekstimersdagen og ja til fire dagers uke. At de har problemer med å rekruttere kvinner bør ikke forbause noen. Kjersti Ericsson skriver i Søstre, kamerater: «Kvinnene utgjør idag halvparten av den yrkesaktive arbeiderklassen i Norge, og de utgjør en enda større andel av de laveste småborgerlige sjiktene, arbeiderklassens nærmeste allierte. At disse store massene blir dratt inn i aktiv kamp mot borgerskapet, vil sjølsagt være en enorm styrke for hele arbeiderklassen. Men skal dette skje, må det tas hensyn til at kvinner og menn i arbeiderklassen og det arbeidende folket ikke står i samme objektive situasjon på viktige områder. Den kvinnelige delen av arbeiderklassen må slåss på sine egne premisser, som kvinner. En arbeiderpolitikk som ikke tar hensyn til kvinnenes særegne situasjon, som ikke reiser de krava som er spesielt viktige for dem, vil derfor være en dårlig arbeiderpolitikk, som ikke makter å mobilisere arbeiderklassens fulle styrke. Siri Jensens spissformulering er derfor helt riktig: «Det er ikke slik at altfor stor vekt på kvinnespørsmål vil splitte arbeiderklassen. Tvert imot: altfor lite vekt på kvinners interesser hindrer idag arbeiderklassens kamp.»

Derfor er teorien AKP har utvikla om de to spissene i arbeiderklassen så viktig. Denne teorien utvikla vi etter konkrete studier og analyser av arbeiderklassens, spesielt arbeiderkvinnenes, stilling i Europa og Norge. Kjersti Ericsson sier det slik i Søstre, kamerater: «Før hadde arbeiderklassen en spiss: det tradisjonelle kjerneproletariatet. De spilte og spiller fortsatt, en ledende rolle i kraft av de verdiene de produserer, i kraft av å være konsentrert på store arbeidsplasser, i kraft av å være godt organisert og ha sterke kampradisjonjer. Nå har det skjedd noe nytt. Arbeiderklassen har fått en spiss til. Denne spissen er de kvinnelige arbeidere, som spiller sin ledende rolle i kraft av at de, som undertrykt kjønn, tvinges til å reise en rekke kamper av grunnleg-

gende betydning for hele arbeiderklassen. Derfor ser vi at kvinnene går i spissen i kampen om arbeidstida, i kampen om offentlig sektor og i kampen om lønn.»

AKP er det eneste partiet som tar opp og viser hvordan utbyttinga av arbeiderklassen har økt borgerskapets profitter. Torstein Dahle har på sine turneer landet rundt gjort en kjempejobb med å spre denne kunnskapen og vise kapitalismens galskap. Nå må vi gå et skritt videre og vise mulighetene for en ny måte å organisere samfunnet på hvis arbeiderklassen har makta. Jeg oppfatter prosjektet «Ut av det brennende huset» som et forsøk på akkurat dette. Vi må utvikle en ny økonomisk politikk som har som målsetting å frigjøre oss fra lønsslaveriet. Vi må overvinne herskerteknikker og utvikle nye måter å forholde oss til hverandre på. Vi kan ikke bli frigjort så lenge vi trækker på andre.

Terje Skog skriver i Klassekampen 8. juni: «Dette betyr at det er kampen mot den økonomiske omfordelingspolitikken som må prioriteres på topp.» – «Alt (nesten) må rettes inn på dette feltet. Det gir oss mulighet til framgang.» Blir ikke dette en for snever plattform for oss kommunister? Kampen Henki Hauge Karlson førte mot den usaklige oppsigelsen var en viktig arbeidskamp. Viktig for å sikre HIV-positive oppsigelsesvern, men kanskje vel så viktig for å avmystifisere HIV, gi den et ansikt og synliggjøre homofile i arbeiderklassen. Klassekampen må også dreie seg om å vinne tilbake vår stolthet og verdighet. Blant annet derfor er også pornokampen og den anti-rasistiske kampen så viktig. Klassekampen er mangfoldig og må være det. Hvis vi skal lykkes i å utvikle enhetsfronten mot makta så må vi slåss mot all urettferdighet og undertrykking. Jeg vil si som den radikale delen av den engelske arbeiderklassen sa det for nøyaktig 100 år siden:

«Arbeiderklassens håp ligger i en fagbevegelse som anerkjenner klassekampen.

Den umiddelbare oppgaven til fagforeningene som rekrutterer alle arbeidere, kvinner såvel som menn, på like fot, er å reise medlemmene fra bare å være pakkdyr til hele mennesker ved å forbedre deres materielle livssituasjon og ved å dele mer likt mellom alle menn og kvinner: tårer og latter, sorger og gleder, arbeidet og fornøyselene i verden»

(Vedtatt på landsmøte i Gasworkers Union mai 1890).

TORIL NUSTAD

Partiet og arbeiderne

KK 15/8 1990

I MOTSETNING til de tidligere revolusjonære arbeiderpartiene DNA og NKP har ikke AKP hatt sine røtter først og fremst i arbeiderklassen. AKP grodde fram først og fremst blant intellektuelle. Dette ble anerkjent som et viktig problem tidlig i partiets historie og fram til 1975 ble det gjort flere forsøk på å rette inn partiets arbeid på arbeiderklassen. Det mest omfattende forsøket var proletariseringsskampanja i 1974-75.

Men partiet har hele tida slitt med å utvikle røttene sine i arbeiderklassen og har stått på stedet hvil i mange år.

Dette er nå det viktigste problemet til partiet. Problemene rundt å utvikle et bedre program og analyse går stort sett på tvers av klassene i partiet og det er godt håp om at man vil greie å enes om et program som de fleste medlemmene vil være stolte av.

Men et revolusjonært arbeiderparti som ikke først og fremst består av, ledes av og er innretta på arbeidsfolk er og blir de «radikale intellektuelles» parti.

Hvilke tiltak må tas for å styrke arbeiderinnrettinga?

a) Der det er mulig skal det opprettes arbeidsplass/bransjelag. Disse laga skal være prioritert med hensyn til å få hjelp til å utvikle seg fra distriktsstyrene og sentralstyret. I vedtektenes skal lag på arbeidsplasser framheves.

b) Arbeidere i partiet må som en regel ha som sin hovedoppgave å drive politisk arbeid blant sine arbeidskamerater. Først og fremst gjennom fagforeninga og laget.

c) Det gjennomføres arbeiderkvotering på samtlige nivåer i partiet. Minimum 50%.

d) Småborgere, intellektuelle i partiet oppfordres til å ta seg jobber som arbeidere. Det

gjennomføres en diskusjon i hele partiet om arbeiderklassens rolle, utvikling og partiets forhold til arbeiderklassen.

e) Der det er behov for det kan det opprettes arbeiderfraksjoner som kan hjelpe til å fremme deres interesser i partiet.

f) Der arbeiderlaga sjøl ønsker det skal det tilknyttes intellektuelle som kan hjelpe til med å utvikle lagsarbeidet.

g) Det settes i gang en rekrutteringskampanje i samband med omdanninga av partiet.

h) Organisasjonsutvalget må i samarbeid med Distriktsstyret legge opp en plan for hvilke arbeidsplasser/bransjer partiet skal satse på å bygge ut.

i) Klassekampen må videreutvikle arbeidet med å bedre klasseinnrettinga og finne fram til metoder for å bedre spredninga i arbeiderklassen. Det gjennomføres målretta

abonnements- og salgsskampanjer på utpekte arbeidsplasser/bransjer.

j) Den daglige ledelsen av partiet må omorganiseres. Måten partiet blir leda på med et faglig utvalg, et kvinneutvalg osv. svekker innrettinga på arbeiderklassen. På samme måte som at boliglag svekker innrettinga på arbeiderklassen. Nå finnes det en masse folk i partiet som arbeider hver dag med fagforeningsspørsmål men som aldri får tatt opp sine problemer i laget. Arbeiderklassens hverdag må nå bli hele partiets sak og ikke overlatt til faglig utvalg (med all respekt for de enkeltmedlemmene som jobber i forhold til arbeiderklassen i andre utvalg og deler av partiet, men dere skjønner sikkert hva som menes).

Lista kan og bør gjøres lengre og bedre fram til og etter landsmøtet.

JOHAN P. ANDRESEN

Et parti for arbeidsfolk

KK 23/4-90

DA SENTRALstyret oppsummerte valgkampen høsten 1989 gjorde de det mesterstykket å skrive en halv side spaltemeter i Klassekampen uten å nevne arbeiderklassen med ett ord. Valgresultatet til FMS utløste en svær debatt i AKP. I denne debatten har forslaget fra Sør-Trøndelag om å slå sammen RV og AKP fått størst oppmerksomhet.

Det bra med dette forslaget er at det tar utgangspunkt i norsk virkelighet og offensivt stiller spørsmålsteget ved hva slags parti vi trenger.

Debatten om partiets klasseinnretting har hittil kommet i skyggen av vurderinga av om et «smalt» eller et «bredt» parti er best egnet som *valgtaktikk* i 1990-åra. Før vi avgjør hva slags valgtaktikk vi skal ha, må vi jo avgjøre hvilken klassemessige forankring partiet skal bygge sin virksomhet på.

Slik det nå er, går motsigelsene i partiet på kryss og tvers. Skillelinjene kommer ikke klart nok fram og det blir vanskelig for folk å orientere seg i debatten. Resultatet kan fort

bli at Landsmøtet i partiet ender med flertallsforslag fra sak til sak, men et sluttprodukt som ingen er fornøyd med. Spontant vil mange nå tenke i retning kompromisser for å berge enheten i partiet. Men AKP vil ikke makte å fornye seg uten en politisk og organisatorisk avklaring på det kommende landsmøtet.

Etter min oppfatning er følgende problemstillinger viktigst utfra et arbeiderklasseperspektiv.

1. Synet på hva slags samfunn *sosialismen* er. Nylig formulerte folk i partiledelsen at proletariatets diktatur *ikke* betyr at arbeiderklassen har makta. En slik «sosialisme» har ikke arbeiderklassen bruk for. Vi må ikke avløse ett utbyttersamfunn med et annet. Her må vi utvikle bedre svar enn det vi har prestert til nå.

2. Forholdet mellom *reform* og *revolusjon*. AKP er gode dagskampkjempere. Vi er kjent som offensive og offervillige folk. Men vi får ikke oppslutning som *parti*. Det er ikke noe rart ettersom vi har store vansker med å utvikle et pro-

gram for dagskampen. Partiets svar på alle grunnleggende spørsmål er «revolusjon». Det AKP trenger er ikke bare en politisk plattform og prinsipper, men også arbeidsprogram som vi vil slåss for enten det lar seg gjennomføre under kapitalismen eller ikke. Et slikt program vil knytte dagskampen med de revolusjonære perspektivene og avgrense oss kvalitativt fra SV.

3. Arbeiderklassens ledelse må bestå av folk innafør klassen. En revolusjonær elite på utsida av arbeiderklassen vil aldri makte å skape noen sosialisme. Sterke krefter i AKP arbeider nå for å sedementere bruddet mellom klassen og partiet. Partiet skal være «lite», fortsatt ha «væpnet revolusjon» som varemerke osv. Tvertimot må vi frigjøre oss fra disse partidogmene hvis vi skal bli et klasseparti. AKP trenger nye *vedtekter* og en åpen demokratisk organisasjon.

4. Et arbeiderparti må ha *arbeid i fagbevegelsen* som sin viktigste oppgave. Klassekampen er drivkrafta i historia. Fagforeningene er arbeiderklassens organisasjonsform. Uten fagforeningene er arbeiderklassen ingenting. Derfor må faglig arbeid og faglig taktikk være grunnpilaren for AKPs virksomhet.

5. Det er behov for et konsekvent klassekampparti til *venstre* for SV. SV svikter arbeiderklassens interesser til fordel for samarbeid med

DNA. Grunnlaget for dette finnes i SVs klassesammensetning og ideologi. Frykten for at et «arbeider-AKP» skal bli et reformistisk mini-SV er ubegrunnet. Et slikt parti er det ikke rom for utenfor SVs rekke. Men det er rom for et revolusjonært mini-SV i den forstand at en bygger opp et revolusjonært parti med det samme klassegrunnlag som SV. «Overrein-modellen» er ingen garanti mot en slik utvikling.

Arbeiderklassen har objektivt behov for et parti som uttrykker deres klasseinteresser, i dagskampen, ved valg, i den langsiktige kampen for sosialismen. Ingen partier i Norge i dag svarer til dette behovet. Det er her det viktigste rekrutteringspotensialet til AKP ligger. Den eksisterende modellen med et stramt eliteparti på den ene siden og en parlamentarisk dekkorganisasjon på den andre, hindrer oss i dag fra å rekruttere bredt blant arbeidere, kvinner og ungdom. I så måte kan Overrein-modellen bidra til å løse partiets legitimitetsproblem i det norske politiske landskapet. Men fortsatt gjenstår spørsmålet om partiets klasseinnretting. Landsmøtet kan bli startskuddet for en ny giv i partiet, men det kan også bli sluttstreken for flere enn undertegnede.

ARNE ROLJORDET

Hva slags parti trenger kvinnene?

kk 9/3 1990

Kvinner har helt sikkert forskjellige meninger om de spørsmål som er oppe til debatt. Men vi har felles interesse av at debatten ikke først og fremst blir ført av menn, og på menns premisser. Resultatet av en partidiskusjon der kvinneperspektivet mangler, vil helt sikkert bli triste greier, uansett om utfallet blir slik eller sånn.

Mang en debattant har konkurrert med Dagblad-journalist om å tegne et bilde av AKP som et usedvanlig dødt lik. Partiet er usynlig, isolert, ikke noe spennende skjer. Vel. For svært mange kvinner i partiet var ikke 80-åra akkurat sånn. Tvert imot, i 80-åra skapte vi ny politikk, ny teori, nye politiske metoder, mange nye ledere vokste fram, og alt dette hadde stor gjennomslagskraft. Riktignok var, og er det som skjedde usynlig for en stor del av mannfolka i vårt eget parti. Men det var ikke usynlig for andre kvinner! Kvinnekonferansen i 1986 var den som uten sammenlikning hadde størst oppslutning av alle partiets åpne konferanser hittil. Flere tusen kvinner har strømmet til bøllekursene våre. På kjempearrangementet Nordisk Forum i 1988, med til sammen rundt 10000 deltakere, markerte vesle AKP seg så det suste. Til og med på LO-kongressen ble det nå snakket om «kvinnelønna». Hvor kommer begrepet «kvinnelønn» fra? Det kommer fra et langvarig arbeid for å synliggjøre at halve arbeiderklassens situasjon er tvers igjennom prega av at de også er kvinner – et arbeid som ikke minst partiets nåværende leder Siri Jensen har vært drivkrafta i. Og tenk på alle åra vi har kjempet for å knytte sammen anti-imperialisme og kvinnesak. Høstens TV-innsamling, der ørten norske kvinneorganisasjoner deltok, viser at det perspektivet er i ferd med å bre seg. Partiet har en rekke markerte kvinnepolitikere og kvinneforskere. Hvem står som det fremste symbolet på kvinnekampen i Norge? Svar: AKPeren Unni Rustad. Hvilken avis var krisesentergruppa's trofaste støtte i høstens beinhard kamp? Svar: Klassekampen ved kvinnejournalist Evelyn Dyb. Hvilket partis kvinneutvalg var først ute med pengestøtte til kystfiskerkvinnenes konferanse i Hasvik? Svar: AKPs ved utvalgsleder Eli Aaby.

For ikke så lenge siden hadde Klassekampen lørdagsportrett av en av krisesenterkjemperne, Evy Frantzen. Hun forteller at ryktet sier at det er 47 AKPer i krisesentergruppa. I virkeligheten er det ingen. «Mye ville sett annerledes ut i denne byen om AKP

hadde hatt et kvinnelag med 47 damer. La det stå som en utfordring til partiet!» sier Evy. Herregud, så stolt jeg blir når de damene som har slåss til de nesten ligger der, retter denne utfordringa nettopp til oss! Evy har tydeligvis ikke oppfatta partiet som stein dødt. Og enda mer levende blir det hvis vi tar imot utfordringa hennes, straks!

Kvinnepolitikken til AKP er livskraftig, synlig og oppegående. La oss ikke omgåes lettvtint med dette partiet. Jaggu har vi noe å miste!

Men vi har også noe å vinne. For kvinnes og kvinnepolitikens frammarsj i AKP har ikke akkurat vært en dans på roser. Fortsatt er det nok av hindringer som må ryddes av veien for at AKP skal bli det redskapet kvinner trenger for å slåss for det verdige målet sitt. Derfor må vi diskutere hva slags parti vi kvinner vil ha.

Hva er egentlig kvinners verdige mål? Vi har allerede i programmet vårt at kvinner er mer radikale enn menn, i den forstand at de trenger enda mer grunnleggende samfunnsforandringer for å løse problemene sine. Der tror jeg programmet er på linje med det mange kvinner føler i dag. Dette samfunnet passer oss overhodet ikke. På en kvinnestudiesirkel jeg leder, diskuterte vi kvinnes gratisarbeid i hjemmet, og hvordan kapitalismen profitterer på det. Men hva er løsningen? Skal alt bli lønnsarbeid? Nei! Løsningen er tvert imot å avskaffe lønnsarbeid, markert og profitt, og organisere hele samfunnet ut fra omsorg for menneskenes behov. I dag sliter kvinnene vettet av seg i en maktløs posisjon med å stå for behovs- og omsorgstenkning i et samfunn der markeds- og lønnsomslogikken dominerer og har alle kort på handa. Behovs- og omsorgslogikken må styre det nye samfunnet dersom det skal være kvinners samfunn. «Fra enhver etter evne – til enhver etter behov». Det høres ut som noe ei dame har funnet på, men det er faktisk gamle Marx. Og han kalte det kommunisme. Jeg synes fortsatt det er et godt ord, med et innhold som er bra for kvinner. Altså: Vi trenger et parti med kommunismen som sitt erklærte mål.

Og vi trenger et parti som knytter sammen kampen i dag med det langsiktige målet vårt. «Strategibevissethet» kalder jeg det med et fint ord. I vårt parti har vi den paradoksale målsettinga at vi ønsker å gjøre de undertryktes tanker til de herskende tanker. Men de undertryktes tanker lever et skjult liv. Ofte finnes de bare

som konkrete erfaringer, ikke som ferdig systematisert teori. Og en må gjerne slå seg gjennom atskillige lag med offisielt anerkjente «sannheter» for å komme fram til dem. Dette gjelder ikke minst kvinners tanker og erfaringer. For å utvikle AKPs kvinnepolitikk har vi studert teori, statistikk og vitenskapelige undersøkelser. Men vel så viktig er det at vi har lytta til erfaringer, både andre kvinners og våre egne. Respekt for, og tillit til kvinners «innaforståelse» av sin egen virkelighet er mye av grunnlaget vi har bygd på. Respekt for, og tillit til folks erfaringer, kunnskap og tanker betyr nødvendigvis også respekt for folk. Når folks erfaringer, tanker og kunnskap blir viktige, da blir også folk viktige. Derfor er ikke bøllekursene noe «påheng» til AKPs kvinnepolitikk, men en nødvendig del av strategien vår: Det å løfte fram, styrke og skape tillit til kvinners virkelighetsforståelse, det betyr også å løfte fram, styrke og skape tillit til oss sjøl og hverandre.

Jeg tror det er mye å lære av dette også på andre områder av politikken. Og jeg ser med interesse og beundring at tidsskriftet «Albatross» gjør nettopp dette: Løfter fram den nord-norske befolkningas «innaforståelse», gjør den synlig, viktig og gyldig. Så må den politiske linja skapes ut fra dette. Og slik må det være i det nye samfunnet også. En politikk, en plan som ikke er forankra i folks egen «innaforståelse» vil bety at makta forsvinner oppover og skiller seg fra folket.

Vi trenger et parti som studerer, mye mer enn det gjøres i dag. Men vi trenger også et parti med nærhet til folks konkrete erfaringer, og som skjønner at uten denne nærheten, bygger vi en politikk i løse lufta.

Partimodell er et tema i den pågående debatten. Det kan lett bli en diskusjon om ord, der vi legger forskjellig innhold i orda. Mitt syn er uansett at kvinner trenger et parti der det forplikter å være med, der alle må ta ansvar for å følge opp ting og sette dem ut i livet. Vi har opplevd mer enn nok av at store ord flyr gjennom lufta fra de taletrengte og taleføre (svært ofte mannfolk), mens noen andre (svært ofte kvinnfolk) blir sittende igjen med det praktiske arbeidet og organiseringa. La oss ihvertfall ikke gjennomføre organisatoriske endringer som gjør det lettere for slike tilstander å bre seg.

Vi trenger et parti der diskusjoner skal tjene prak-

sis, og der folk respekterer flertallsvedtak. I den skarpeste kvinnekampen som er ført i Oslo i høst, kampen for krisesenteret Camilla, har jentene i krisesentergruppa (med en helt annen organisatorisk ideologi enn oss) gjennomført dette prinsippet med en stramhet som et kommunistisk parti kan misunne dem. Og vi trenger et parti med klare regler for hvordan vedtak skal fattes. Jo mindre orden det er på det organisatoriske, jo større spillerom blir det for uformelle maktsentra, som i praksis kan dominere partiets politikk. Og hvem er det som lettest kan etablere seg som slike uformelle maktsentra? Jo, det er mannfolk.

Organisatorisk klarhet trengs. Og innafor det, en partikultur prega av ånden og teknikkene fra bøllekursene og stå-sammen-kursene. Egentlig er det en fallitterklæring at vi må ha egne kurs for å lære å styrke og støtte hverandre, og å jobbe sammen på en fruktbar måte. Men i stedet for å erklære oss fallitt, er det vel bedre at vi sjøl begynner å bruke systematisk det vi er så flinke til å lære bort til andre.

Vi trenger et parti med rause rammer for hva som er politikk. Det er ikke bare det erklært «politiske» som i praksis har betydning for hvordan et parti fungerer. Hersketeknikker var f.eks. lenge ikke et politisk tema.

Vi trenger et parti med rom for den fruktbare usikkerheten. Det er ikke bare de som har alt klart som har noe å melde. Før en kan finne svar, må en stille spørsmål. En partikultur der spørsmål stilner, betyr stagnasjon.

Vi trenger et parti som kombinerer raushet med raseri. Et parti som er uforsonlig i kampen mot undertrykking, både utad i samfunnet og innad i partiet. Men det betyr ikke det samme som å være uforsonlig mot mennesker! Dette er ikke minst viktig innad. Å bli kommunist er et stort skritt å ta i samfunnet vårt. Vi fortjener alle respekt for å ha tatt det skrittet, vi fortjener at vi behandler hverandre som kamerater. Klarer vi ikke å kombinere respekt og omsorg for hverandre som kamerater med frisk diskusjon og skarp kritikk, har vi kanskje ikke så mye å bidra med utad heller.

Og sist, men ikke minst: Vi trenger et parti der kvinnekampen og kjønnsmotsigelsen står på dagsorden hele tida. Det har vært bra for partiet i 80-åra, og ingenting tyder på at det skulle være mindre viktig i 90-åra!

KJERSTI ERICSSON

Det handler om makt

5/4 1990

FLOTT! Kjersti Ericsson har trengt gjennom i debatten om AKPs framtid og stilt det agjørende spørsmålet «Hva slags parti trenger kvinnene?» (Klassekampens kronikk 9/3). Det er jo *egentlig* det det hele dreier seg om. Hvis ikke AKP er for jenter og arbeiderkvinner kan en stille spørsmål om vitsen med hele det kommunistiske partiet.

Kvinnens problemer henger sammen med grunnleggende forhold i det norske samfunnet. For at kvinneundertrykking skal opphøre må hele samfunnet forandres. Arbeiderklassens menn og andre som står på deres side må vi se på som allierte i denne sammenheng. Men samtidig som vi veit det, må vi kritisere mennene og synliggjøre at kvinneundertrykkinga skjer i alle sine former. Vi må kritisere dem, for menn er påvirket av samfunnet vi lever i, og er på forskjellige måter (både grove og mer subtile) praktisk talt lært opp til å praktisere kvinneundertrykking.

I *all hovedsak* er vi kvinner dessverre ikke på banen i debatten om AKPs framtid. Hvorfor ikke? Er det sånn at vi er dumme, ikke interesserte eller at vi alle har «det går sikkert bra»-holdninger?

Det dreier seg vel heller rett og slett om hvem som har makta i AKP. En ting veit jeg og det er at debatten til nå har foregått på *menns premisser*. Aldri i livet om jeg greier å varte opp med et 17 punkts djupt og velbegrunnet analytisk/vitenskapelig innlegg om hvordan AKP skal se ut. Men jeg kan komme trekkende med *en* ting jeg ihvertfall ikke vil at et kommunistisk parti skal praktisere: At de som skal velges til ledende (les: De viktigste) verv skal være de politisk mest framskredne. For hvordan skal man definere det? Er det ikke sånn at det i utgangspunktet nesten alltid er menn som er «de politisk mest framskredne»?

Ja, hva mener dere, jenter?

ELI NATVIK
skiftarbeider

Hva slags parti trenger kvinner?

FRA NOEN er Klassekampen spriker i alle retninger.

Vi har i mange år jobba for å få satt kvinnespørsmålet på dagsorden her i Sør-Trøndelag, både internt og eksternt. Vi betrakter oss om kvinneopprørere – noe vi har tenkt å ta med oss i videre arbeid. Vi mener derfor at betegnelsen kvinneopprør ikke kan taes til inntekt for verken det ene eller andre standpunkt i denne diskusjonen.

Vi støtter Per Overreins forslag – eller Trøndelagsmodellen som vi ønsker den blir kalt (da den har sitt utspring fra flere her i Trøndelag). Utgangspunktet for denne modellen er at vi ønsker *en* organisasjon. *En* organisasjon som jobber både

internt og eksternt, kombinerer teori og praksis, som jobber helhetlig ut fra en plan både for langsiktige mål og dagskampen her og nå. For oss er det som skjer i de parlamentariske organene – eller rettere sagt konsekvensene av det som skjer der – viktige for dagskampen og ikke minst – viktig for kvinnekampen. F.eks. budsjettreduksjonene rammer oss spesielt, som arbeidstakere, brukere, omsorgspersoner. Til nå har budsjettkamp vært RV-representantenes oppgave. Vi vil at det skal bli en del av hele partiets arbeid. Parlamentarisk arbeid kombinert med utenomparlamentariske aksjoner vil blant anna styrke kvinnekampen.

Vi er – i likhet med Kjersti Ericsson og andre – stolte av AKPs kvinnepolitikk og er helt enig i beskrivelsene av konkrete ting på 80-tallet og dette vil vi ikke miste.

Likevel stiller vi spørsmålet: Er AKP slik det er i dag et tjenlig redskap? Hvorfor blir ikke flere medlemmer? Hva slags parti vil vi – som alt er medlemmer – ha?

Kvinner er ikke opptatt av Stalin skriver Jorun Gulbrandsen i Opprør nr. 3. Hvorfor er det da slik at mange flotte damer som er enig med mange av våre analyser, takker nei til å bli

med i AKP når vi spør. Jo, kvinner vil at fundamentet skal være holdbart dersom de skal melde seg inn. Stalin, hemmelighetskremmeri og mye mer gjør at de vil stå utenfor partiet. Vi skjønner dam godt vi som er medlemmer også – Vi ønsker et åpnere og fornya parti.

Kvinneopprøret internt i partiet starta fordi vi følte oss fremmedgjort, det hersker en partistil og en partikultur som vi gjorde opprør mot. I dag er AKP – etter vår mening – i ferd med å bli en inntørka partiorganisasjon. Derfor vil vi endre partiets organisasjonsmodell og våre vedtekter.

Vi har ikke klare svar på alle spørsmålene som stilles – det er derfor vi diskuterer dem. Men ikke framstill det som om at dem som går inn for et nytt parti ikke vil føre kvinneopprøret videre.

Å føre kvinnekampen videre er en oppgave for alle, uansett syn vi har på hva slags parti kvinner trenger.

INGER LISBETH
HEGLAND
ANNY VONHEIM
ASTRI HOLM
KARI HANSEN
GURO WINSVOLD

23/4 1990

VEDTEKTSDEBATT

Her følger noen innlegg om spørsmål som vedtektskomiteen oppfatter som sentrale i diskusjonen om nye vedtekter.

1. Hvilken myndighet skal de ulike besluttede organene ha til å binde organisasjonen, til å pålegge oppgaver, og til å overprøve vedtak i underordna organ?

MARTHE KRISTIANSEN:

Trenger vi å skille oss fra andre vanlige organisasjoner og partier på andre måter enn ved politikken? Det er den revolusjonære politikken - den politikken som treffer folks virkelighet som gjør at vi kan bli den alternative slagkraftige organisasjonen som folk trenger i 90-åra.

Jeg mener det er nødvendig med sterk politisk styring av organisasjonen. Vi trenger en ledelse som i kraft av sin nære knytting til grunnplanet i partiet, kan oppsummere helheten, vurdere taktikk, gi folk politiske målsettinger og signaler til felles handling. Og vi trenger også en ledelse som legger forholda til rette for å bygge allianser mellom de ulike gruppene i partiet.

På den måten vil det være riktig å bruke en formulering om i vedtektene om at høyere organ kan fatte vedtak som er bindende for lavere organ når dette betyr at sentralstyret setter politiske målsettinger for hele partiet og de ulike distriktene. Dermed forventes det at alle delene av partiet skal jobbe for å oppfylle sine målsettinger. Men "være bindende" i betydninga av binde opp for så å pålegge og overprøve og å komme med sanksjoner om det ikke gjennomføres, er jeg sterkt imot.

Det er de lokale enhetene, laga og distriktsstyrene som har KUNNSKAPEN om sin virkelighet, og som sjøl ønsker å sette sitt lokale arbeid inn i en større helhet - ikke sprike i forhold til andre. Men dersom ledelsen ikke er på høyde med medlemmene og fatter vedtak som kolliderer med virkeligheta, må folk kunne få si NEI uten å bryte vedtektene.

Politisk styring - styring gjennom politiske målsettinger - krever diskusjoner og stor grad av enighet om måla. Men det stiller store krav til ledelsen og større krav enn å ha vedtekter som gir dem rett til å overprøve allerede fatta vedtak og pålegge lavere organ oppgaver. Uansett vedtekter vil vi aldri få noen garanti mot anarki. Den erfaringa har de fleste av oss.

Den type organisasjonsmodell der ledelsen gjennom direktiver skal ha rett til å tvinge et mindretall til å utføre oppgaver mot deres vilje har utspilt sin rolle. Denne ledelsesmodellen bidrar til å opprettholde underordnings- og undertrykkingskulturen i partiet og virker inn på forholdet mellom folk. Den fører til at grunnplansaktivismen dør ut og den opprørske ung-

dommen ikke finner muligheter og engasjement innafor våre rekker.

BENTE MOSENG:

I debatten om partimodell virker det som en av de største farene for partiet i framtida er at ledelsen skal drive maktmisbruk med partiet og medlemmene. Jeg tror ikke dette er så stor fare, og dessuten tror jeg ikke at noen vedtekter i seg sjøl kan hindre ethvert maktmisbruk eller "udemokrati". Til syvende og sist vil det være de personene vi velger til "lederjobbene" som i sin praksis vil avgjøre om ledelsen er demokratisk, lyttende, informerende, politisk mobiliserende og alt det andre vi ønsker at ledelsen for et parti i arbeiderklassen skal være.

Jeg vet også at det har en tendens til å "skje noe" med ledelser. Alle ledelser på alle nivåer trenger et skikkelig bannanker for ikke å flyte opp og bort. Vi har ennå ikke klart å lage et sånt anker som er godt og smidig nok. Erfaringene våre viser at de konstruksjonene vi har sett til nå ikke har holdt mål. Det er en viktig oppgave å jobbe videre med metoder for å knytte ledelse og grunnplan sammen for å gjøre et demokrati levende - for å gi grunnplanet reell innflytelse - og for å gi medlemmene innsyn i og kontroll med ledelsen. Jeg tror at det tar tid å utvikle dette - vi løser det ikke før landsmøtet.

På tross av dette "uløste problemet", vil jeg ha en ledelse som er delegert ansvar og myndighet til å styre fra medlemmene.

Ledelsen må ha rett til å fatte vedtak som får konsekvenser for medlemmene. Vedtak som skal fattes etter diskusjon med de ulike delene av partiet. Vedtak som kan binde laga og distriktsledelsene. Vedtak som noen ganger pålegger partiet arbeidsoppgaver. Vedtak som ikke alle alltid vil være enige i.

Vedtakene skal selvsagt ikke ha form av direktiver som tres ned over hodene på medlemmene, men de skal fattes etter en så demokratisk behandling i partiorganisasjonen som mulig. Særlig i saker der det er stor uenighet i partiet er det viktig at ledelsen jobber etter prinsippet om at "den kjenner best hvor skoen trykker som har den på", og forsøker å fatte et så riktig vedtak som mulig ved å hensyn både til delene og helheten.

2. Hvilke disiplinærtiltak skal vi ha, og hvem skal kunne vedta slike?

GUNNAR RUTLE:

Jeg er foreløpig kommet til at disiplinærtiltaka bør være tilbaketrekning fra tillitsverv og eksklusjon.

Det betyr at jeg er har forandret mening og er mot å ha med advarsel. En advarsel er egentlig en kritikk, som et hvilket som helst partiorgan kan vedta uten at det trengs noen vedtektshjemmel for det. Bare disiplinærtiltak som får konsekvenser for et medlem sine rettigheter eller plikter i partiet må vedtektsfestes.

Hvem skal kunne ekskludere medlemmer? Jeg mener at det som nå skal være laget pluss ST som kan ekskludere. Laget er naturlig, ettersom vi gir laget myndighet til å ta opp medlemmer. Hvorfor vil jeg ha ST i tillegg?

For det første mener jeg at ST har en særskilt oppgave i vårt parti, nemlig å representere helheten, påse at program og vedtekter følges, ta vare på partiets enhet (og enighet). Medlemskrav, program og vedtekter er felles for hele partiet. De vedtas av landsmøtet, som også velger ST for å ivareta denne helheten. Hverken DS eller lag/lagsstyre representerer på samme måte helheten. ST bør følgelig ha muligheten til å utelukke medlemmer sjøl om laget er uenig.

I tillegg mener jeg at, ST må være ankeinstans. Jeg ser at det foreslås at det skal være landsmøtet. Det kan bli temmelig lenge å vente, dessuten forstår jeg ikke hvordan landsmøtet skal få tid til en reell behandling av kanskje flere ankesaker. Landsmøtet må etter egen vurdering kunne behandle hva det vil, men en anke er noe annet. Et medlem må ha rett til å få behandlet en slik sak på forsvarlig vis. Og da kommer vi etter min mening ikke utenom ST.

Hvis ST skal være ankeinstans, betyr det i praksis at ST - om ST ønsker det - kan behandle en hvilken som helst eksklusjonssak. For hvem som helst-inkludert ST-medlemmer - må jo kunne anke utfallet av en sak, enten eksklusjon er vedtatt eller avvist i laget. Et tenkt eksempel: en kvinnemishandlingsanklage vil ikke nødvendigvis bli reist av kamerater i den mannlige kameratens lag. Samme kamerater må jo kunne anke hvis eksklusjon blir avvist i laget.

Til slutt: Jeg syns kamerater som oppfører seg kritikkverdig bør kunne trekkes tilbake fra evt. tillitsverv, uten at de nødvendigvis kastes ut av partiet. Jeg syns det organet som har valgt eller overordnet organ må kunne trekke folk tilbake. Jeg ser et praktisk problem som jeg foreløpig ikke har noen god løsning på: hvordan kan organet som velger DS eller ST trekke tilbake uten at det innkalles ekstraordinært lands/distriktsmøte.

MARTHE KRISTIENSEN:

Eksklusjoner har tradisjonelt vært et stridsspørsmål i den internasjonale kommunistiske bevegelsen. I historia har det vært forbundet med risiko å fremme standpunkter som markerte uenighet med sentral-komiteen. I fraksjonskamper har en ledelse som mente de sjøl hadde monopol på sannheta, hatt mulighet til at et lite flertall kunne kvitte seg med et stort mindretall i partiet. Dette er kjennetegn ved en partimodell som har utspilt sin rolle.

Vi trenger derfor vesentlig endringer i vedtektene også på dette området.

Vi trenger en eksklusjonsparagraf - en paragraf som gir PARTIET mulighet til å utelukke folk som åpenbart har skada oss. Men retten til utelukke folk skal ligge hos partilaget som er det organet som også kan ta inn folk, og det er det organet som kjenner kameraten best. Landsmøtet som partiets høyeste organ bør være den naturlige ankeinstansen. Med to-årige LM-perioder behøver dette ikke være for lang tid for anke, men det kan være mulig å vurdere at både DS og ST midlertidig kan behandle anker mellom LM.

Dessuten mener jeg vi må redusere disiplinærtiltakene ovenfor medlemmene til et minimum. Det fungerer svært skadelig for partikulturen at vi har et helt register av muligheter til å STRAFFE medlemmer for forseelser. I dag er det: advarsel, tilbakekalling fra tillitsverv, suspensjon og eksklusjon. Dette legitimerer en "vaktmesterholdning" som overvåker kameratene.

Jeg vil beholde eksklusjon med rett til suspensjon i undersøkelsesperioden. Dette betyr i praksis at disiplinærtiltak som metode for å opprettholde disiplinen i partiet blir kutta ut uten i helt spesielle tilfeller.

Dersom tilbaketrekking av tillitsverv skulle være aktuelt, måtte det gjelde medlemmenes rett til å trekke tilbake de representantene som de sjøl har valgt. I dag er det organene på samme nivå eller overordnet organ som kan trekke folk tilbake fra tillitsverv. ST kan trekke tilbake fra ST.

Vi trenger åpenhet, trygghet og raushet i organisasjonen, beskytte medlemmens interesser, samtidig som vi har muligheten til å beskytte partiet. Problemer med disiplinen i organisasjonen må løses ved politiske diskusjoner, ikke med trusler om straffetiltak.

3. Skal vi ha landsstyre eller tradisjonelt sentralstyre? Hvem skal i tilfelle velge fylkesrepresentantene i landsstyret?

AGE BLUMMENFELDT:

I vedtektskomiteen har jeg argumentert for landsstyre-modellen. Det er ikke noe mystisk ved et landsstyre, det er faktisk ganske vanlig - ihvertfall i den delen av arbeiderklassen jeg er kjent i.

Et landsstyre ser i mitt hode omtrent slik ut: Landsmøtet velger et landsstyre som består av et landsstyremedlem fra hvert fylke, etter innstilling fra det enkelte fylke. Landsmøtet velger sentralstyre som er daglig ledelse.

Landsstyremedlemmet skal automatisk sitte i fylkes/DS-ledelsen. Landsstyret sammen med sentralstyret er den politiske ledelsen i landsmøteperioden med landsstyret som det overordnede organet.

Dette er et klart brudd med den tidligere tenkningen om å velge de "mest ledende". Begrepet "mest ledende" er en velgemåte og tenkemåte som favoriserte intellektuelle, som var enig med sentralen. En del av eliteparti-tenkningen som vi må bli kvitt dersom vi virkelig skal bli et kvinne- og arbeiderparti.

Med min modell må vi velge folk som vi vet har tillit nedenfra. Og vi får en ledelse som er representativ. Når landsstyremedlemmene må sitte i fylkesledelsen, vil de måtte være med å gjennomføre de vedtak som landsstyret gjør. Fylkene (DS) får større innflytelse over det som blir diskutert i landsstyret.

Landsstyret blir den overordnede ledelsen i perioden. Det blir naturlig landsstyret som kan gjøre vedtak som binder hele eller deler av partiet.

Det finnes enkelte som tror at "kvaliteten" på ledelsen dermed vil synke. De som tror det har enten mistillit til medlemmene i landet, eller de kjenner ikke til at det fins mange ledere rundt om i partiet.

MARTHE KRISTIANSEN:

Jeg mener det skal være vedtektsfesta at folk fra distriktene skal velges inn i den øverste ledelsen (landsstyret). Det er ikke nok at det står som en målsetting som i dag. Jeg mener det er nødvendig for å sikre distriktene reell makt i partiet, og å knytte distriktstyrene og partiledelsen mer sammen ved at landsstyreprésentanten er tilknyttet DS.

Denne ordninga vil også fungere til å fjerne noe av kaderpartitenkinga, elitepreget og "bedre-viter"-holdninga som dagens vedtekter gir grunnlag for.

Forslaget om at distriktene nominerer flere folk som LM kan velge blant, vil ivareta flere hensyn i forhold til distriktenes innflytelse. Ikke minst løser det kvoteringsproblemene.

Men jeg mener vi bør vurdere et reelt representasjonsprinsipp. Det vil gi lokalorganisasjonene og vanlige medlemmer større mulighet til direkte inn-

flytelse på valg og kontroll av ledelsen. Landsstyreprésentanten vil ikke ha den mulighet til å "sveve over vannene" som desverre er lett gjort i dag.

Lokale interesser vil bli fremma i større grad, og ledelsen vil få større kjennskap til hele organisasjonen. Likevel vil representantene også bli ansvarlige for helheten siden de ikke møter med bundet mandat.

Den lokale kontrollen forutsetter selvfølgelig større åpenhet omkring hvem som sitter i ledelsen, og sentralstyret/landsstyret avmystifiseres.

Det vil også gi distriktsorganisasjonene og distriktsårsmøtet større betydning i partiorganisasjonen som helhet når de skal velge en person som medlem av landsstyret.

Svekker det LMs makt at deler av ledelsen velges lokalt? Det er LM som sjøl velger å vedta å overlate til en større del av partiet å velge folk til ledelsen. Makta sitter hos LM likevel selv om det delegerer valg av deler av ledelsen. Vedtektene kan også til enhver tid forandres av LM.

GUNNAR RUTLE:

Landsmøtet skal velge en ledelse det har tillit til vil sette landsmøtets linje ut i livet. Valget må derfor først og fremst være et politisk valg. Dernest ønsker jeg at ledelsen skal ha stor andel arbeidere og kvinner og god distriktsrepresentasjon.

I vedtektsforslaga til MK og AB foreslås et landsstyre som består av det sentrale apparatet, samt en fra hvert fylke. Jeg er skeptisk til dette forslaget:

Landsstyremodellen blir på en måte en kvotering i tillegg til kvinne- og evt. arbeiderkvotering. Jeg er redd for at så mange "kvoteringer" vil stille valget "på hodet" i forhold til hva jeg ønsker. Det blir lite rom for en politisk vurdering av ledelsen. Matematikk for å få alle "kvoteringene" til å gå opp blir viktigere.

Jeg er likevel mer redd for forslaget om at fylkesrepresentantene i landsstyret skal velges lokalt i fylkene. En slik ledelse vil ikke stå ansvarlig overfor landsmøtet. Vi kan komme i en situasjon der ledelsen står for en annen linje enn landsmøtet, uten at landsmøtet kan gjøre noe for å endre denne situasjonen.

Hverken program eller vedtekter kan formes ut så detaljert at partiledelsens egne vurderinger blir uten betydning. Når landsmøtet skal fastlegge partiets politiske kurs, er følgelig valget av ledelse en svært viktig brikke. Jeg synes vi gjør en politisk feil hvis landsmøtet ikke lenger skal ha det fulle ansvaret for valg av ledelse.

4. Skal DS eller ST godkjenne lag?

HÅVARD LIBÆK:

STs forslag til §5.d gir ST retten til å godkjenne lag. Etter min oppfatning er dette bare byråkrati (kanskje også et snev av redsel for å miste kontroll).

Det er DS som har de naturlige forutsetninger for å avgjøre om et lag skal godkjennes eller ikke. Dersom ST skulle ha retten, må vi forutsette at ST enten innhenta opplysninger hos DS eller gjorde sjølstendige, grundige undersøkelser. Etter min oppfatning bør ST ha andre ting å fordrive tida med.

Det er anført innvendinger mot en endring av typen "enkelte DSer kunne fristes til å dele opp lag for å skaffe seg flere delegater osv." For det første tror jeg andre organ også kunne bli offer for den type fristelser. For det andre har vi andre paragrafer som kan regulere den type virksomhet.

Konklusjon: Det er sunt og ubyråkratisk, organisatorisk logisk og kanskje tilogmed mer demokratisk(?) at DSene godkjenner opprettelse av lag.

ANNE DALEN:

Lag bør godkjennes av ST. ST representerer alle medlemmene og bør ha retten til og tilliten til å gjøre det. DSene sitter med den lokale kunnskapen og deres argumentasjon bør være retningsgivende.

6. Hvordan styrke demokratiet gjennom vedtektene?

BIBBI BØRRESEN:

Er det sann at nye vedtekter vil fungere befriende og mobiliserende på store medlemsgrupper og nære venner? Neppe. Ikke aleine.

DS i Østfold la i oktober ned sine verv for å få en diskusjon om partidemokratiet etter store motsigelser i forhold til sentral valgkamp. Etter manghe oppsummereinger vil jeg påstå:

Hadde vi vært trenet i å bruke vedtektene, så hadde vi et redskap i de gamle vedtektene for å skjære gjennom problemene langt tidligere. Problemene besto bl.a. i at vedtektene ikke ble fulgt i en periode med hektisk arbeid og konstant tidsnød, så vår politiske ledelse ble undergravd.

Jeg våger også påstanden at når det gjelder grep om vedtektene kan det ikke ha stått så "ille bra til" sentralt heller.

Som, vanlig var det i en konflikt behovet for vedtektene meldte seg. Når jurister tenker ekteskap, tenker de automatisk skilsmisse, ikke fordi det ønsker det, men fordi de har bruk for enkle kjøre-

for ST. Alt tyder på at det er slik det har fungert. Det har aldri forekommet at noen lag er blitt avvist av ST hittil.

Ved delegatvalg og liknende vil denne regelen være mest demokratisk. Ettersom det aldri har vært noe problem, ser jeg ingen grunn til å forandre vedtektene her.

5. Skal vi ha arbeiderkvotering?

MARTHE KRISTIANSEN:

Det burde være en selvfølge for et arbeiderparti at klassetilknøyninga til partiet gjenspeiler seg i ledelsen. Dette har betydning både for politikken, organisasjonsformen og partikulturen.

Nå er arbeiderne ikke i flertall i partiet. Derfor må vi må ta spesielle tiltak for å sikre at de likevel blir i flertall i ledelsen framover.

Jeg mener vi er nødt til å gjøre mange forandringer i AKP for å gjøre det til arbeiderparti. Vedtektsfesting av 50 % arbeidere i ledelsen er bare ett av tiltakene.

Kvotering som metode i valg av ledelse er problematisk. Likevel mener jeg det er politikk, ikke bare matematikk. Vi er nødt til å ta også dette spesielle tiltaket som et ledd i å snu klasseinnretninga til partiet.

regler før konfliktene melder seg.

AKP er et kollektiv med eiendom, tradisjoner og et partiapparat det ikke er likegyldig for oss hvordan blir brukt. Vi ønsker handlekraft, så delen underordner seg helheten.

Det er klart det må oppstå konflikter, mellom enkeltmedlemmer, mellom lag/distrikt og den sentrale ledelsen, og i verste fall konflikter med grupper som etablerer seg i det skjulte for å jobbe for sitt syn, fraksjoner.

Vi kan aldri helgardere oss, men vi kan alltid forbedre redskapet som kan sikre medlemmene i en konfliktsituasjon. Ikke for å sikre individualisme, men for å sikre at et mindretall som underordner seg et flertall, gjør det med visshet om at dets synspunkter er blitt hørt, informasjon ikke holdt tilbake.

STs forslag til nye vedtekter går et langt skritt i retning forenkling - tilgjengelighet. Helt nytt er forslag som § 4g og h, sikring av informasjon, brudd med at noen får ha monopol på sannheten, sikring av medlemmers rett til å legge fram synspunkter for hele organisasjonen o.l.

Etter min mening er det denne typen paragrafer som hvis de blir brukt og fulgt opp, i praksis kan bety at "makta flyttes nedover i partiet."

7. Skal vi ha fraksjonsforbud i vedtektene?

HÅVARD LIBÆK:

Fraksjonismespørsmålet er vanskelig. På en måte kan en si at det er fryktelig demokratisk å kunne snakke med og organisere seg med hvemsomhelst, både i og utafor partiet, og i forhold til ethvert formål. Tilogmed partiødeleggende. Men på samme måte som vi mener det er nødvendig å begrense ytringsfriheten i forhold til rasisme og pornografi, mener jeg det er nødvendig å begrense "demokratiet" for den enkelte til fordel for demokratiet i hele partiet.

Svært få fraksjoner - skjulte eller åpne - vil sette merkelappen "partifiendtlig" på seg sjøl. Svært få vil "ha til hensikt å skade partiet". De fraksjonene jeg har hatt kjennskap til har i stor grad hatt til hensikt å **redde** partiet fra ødeleggelsen som påføres fra de som er valgt til å lede partiet. Eller det har vært fraksjoner som har hatt til hensikt å legge stort press på valgte organer for at de skal vie et område eller en spesiell politikk større oppmerksomhet - i den gode saks navn.

Felles for fraksjonsbyggere er at de erkjenner at de vanlige organisasjonskanaler ikke duger til å fremme de synspunktene de sjøl mener er avgjørende viktige. Derfor tar man seg tilrette. Problemet er bare at dette ekskluderer det store flertallet av medlemmene fra deltakelse. De vedtak, programmer og vedtekter som flertallet har bestemt skal følgesettes tilside. De valgte ledelser som flertallet har valgt - settes tilside. Jeg har ikke vanskelig for å forestille meg situasjoner hvor det ville være både politisk og moralsk riktig å bedrive fraksjonsvirksomhet i den gode saks navn. Men jeg ser det som klart sjølslettende for en partiorganisasjon, og svært udemokratisk for flertallet av en slik organisasjons medlemmer, å vedtektsfeste retten til å opptre udemokratisk gjennom fraksjonsvirksomhet. Jeg trur dette handler om å se at de individuelle behov er underordnet flertallets behov (uttrykt gjennom vedtak osv).

Av dette følger at jeg klart vil ha en paragraf i vedtektene som gjør det ulovlig å bedrive fraksjonisme.

Det nærmeste jeg kan komme i øyeblikket er følgende: Det er forbudt å opprette egne grupper i partiet som setter til side partiets legale besluttende organ.

I STs forslag til §4.i står det: "Det er forbudt å opprette egne grupper i partiet som **kjemper mot partiets linje** og setter..."

Jeg liker ikke at uttrykket "kjempe mot partiets linje" i seg sjøl skal kriminaliseres. Etter min oppfatning er det ikke det at du er uenig med flertallet og fortsatt ønsker å slåss for din mindretallslinje, som er kriminellt. Men det er den udemokratiske

måten det gjøres på. Sånn sett er det fullt mulig å tenke seg at fraksjonsoppfatninga mi like gjerne kan ramme grupper som på fordekt og ulovlig måte kjemper for partiets linje (f.eks. for å ta rotta på et brysomt mindretall - for godt).

I øyeblikket heller jeg altså mot en paragraf som må praktiseres med stort skjønn, hvor noen klare absolutte grenser strekes opp - men hvor ikke alt som er lov, eller alt som ikke er lov, listes opp. Hverdagen vil kreve av oss at vi utviser et slikt skjønn - da behøver vi ikke lage vedtekter som later som om at et skjønn er helt unødvendig.

ÅGE BLUMMENFELDT:

Skal vi ha en fraksjonsparagraf i de nye vedtektene? Jeg har ikke tatt det med i mitt vedtektsforslag. Er jeg da for fraksjonisme? Tidligere har det vært "umulig" å diskutere partiets forskjellige linjer med andre medlemmer enn de du har vært organisert sammen med. Dels har det vært fraksjonsparagrafen, dels har det vært sikkerhet og partikultur som har vært hinderet.

Jeg er for at all informasjon (bortsett fra personvern og sikkerhet) flyter fritt i partiet og de som ønsker å komme sammen for å diskutere kan gjøre det.

Jeg er imot at enkeltpersoner danner hemmelige fraksjoner, med adgang bare for utvalgte personer. Jeg er også mot at lovlig valgte styrer settes til side. Jeg tror vi må ha en paragraf om fraksjonisme, men som gir minst mulig forbud.

Med andre ord: vi må ha en "åpen" og generell fraksjonsparagraf som ikke skiller seg særlig fra det andre partier måtte ha, dvs. som hindrer faste "konkurrerende organisasjoner i organisasjonen" med egne faste kanaler/ledelse/organisasjon osv. Eksempelvis en fraksjon ala Militant i Labour i England ville jeg vært skeptisk til å godta.

Men kontakt på kryss og tvers i partiet må være tillatt for å utveksle informasjon og synspunkter.

GUNNAR RUTLE:

Jeg mener vi skal ha forbud mot fraksjonisme. Men jeg syns det er vanskelig å gi en presis definisjon. Jeg vil heller prøve å beskrive sider av hva jeg mener er fraksjonisme, og hva jeg mener ikke er det, så får vi jobbe videre med vedtektsformuleringer.

Fraksjonisme er det når medlemmer i partiet (evt. i samarbeide med ikke-medlemmer) grupperer seg, og sjøl avgjør hvem som skal være med i gruppa og hvem ikke, ut fra en vurdering av deltakernes politiske synspunkt. Formålet med gruppa er å gi deltakernes felles politiske syn en økt tyngde i forhold

til hva synet ville ha uten at de organiserte seg som egen gruppe. På den måten settes partiets lovlige organ til side. Jeg syns ikke det er vesentlig hvor formelt organisert gruppa er.

Kvinnefraksjoner som består av f.eks. alle kvinner i en by, et lag e.l., uavhengig av de enkelte kvinnes politiske syn, vil jeg normalt ikke kalle fraksjonisme. Slike fraksjoner vil dessuten ofte være innkalt av et lovlig organ i partiet.

Et viktig poeng er om gruppa er kjent for - og åpen for - DS, lagsmedlemmene, medlemmene i byen e.l.

Jeg syns ikke det er fraksjonisme om medlemmer med samme syn møtes for f.eks. å formulere ut sine forslag til en partidebatt, skrive et innlegg e.l. Hvis de legger opp en taktikk for å få forslaget gjennom, begynner det å lukte? Og hvis samarbeidet blir svært fast og over tid syns jeg også det er tvilsomt.

Jeg er mot fraksjonisme fordi det setter de

lovlige organene i partiet - og særlig partilaga - ut av spill. Når den politiske kampen foregår som en kamp mellom fraksjoner får lagene liten betydning. Et partimedlem - eller for den saks skyld et valgt medlem av et styre - har ingen som helst garanti for å være med der den reelle diskusjonen skjer. Det forutsetter at man har vært så heldig å bli tatt opp i en fraksjon. Jeg ønsker at lagene, der alle medlemmer deltar, skal være det mest betydningsfulle organet i en partidebatt.

Jeg er videre mot fraksjonisme fordi det gjør faren for splittelse av partiet større. Dannelsen av meningsgrupper i partiet vil, i motsetning til lag, distrikter o.l. som er satt sammen uavhengig av deltakernes syn, være med på å sementere skillene mellom de ulike syna, trekke i retning av flere parti i partiet, og til slutt og sist i retning av partisplittelse.

Innhold:

Innledning	2
Viktige problemstillinger og motsigelser	3
Flere problemstillinger og motsigelser	4
Ulike "helhetssyn" på partiet	5
- Siri Jensen	7
- Torill Nustad	8
- Alf Henriksen	10
- Per Overrein	11
- Åge Blummenfelt, Bjarne Lavik, Nikolai Østgaard	12
- Eli Aaby	13
- Terje Skog	15
Hva skiller forslaget til prinsippprogram fra tidligere program?	17
Innkomne forslag til landsmøtet	30
Debatt om program, partimodell og forholdet RV-AKP	32
Debatt om AKP som arbeiderparti	34
Debatt om AKP som kvinneparti	
Debatt om vedtektene	

18 274,00

150

100

15 34 50

168 37,70

1150

~~168~~

500

650

17

2267,83

18274,00

20542,03

1010 10

17